

لومړۍ ټوک

د سرو زرو خزانې

(عمومي معلومات،
پندونه او خوږې کيسې)

ليکنه او ترتيب
امان الله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د سرو زرو خزانې

(عمومي معلومات، پندونه او خوږې کيسې)

ليکنه او ترتيب: امان الله

د کتاب پېژندنه:

د کتاب نوم:	د سرو زرو خزانه (عمومي معلومات، پندونه او خوږې کيسې)
ليکنه او ترتيب:	امان الله
کمپوز:	امان الله
ډيزاين:	شريف الله (للموال) ۰۷۸۷۲۶۷۵۸۵
چاپ کال:	۱۳۹۵ هـ، لمريز يا ۲۰۱۶ م
د چاپ شمېر:	۱۱۰۰ ټوکه
چاپ چارې:	افغان خپرندويه ټولنه - جلال اباد
فيسبوک پاڼه:	Afghanpublisher-nangharhar
چاپ لړ:	(۲۶)
بيه:	)

د چاپ حقوق د خپرندويه ټولنې سره خوندي دي

د تر لاسه کولو ځايونه:

فنگر هار: افغان کتاب پلورنځی، اسحاق زی مار کيټ، لاندې منزل - جلال آباد

موبایل شمیرې: ۰۷۹۳۳۲۱۰۹۸ - ۰۷۷۹۰۹۰۷۸۲

کابل: اقراء کتاب پلورنځی، نیو کابل کتاب پلورنځی

پلجړخي: انصاف کتاب او قرطاسیه پلورنځی

لغمان: محمدیونس کتاب پلورنځی، کوهستانی کتابخانه

کندهار: سنځر کتاب پلورنځی

ګردیز: روحاني بابا کتاب پلورنځی

ليکلی

سرليک

منځ

- ۱..... لومړی فصل
- ۱..... دغوسل ، اودس ، لمونځ مسائل ، قصې او لسگونه نور مهم مسایل
- ۱..... رسول الله اکرمؐ فرمايلې دي
- ۲..... هغه څوک چې لمونځ نه کوي
- ۳..... هغه گټې چې لمونځ کونکي ته ورکول کيږي
- ۳..... دنيوي سزا هغه چاته چې په لمونځ کې سستي کوي
- ۳..... دمرگ په وخت کې درې عذاب
- ۳..... درې عذاب د قبر څخه دراپورته کېدلو څخه وروسته
- ۴..... دغسل طريقه او نبوي حديثونه
- ۶..... سړي بايد ځان پاک کړي بني اسرائيلو داسې ونه کړه
- ۶..... دجمعې په ورځ غسل کول صحت ته گټه رسوي
- ۶..... مسواک او دهغه گټې
- ۷..... څلور شيان دټولو پيغمبرانو سنت دي
- ۷..... دمسواک حکمت او په جنگ کې د کفارو تېښته
- ۸..... اودس او دهغې مسائل
- ۱۱..... دزياتواو بو مصرفول په اوداسه کې اصراف دی
- ۱۱..... د اوداسه څخه وروسته دوه رکعت ته تحية الوضوء لمونځ کوئ
- ۱۱..... کفار حيران شول چې ولې دمسلمانانو عسکر نه مريضان کيږي
- ۱۲..... دتيمم مسائل
- ۱۲..... تيمم څه ډول وهل کيږي
- ۱۲..... دعاېشي (رض) په برکت دتيمم آيت نازل شو
- ۱۳..... بيت الخلا (تشناب) دتلو طريقه
- ۱۳..... دمسجد آداب او دهغې په اړه حديثونه

- ۱۴ صف جوړول
- ۱۵ مسجد ته تگ جهاد دی
- ۱۶ اودس او لمونځ د گناهونو کفارده ده
- ۱۶ څوک امامت کولی شي؟
- ۱۷ د آذان په ځواب کښی باید څه ووايو؟
- ۱۷ په قعده کې د گوتې پورته کول د رسول الله سنت دي
- ۱۷ د يهودی انجلی کیسه چې په آذان عاشقه شوې وه
- ۱۸ څو ډوله لمونځ پېژنئ؟
- ۱۸ د اشرق لمونځ د عمرې ثواب لري
- ۱۸ د ځانښت لمونځ
- ۱۹ د ځانښت لمونځ وکړئ ترڅو چې رزق موزیات شي
- ۱۹ او وایین لمونځ
- ۲۰ د تهجد لمونځ څه وخت اداء کیږي؟
- ۲۰ الله (ج) په نیمه شپه کې د دنیا آسمان ته رابښکته کیږي
- ۲۱ بدترینه غل د لمونځ غل دی
- ۲۱ د تسبیح لمونځ (صلاة تسبیح)
- ۲۳ د استخاری لمونځ
- ۲۳ د توبې لمونځ
- ۲۳ ابوبکر صدیق (رض) به په کراره سره لمونځ کولو
- ۲۴ د سجدي او رکوع گټې
- ۲۵ اووه ځلې تسبیح ویل لوړه درجه لري
- ۲۶ د لمانځه فرضونه
- ۲۶ د لمانځه واجبات
- ۲۷ د لمانځه سنتونه
- ۲۸ د لمانځه مستحبات

- ۲۸..... دلمانځه فاسدونکي
- ۲۸..... دلمانځه مکروهات
- ۳۰..... دلمانځه ترتيب دنيت څخه تر سلام گرځولو پورې او دلمانځه مکمله ترجمه
- ۳۱..... تحيات
- ۳۳..... دلمانځه څخه وروسته دعاگانې
- ۳۴..... استغفرالله الذي لا اله الا هو الحي القيوم
- ۳۵..... سجده سهوه نورو ته هم ونسيئ
- ۳۶..... دپنځه وخته لمونځونود وختونو پېژندنه
- ۳۶..... دجمعې دلمانځه د ادا کولو طريقه
- ۳۷..... دجمعې دورځې گټې او فضائل
- ۳۹..... دجنازې دلمانځه ترتيب
- ۴۰..... بې کوره سړی او عیسی (ع)
- ۴۱..... ترټولو لویه صدقه
- ۴۱..... په کومو وختونو کې دعا قبلېږي
- ۴۲..... دچا دعاگانې قبلېږي
- ۴۲..... ترټولو غوره شپې چې په هغو کې دعا قبلېږي
- ۴۴..... دشيطان قسم خوړل
- ۴۵..... دشيطان نصيحت
- ۴۵..... دزکات مسائل
- ۴۵..... په څومره سرو زرو باندې زکات کېږي؟
- ۴۵..... زکات په کومو لارو کې مصرفولی شو؟
- ۴۶..... دعمر بن عبدالعزیز (عمر ثاني) خلافت
- ۴۶..... حضرت بي بي فاطمې (رض) د حضرت علي (رض) څخه انار وغوښتل
- ۴۷..... دقرآن کریم مسائل
- ۴۷..... دسورت ياسين لوستل دقرآن کریم دلسو سپارو دويو ثواب لري

- ۴۸..... د قرآن کریم صحیح لوستل
- ۴۹..... د قرآن کریم د ختم ترتیب
- ۵۰..... د قرآن کریم د سورتونو گټې
- ۵۰..... په هغو کورونو کې چې سورة بقره لوستل کیږي نو هغه ته شېطان نه داخلېږي
- ۵۰..... د الهکم التکاثر سورت د قرآن کریم د زرو آیاتونو سره برابر دی
- ۵۱..... د زلزال سورت لوستل د قرآن کریم د نیمې برخې برابر دی
- ۵۲..... رسول الله کوم سورتونه د پرزیات خوښول؟
- ۵۳..... د المک (تبارک الذی) سورت فضیلت
- ۵۳..... د تلاوت سجده څه ډول اداء کیږي
- ۵۳..... د قرآن کریم او پیغمبرانو مسائل
- ۵۳..... څو پیغمبران پېژنئ؟ نومونه یې واخلي؟
- ۵۵..... د قرآن کریم په سمه توګه ویل واجب دی
- ۵۵..... ذکر کول او دهغې گټې
- ۵۶..... په کومو ځایونو کې چې ذکر کیږي ملائکې هغه ځای کې راغونډیږي
- ۵۷..... بسم الله الرحمن الرحیم او د مار، ماته خورل
- ۵۸..... د آية الكرسي ویل د تیږو کلا جوړوي
- ۵۸..... د لا حوله ولا قوة الا بالله... په ویلو سره د زندان څخه آزاد شو
- ۵۹..... حضرت ابراهیم علیه السلام د الله (ج) په نوم خپله ټوله شتمني وبخښله
- ۶۰..... دروژې مسائل
- ۶۰..... آیا روژتي خپله ښځه ښکلولی شي؟
- ۶۱..... یو سړي روژه وخورله نو رسول الله ته یې وویل چې هلاک شوم
- ۶۲..... په هلاک او انجلی باندې کله روژه فرض کیږي؟
- ۶۳..... د روژه خور سزا
- ۶۳..... د تراویح د لمانځه دعاء
- ۶۳..... لوی (کبیره) گناهونه
- ۶۴.....

- ۲۴.....د کبیره گناهونو سزا
- ۲۴.....هر نشه کونکي شى شراب دي
- ۲۵.....شراب خور د زنا کار څخه بدتر دی
- ۲۵.....د شراب خور کورته د حضرت عمر (رض) کتل
- ۲۶.....د واده لرونکي زنا کار سزا څه ده؟
- ۲۶.....د مجرد زنا کار سزا څه شى ده؟
- ۲۷.....د زنا ضرر
- ۲۷.....د زنا کار درې نصيحتونه
- ۲۷.....د قمار باز سزا څه ده؟
- ۲۸.....د لواطت کار سزا څه ده؟
- ۲۸.....حضرت علي (رض) لواطت کونکي سوځولى وو
- ۲۸.....د لواطت زيانونه
- ۲۹.....د قاتل سزا څه شى ده؟
- ۲۹.....د غل سزا څه شى ده؟
- رسول الله وايي که چېرته زما لور (فاطمه رض) هم غلا وکړي نو لاس يې غوڅوم
- ۲۹.....
- ۷۰.....د لاس د غوڅولو د سزا حکمت او نورې سزاگانې
- ۷۰.....د کوم شرعي عذر څخه پرته د لمونځ نه کونکي سزا
- ۷۱.....د يولمونځ نه کوونکي کبسه چې د زنا کار څخه بدتره دی
- ۷۲.....رسول الله گنهگار سړي ته وويل چې دروغ مه وایه
- ۷۲.....د رسول الله په وړاندې بدترینه اخلاق دروغ ويل دي
- ۷۲.....توبه وکړئ الله (ج) مهربان دی
- ۷۳.....بدکاره بڼخې سپي ته اوبه ورکړي نو الله (ج) ورته بڅښنه وکړه
- ۷۳.....د يونس (ع) توبه ويستل د ماهي په گېډه کې
- ۷۵.....دوهم فصل

- ٧٥..... زړه رابښکوونکې کيسې
- ٧٥..... د مشکلاتو دعا او د دنيا او آخرت آرزوگانې (غوښتنې)
- ٧٥..... حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
- ٧٥..... د شېطان د شر څخه حفاظت
- ٧٦..... د سرو زرو په تخته باندې د سرو زور پندونه (نصیحتونه)
- ٧٦..... جنتي انسان ته پنځه خصلتونه ورکول کيږي
- ٧٧..... مسلمان بايد رسول الله وپېژني
- ٧٨..... رسول الله د نورو پېغمبران څخه پنځه ځانگړي خاصيتونه لري
- ٧٩..... د ثوبان (رض) ملگرتيا د رسول الله سره
- ٧٩..... په رسول الله فخر وکړئ
- ٨٠..... کبرجن انسانان وپېژنئ
- ٨٠..... د رسول الله کړنلاره
- ٨٠..... رسول الله د وژلو څخه ډډه کړې ده
- ٨١..... د الله (ج) څخه پرته نور څوک په غیبو باندې نه پوهيږي
- ٨١..... د رسول الله مبارک غاښ
- ٨١..... د رسول الله ورزش او منډه وهل
- ٨٢..... د رسول الله توکي
- ٨٢..... د یوې اوښې بچی درکوم
- ٨٢..... ته ښایسته یې که ښځه دي؟
- ٨٢..... په ورزش کې د رسول الله پهلواني
- ٨٢..... رسول الله خشاک (خس) راټول
- ٨٣..... د رسول الله غېږه نیول
- ٨٣..... یو سړي وویل زه نکاح (واده) نکوم، بل وویل چې زه روژه نیسم، بل وویل چې زه همیشه لمونځ کوم
- ٨٣..... یو ځوان د رسول الله څخه د زنا کولو اجازه وغوښتله
- ٨٥.....

- ۸۵..... خپله گناه مه ښکاره کوي
- ۸۵..... الله (ج)، رسول الله، ابوبکر صدیق (رض) او... درې شيان خوښوي
- ۸۶..... په اسلامي طريقه سره سلام اچول
- ۸۶..... په علي (رض) باندې، د عمر (رض) سلام اچول
- ۸۷..... يو يهودي په رسول الله السام عليكم وويل
- ۸۸..... رسول الله څه ډول سترې مه شې کوله
- ۸۸..... مکمل سلام اچول دېرش درجي ثواب لري
- ۸۹..... د رسول الله ډوډۍ خوړل
- ۹۰..... خپله گېډه په درې برخو باندې ووېشئ
- ۹۱..... د ډوډۍ خوړلو دعاء له ياده مه باسي!
- ۹۱..... هغه څوک چې نه مريږي
- ۹۲..... د ډوډۍ خوړلو آداب
- ۹۴..... د پرنجي دعاء
- ۹۴..... کورته دننوتلو دعاء
- ۹۵..... د کور څخه د وتلو دعاء
- ۹۵..... هغه دعاء داده: بسم الله ثَوَّ كَلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ
- ۹۵..... د رسول الله د وېده کېدو طريقه
- ۹۵..... څوک چې خوب ويني
- ۹۶..... بېهوده خوبونه
- ۹۶..... داعرابي څو پوښتنې او د رسول الله ځوابونه
- ۹۷..... صحابي چاته ويل کيږي؟
- ۹۷..... حضرت ابوبکر صدیق (رض)
- ۹۷..... رسول الله د ابوبکر صدیق (رض) دېر احترام کولو
- ۹۸..... د حضرت ابوبکر صدیق (رض) علم او پوهه
- ۹۸..... څوک د رسول الله سره مينه لري؟

- ۱۹..... د ابوبکر صدیق (رض) پندونه او نصیحتونه
- ۱۰۰..... رسول الله، به په سړیو کې، د چا سره ډېره مینه درلوده؟
- ۱۰۰..... د ابوبکر صدیق (رض) ژړا
- ۱۰۱..... پنځه (۵) تیاري او پنځه (۵) رڼاگانې
- ۱۰۱..... حضرت ابوبکر صدیق (رض) د خلافت په وخت کې
- ۱۰۲..... ابوبکر صدیق (رض) خپلې ژبې ته سزا ورکوي
- ۱۰۲..... د ابوبکر صدیق (رض) په وخت کې به درندو ښځو سره کومک کېدو
- ۱۰۲..... امیر المؤمنین حضرت عمر (رض)
- ۱۰۳..... د حضرت عمر (رض)، پندونه
- ۱۰۴..... عمر (رض) غوښتل چې د ابوبکر صدیق (رض) څخه مخکې شي
- ۱۰۴..... هغه سړی چې د عمر (رض) د کور په څنگ کې تېرېده
- ۱۰۵..... دنیل د سیند جریان د عمر (رض) په خط سره
- ۱۰۵..... حضرت عمر (رض) او د خلکو غمخواري دهغه د خلافت په وخت کې
- ۱۰۶..... حضرت عمر (رض) به دخپل غلام سره نوبت کوو
- ۱۰۷..... د حضرت عمر (رض) د اولادونو پېوندې جامې
- ۱۰۷..... د حضرت عمر (رض) جامې
- ۱۰۸..... د حضرت عمر (رض) خلافت
- ۱۰۸..... د حضرت عمر (رض) تر ټولو غوره خاطر
- ۱۰۸..... حضرت عثمان (رض)
- ۱۰۹..... د حضرت عثمان (رض) ژوند
- ۱۰۹..... د عثمان (رض) تجارت او رښتینولي
- ۱۱۰..... حضرت علي (رض)
- ۱۱۰..... د حضرت علي (رض) نصیحتونه
- ۱۱۱..... د حضرت علي (رض) زړورتوب او حوصله
- ۱۱۲..... حضرت علي (رض) به د ویده کېدو څخه مخکې درې ځلې آیه الکرسې لوستله

- ۱۱۲ مرو به د حضرت علي (رض) سره خبرې کولې
- ۱۱۲ حضرت علي (رض) وايي زما څخه څلور شيان زده کړئ
- ۱۱۳ نهه (۹) شيان د ياده ويستلو سبب گرځي
- ۱۱۳ د فرضو ، واجبو او سنتو ترمنځ څه توپير دی
- ۱۱۴ مفسد څه شی دی
- ۱۱۴ فتوا څه ته وايي؟
- ۱۱۴ مباح څه ته وايي؟
- ۱۱۴ مستحب څه ته وايي؟
- ۱۱۵ اجماع څه ته وايي؟
- ۱۱۵ قياس څه ته وايي؟
- ۱۱۵ مجتهد چاته وايي؟
- ۱۱۵ خوډوله دينونه موجود دي؟
- ۱۱۵ ايمان څه شی دی؟
- ۱۱۵ اسلام څه شی دی؟
- ۱۱۶ پېغمبر چا ته ويل کيږي؟
- ۱۱۶ مذهبونه
- ۱۱۶ ملائکې څوک دي؟
- ۱۱۷ د اُحد غر
- ۱۱۸ دلqمان حکيم صيب پندونه

لومړۍ فصل

دغوسل ، اودس ، لمونځ مسائل ، قصې او لسکونه نور مهم مسائل

رسول الله اکرم ﷺ فرمايلي دي:

که غواړئ چې شيطان مو کور ته داخل نشي نو سورت بقره وايئ (مسلم)

که غواړئ چې سکون درباندي نازل شي نو سورت کهف لولئ (بخاري)

که غواړئ چې اويا زره پرېستې درته دبېنې او مغفرت دعا وکړې نو سورت دخان لولئ (ترمذي)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: هر مهم کار چې په بسم الله سره شروع نشي نو هغه بې برکته وي

که غواړئ چې وړيا او مفت اجر او ثواب لاسته راوړې نو، نور خلک نیکو کارو ته دعوت کړئ (مسلم)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي چې: هر څوک چې دلمونځ لحاظ نه ساتي نو دقيامت په ورځ به دفرعون ، هامان او ابی ابن خلف سره دده حشروي (احمد)

آيا پوهیږئ هر څوک چې دمرگ څخه وروسته هغه په نیکی سره یاد کړي نو هغه جنتي دی (مسلم)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: هر څوک چې دالواقعه سورت هره شپه وايي نو هيڅکله به درته فقر او غربت ونه رسيږي (ابن مسعود)

او ابن مسعود (رض) به خپلو لونیو ته امر کوو چې هره شپه دغه مبارک سورت لولئ

حضرت محمد ﷺ فرمايلي دي چې د (سبحان الله والحمد لله ولااله الا الله والله اکبر) ویل گناهونه داسې رڼوي لکه څنګه چې په یخنی کې دونه پانې

رڼيږي (انس رض)

که غواړې چې الله (ج) درته لس ځله دقران کریم د ختم ثواب درکړي نو سورت یاسین لولئ. که غواړئ چې اويا زره پرېستې تاسو ته دمغفرت دعا وکړي نو د مريض پوښتنه کوئ

هر څوک چې لاندې ایت لولي نو اويا زره ملايکې (پرېستې) به ورته دمغفرت دعا کوي، هر څوک چې درې ځله (أَعُوذُ بِاللّٰهِ سَمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّطَّانِ الرَّجِيمِ) ووايي او بيا په اخره کې حشر سورت اخرايت سهار او ماښام يوځلې ولولي نو اويا زره ملايکې به ورته د سهار څخه تر ماښام او د ماښام څخه تر سهاره پورې دمغفرت او بخښنې دعا کوي او که په دغه ورځ مړ شي نو د شهادت مرتبه ورته حاصلېږي. (ترمذي)

(هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ أَلَمِ الْكَافُورُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْبَيِّنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝)

ژباړه: پرته د الله (ج) څخه بل معبود نشته هغه په پټيو او ښکارو باندې پوه دی او هغه ډېر مهربانه او ښوونکې دی پرته دهغه څخه بل معبود نشته هغه پادشاه او مالک ډېر پاک او بې له عيبه دی، او پناه ورکونکی او ساتونکی دی، هغه غالب (برلاسی) قوي او خرايو سمونکی دی، هغه ډېر لوی او د شرک څخه پاک دی. هغه الله (ج) پېدا کوونکی او جوړوونکی د صورت ورکونکی دی، هغه لپار ښکلي نومونه دي، هر هغه څه چې په اسمانونو او ځمکه کې دي دهغه ستاينه کوي او هغه غالب (برلاسی) دی او د حکمت والا دی.

هغه څوک چې لمونځ نه کوي

سهار به يې مخ بې نوره وي، ماسپښين به يې په رزق کار وبار کې برکت نه وي، ماښام به يې ذهني او فزيکي قوت کميږي، ماښام به دخپل اولاد څخه خیر نه گوري او ماخوستن به په خوب کې ناراحته وي

هغه گټې چې لمونځ کونکي ته ورکول کيږي

لمونځ کونکي لپاره د الله (ج) له طرفه پنځه شيان ورکول کيږي: پريمانه رزق، د قبر عذاب وړ څخه لرې کيږي، عملنامه به ورته د قيامت په ورځ په بني لاس کې ورکول کيږي، د پل صراط څخه به د برق په شان تيريږي او بغير د حساب او کتاب څخه به جنت ته داخلېږي.

دنيوي سزا هغه چاته چې په لمونځ کې سستي کوي

دژوند څخه يې برکت پورته کيږي، بې نوره به وي، دنيکو عملونو اجر نه ورکول کيږي، دعا يې نه قبلېږي او د صالحانو بندگانو په دعا کې برخه نه لري. دمرگ په وخت کې درې عذابه

په زلت او سختۍ سره مړ کيږي، وږې به مري، په سخته تنده کې به مري، قبر به ورباندې دومره راتنگ شي چې د سينې هډوکي به يې يو په بل کې دننه شي، په قبر کې به يې اړ وي، په قبر کې به يې داسې يو وحشتناک مار وي چې دهر لمونځ دقضاء کېدلو په سبب به ورته دهر لمانځه په وخت کې نېش او ټک ورکوي.

درې عذابه د قبر څخه دراپورته کېدلو څخه وروسته

حساب او کتاب به ورسره سخت کيږي، د الله (ج) دقهر او عصي سبب کيږي او په جهنم کې به غورځول کيږي.

عَجِّلُوا بِالصَّلَاةِ قَبْلَ الْمَوْتِ عَجِّلُوا بِالتَّوْبَةِ قَبْلَ الْقَوْتِ

د غسل طريقه او نوي حديثونه

عائشه (رض) وايي: رسول الله (ص) به چې كله غسل كولو نو لومړی به يې دواړه لاسونه وينخل بيا به يې په چپ لاس استنجا كوله، بيا يې اودس كولو لكه لمونځ ته به يې چې كولو، بيا به يې اوبه دخپل سره په وينستانو باندې اچولې او په خپلو گوتو باندې به يې هغه ښه مښل ترڅو چې ښه مطمئن شو چې اوبه يې دوينستانو لاندې رسېدلې دي، بيا به يې په دواړو لاسونو باندې اوبه راواخيستي او درې ځلې به يې په خپل سر باندې اچولې بيا به يې په ټول بدن باندې اوبه اچولې او په اخره كې به يې خپلې پښې وينخلې. (مسلم)

د جنابت په غسل كې درې شيان فرض دي، دخولې وينخل، دپوزې وينخل او دټول بدن وينخل كه زمونږ په بدن باندې دوينسته په اندازه هم يو ځای وچ پاتې شي نو زمونږ غسل نه كيږي نو بايد توجه وكړو او نورو ته يې هم ورزده كړو.

په غسل كې پنځه شيان سنت دي: د دواړو لاسونو وينخل مخكې دغسل د شروع كولو څخه، دنجاست لري كول، استنجا كول، اودس كول دغسل د شروع كېدو څخه مخكې، په ټول بدن باندې داوبو درې ځله اچول.

دغسل ترتيب دوايي نيت كوم چې اودس (غسل) وكړم لپاره ددې چې بدن مې پاك شي اولمونځ راته روا شي، اودس وكړئ مگر دخولې او پوزې په وينځلو كې پوره توجه وكړئ او درې ځلې په خپل سره، بيا درې ځلې په پښې اوږه او درې ځلې په چپه اوږه او په واچوئ او په اخره كې خپلې پښې ووينځئ.

توجه د جنابت دغسل د شروع كېدو څخه مخكې بايد بولې وشي، دغسل په وخت كې بايد گوتمه او يا هغه شيان چې دغونښې پورې يې نښتي دي بايد وويستل شي او يا بې ځايه شي تر هغې لاندې ځای بايد لوند شي كه وچ پاتې شي نو زمونږ غسل نه مكملېږي دښځو لپاره په تړلو كموځيو سره غسل كول جواز لري په هغه صورت كې چې اوبه يې په ښه ډول سره دوينستانو بېخ ته لاړې شي.

که چیرته د بدن په یوه برخه مو نجاست تګ کړی وي نو هماغه ځای باید د غسل څخه مخکې ووينځئ او د نو (ناف) منځۍ برخه هم باید ووينځل شي. یواعرابي در رسول الله ﷺ څخه پوښتنه وکړه غواړم چې رزق مې زیات شي؟ رسول الله ﷺ ورته وویل: همېشه په اودس کې اوسه، بیا یې پوښتنه وکړه غواړم چې د قیامت په ورځ د الله (ج) سره دارنگه ملاقات وکړم چې زما څخه راځي وي؟ رسول الله ﷺ ورته وویل چې وروسته د جنابت څخه فوراً غسل کوه.

مسواک وهل او غاښونو پاکول د غسل او اودس څخه مخکې زیات ثواب لري، د جنابت څخه مخکې ژر تر ژره غسل کوي زیات مسلمانان په زلزله، د غلو پواسطه او دنورو مصیبتونو په واسطه د جنابت په حالت کې مړه شوي دي. هر وخت چې یو مسلمان په جنابت کې وي ژر تر ژره باید غسل وکړي ښه خبره ده بغیر دهغې څخه دیو لمانځه دوخت څخه تر بل لمانځه تر وخته پورې باید پاتې نشي. دروژه داره شخص لپاره غسل او لامبا کول جواز لري؟ د ضرورت په وخت کې غسل کول جواز لري. که په اوبو کې داسې شی چې وینه ونه لري مړ شي لکه ماشی، مچۍ، مچ او یا داوبو څخه دباندې مړه شي او په اوبو کې وغورځيږي نو اوبه پرې نه چټلیرې او غسل او اودس په دې اوبو باندې جواز لري.

د انسانانو پاتې شوني اوبه پاکې دي که مسلمان وي یا کافر، د حیض په حالت کې وي او که د جنابت په حالت مګر هغه چې خوله یا لاس یې په نجاست ککړ وي.

صحابي روايت کړی: ام حبيبه ته مې وویل آیا پیغمبر ﷺ په هغه لباس کې چې دخپلې بیبي سره یې پکې جماع کوله په هغې کې لمونځ کولو؟ ویې ویل: هو په هغه صورت کې چې پلټي ورباندې نه وه.

رسول الله ويلي دي: الله (ج) په حيا او پرده کې دی، حيا او پرده پوشي خوښوي او هر وخت چې یو له تاسو څخه غسل کوي باید ځان له خلکو څخه پټ کړي (ابوداود)

سړي باید ځان پاک کړي بني اسرائيلو داسې ونه کړه نو ښځې يې په زنا کې اخته شوې

رسول الله فرمايلي دي چې: خپل لباسونه واغونډئ، وينستان موندل کړئ، مسواک ووهئ او نظافت مراعت کړئ او خپل ځانونه ښايسته کړئ بني اسرائيلو داسې ونه کړه. دنظافت دنه مراعت کولو په سبب يې ښځې په زنا کې اخته شوې (ابن عساكر علي (رضي الله عنه)

د جمعې په ورځ غسل کول صحت ته ګټه رسوي

رسول الله فرمايلي دي: په هر مسلمان باندې لازم دي چې په هفته کې يو ځل غسل وکړي، د سروينستان او ټول بدن پاک کړي (بخاري او مسلم ابوهريره) عايشه (رض) وايي: هر کله به چې محمد څه خوړل او يا غوښتل به يې چې څه وڅوري نو اودس به يې کاوه لکه دلمونځ داودس په شان (بخاري)

د رسول الله څخه روايت دی: پاک کړئ خپل ځانونه، چې پاک کړي الله (ج) تاسو، ځکه هيڅ داسې بنده نشته چې پاک ويده شي مګر دا چې پرېښته (ملايکه) دهغه په بستره کې ويده شي، نه تهرېږي يو ساعت دښې مګر دا چې ووايي يا الله (ج) ښښه وکړه خپل هغه بنده ته چې پاک ويده دی

مسواک او دهغه ګټې

حضرت محمد فرمايلي دي: که ددې ويره نه وي چې امت مې د مشکل سره مخ نشي نو مابه امر کړی وي چې دهر لمانځه په وخت کې حتماً مسواک ووهي (مسلم)

حضرت محمد ﷺ فرمایلي دي: هغه لمونځ چې په هغه کې مسواک استعمال شوی وي دهغه لمونځ څخه چې په هغه کې مسواک نه وي استعمال شوی او یا برابره غوره او بهتره دی. (بیهقي عایشه (رض))

عایشه (رض) وايي: در رسول الله ﷺ عادت دا وه هر وخت به چې دخوب څخه راپاسېده نو داودس څخه مخکې به یې حتماً مسواک وکوله. (ابوداود)

د عامر بن ربیع (رض) څخه روایت دی چې وايي: رسول اکرم ﷺ به دومره زیات مسواک وکوله چې په روژه کې مې ولیدو نو هغه مې ونشو شمارلی. (ترمذي)

عایشه (رض) وايي: حضرت محمد ﷺ دخپل ژوند په اخري شېبو کې مسواک وکوله چې دخپل ورور عبدالرحمن څخه مې مسواک واخیست، مسواک وچ ووهه مې دخپلې خولې په لارو سره لوند کړ زما دخولې لارې دهغه مبارک دخولې د لارو سره ګډې شوې.

څلور شیان د ټولو پیغمبرانو سنت دي

اول شرم او حیا، دوهم د عطر استعمال، درېیم مسواک وهل او څلورم نکاح او واده کول. (ترمذي ابوایوب انصاري)

رسول اکرم ﷺ فرمایلي: مسواک خوله پاکوي، د الله درضا سبب ګرځي، سترګې روښانه کوي او دسترګو دید زیاتوي. (ابوهریره)

رسول الله ﷺ به چې کله دخوب څخه راپاسېده، مخکې دویده کېدو څخه، مخکې داوس څخه، دخوړو څخه مخکې، دخوړو څخه وروسته او هر وخت به چې دکور څخه دباندې وتلو نو مسواک به یې وکوله.

د مسواک حکمت او په جنګ کې د کفارو تېښته

یو ورځ د کفارو او مسلمانانو جنګ وو، د کفارو تعداد زیات وو او د مسلمانانو تعداد کم وو، هیڅ شی پاتې نه و مګر دا چې مسلمانان شهیدان او یا دا چې اسیران شي، د مسلمانانو څخه یو کس وویل: راځئ چې د مرګ څخه مخکې د محمد ﷺ یو سنت راژوندی کړو، محمد ﷺ د مرګ څخه مخکې مسواک

وهلی وو. مسلمانانو مسواکونه دخپلو جیبونو څخه راواخیستل او په مسواک وهلو سره یې شروع وکړه، څه وخت چې دکفارو لښکر نژدې شو نویو بل ته یې وویل هغوي سړي خواره دي، خپل غاښونه زمونږ دخوراک لپاره تېره کوي، هماغه وو چې دمسواک وهلو په حکمت سره دکفارو لښکر ماتې وخوړه او وتښتېدل.

په عربستان کې په یو کنفرانس کې ډاکټرانو اعلان وکړ چې مسواک د کریم پرځای څو برابره زیاتې فایده لري.

اودس او دهغې مسائل

رسول الله فرمایلي دي: څوک چې اودس وکړي او بسم الله ووايي اودس یې ټول بدن پاکوي، او هر هغه څوک چې اودس وکړي اود الله (ج) نوم یادنه کړي نو اودس یواځې دهغه غړي پاکوي. (ابوهریره)

رسول الله فرمایلي دي اودس کول دخوراک څخه مخکې او وروسته دخوراک څخه فقر او غریبي له منځه وړي دغه عمل د پیغمبرانو سنت دی. (طبراني ابن عباس (رض))

داوداسه دشروع کېدو دعا بسم الله الرحمن الرحيم داوداسه منع دعا اللهم اجعلني من التوابين واجعلني من المتطهرين يا الله ماد توبه کونکو او پاکانو څخه وگرځوه.

داوداسه څخه وروسته دعا اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له واشهد ان محمدا عبده ورسوله. (مسلم)

ابوهریره (رض) وویل رسول اکرم ﷺ راته وویل ای ابوهریره څه وخت چې اودس کوي نو بسم الله او الحمد لله وايه ترڅو چې په اوداسه کې وي نو ساتونکې ملايکې به دې اعمال ليکي.

څوک چې د شپې په اودسه کې ويده شي او مړ شي نو شهيد دی.

داوداسه څخه وروسته د انا انزلنا... لوستل ډېر ثواب لري
رسول الله خپلو يارانو ته وويل فرض كړئ چې ستاسو د كور مخكې د اوبو يوه
وياله ده او هر ورځ تاسو په هغې كې لامبۍ نو ايا ستاسو په بدن به خيره پاتې
شي؟ صحابه وويل نه يا رسول الله نو رسول الله وويل چې اودس او پنځه
لمونځونه هم په همدې ډول تاثير لري

اودس څو فرضونه لري؟ اودس څلور فرضونه لري: دمخ وينځل د يو غوږ د نرمۍ
څخه تر دبل غوږ د نرمۍ پورې او د زنې دلاندنۍ برخې څخه تر د تندي اخري
برخې پورې، د لاسونو وينځل تر څنگلو پورې، د سر د څلورمې برخې مسحه
كول او د پښو وينځل تر پښگرو پورې كه د دې څلورو فرضونو څخه يوه سمه
توجه ونشي نو لمونځ نه كيږي.

داوداسه سنتونه: د بسم الله ويل، د واړه لاسونه تر مړوندو نو پورې وينځل
، مضمضه كول يا خوله وينځل ، مسواك وهل ، استنشاق كول يا پوزه وينځل
، د ټول سر مسحه كول ، د هر غړي درې ځلې وينځل ، د غوږونو مسحه كول ،
د لاس او پښې د گوتو او د گيرې اخلاص كول ، په مسلسل ډول سره د هر غړي
وينځل دوچېدو څخه مخكې.

داوداسه مكروهات: په ناپا كه ځاى كې داوس كول ، په بڼي لاس سره د پوزې
پاكول او داودس په وخت كې د نيوې خبرې كول.

داوداسه مستحبات: د بڼي اندام څخه شروع كول ، د غاړې مسح ، قبلې ته
كېناستل او په لوړ ځاى كې كېناستل.

داوداسه ماتونكي كوم دي؟ په ډكه خوله قى كول ، په لمانځه كې په قهقه خندا
كول ، تكيه كول په داسې شي باندې چې كه لري شي نو غورځيږي ، د دوه
لارو څخه د څه شي وتل ، لهونتوب ، بېهوشي ، د بدن وينې كېدل او دخپل ځاى
څخه تگ كول ، او وينو او زوړ راوتل د بدن څخه.

كه د چا د ياده وتي وي چې اودس لري او كه نه نو څه بايد وكړي؟ يقين شرط دى.

آيا دهغو حيواناتو په پاتې شونو اوبو باندې چې غوښه يې حلاله وي اودس او غسل كيږي او كه نه؟

هو، دهغو حيواناتو پاتې شونې اوبه چې غوښه يې حلاله وي لكه غوا، پسه، او داسې نور اودس او غسل كيږي په هغه صورت كې چې چتلي دحيوان په خوله يا په اوبو كې ونه ليدل شي.

آيا درنگ ناخون سره اودس او غسل كيږي او كه نه؟ نه، نه كيږي، رنگ ناخون يا دنوكانو رنگ بايد په اسيتون يا په نورو لرې كونكو مواد باندې پاك شي. آيا داسې، خراو قچر پاتې شونې پاك دي؟ هو په هغه صورت كې چې اوبه نه وي پاك دي.

آيا په نيمه لوټه اوبو اودس كيږي؟ هو په دې شرط چې دټول بدن اندامونه يې لاندې شي د ضرورت په وخت كې.

آيا دپيشو پاتې شونې پاك ده؟ دپيشو پاتې شونې مكروه ده يعنې كه نورې اوبه وي نو بهتره ده چې هغه استعمال شي، كورني چرگان چې هر طرف ته ځي نو دهغو پاتې شونې مكروه ده.

كه چېرته زمونږ اودس ډېر تنگ وي نو زمونږ لمونځ كيږي؟ نه، بايد اودس وكړو.

هغه څوك چې اودس نشي وچولې څه بايد وكړي؟ بايد پنځه وخته لمونځ لپاره تازه اودس وكړي.

په كومو اوبو سره اودس نه كيږي؟ هغه اوبه چې سپي پكې خوله وهلي وي يا هغه حيوان چې غوښه يې حلاله نه وي او يا دا چې په اوبو كې چتلي وليدل شي نو اودس او غسل ورباندې نه كيږي.

د زیاتو اوبو مصرفول په اوداسه کې اصراف دی

یوه ورځ سعد بن وقاص (رض) په اودس کې زیاتې اوبه مصرفولې حضرت محمد ﷺ دهغه ځای څخه تېرېده نو ورته یې وویل چې ای سعده دا څه اصراف دی، سعد (رض) ورته وویل: ای د الله رسول ﷺ آیا دا اودس په اوبو کې هم اصراف شته، حضرت محمد ﷺ ورته وویل: حتی که د دریاب په غاړه هم ناست وی نو ډېرې اوبه مه مصرفوه ځکه چې اصراف دی. (ابن ماجه عبد الله بن عمرو)

هر څوک چې صحیح اودس وکړي او اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله ووايي نو د جنت اته واړه دروازې ورته خلاصیږي، نو د هرې کومې دروازې څخه چې وغواړي داخل دې شي. (مسلم)

د اوداسه څخه وروسته دوه رکعت ته تحية الوضوء لمونځ کوي

حضرت محمد ﷺ حضرت بلال (رض) ته وویل چې په څه شي زما څخه مخکې ته جنت ته لاړی، زه تېره شپه جنت ته لاړم نو ستا د خپو د حرکت اواز مې زما څخه مخکې واورېده، بلال (رض) ورته وویل: ای د الله رسول ﷺ هر کله چې گناه وکړم نو دوه رکعت ته د توبې لمونځ اداء کوم او هر کله چې اودس وکړم نو دوه رکعت ته تحية الوضوء لمونځ اداء کوم.

کفار حیران شول چې ولې د مسلمانانو عسکر نه مریضان کیږي

په جنگ کې کفارو ولیدل چې د هغوي عسکر هر وخت مریضان وي نو هغوي تحقیق وکړ چې ولې د مسلمانانو عسکر نه مریضان کیږي، وروسته په دې پوه شول چې هغوي هر وخت اودس کوي، چې صحتمند دي، مونږ نشو کولی چې پنځه وخته مسواک ووهو، مگر کله چې اودس کوو باید خپل غاښونه مسواک کړو او یا یې په گوته سره پاک کړو، نو زموږ غاښونه روغ او سالم پاتې کیږي، زموږ سترگې او زموږ صورت پاک کیږي، الله (ج) چې په کوم شي امر کړی دی په هغه کې خیر دی.

د تیمم مسائل

د تیمم فرضونه دوه دي ، نیت کول او دوه ځلې لاسونه خنډل په کوم وخت کې تیمم داودس او غسل پرځای کیږي؟ په هغه صورت کې چې اوبه نه وي او یا اوبه دیو میل (۱۲۰۹ متره) په اندازه لرې وي ، یا د مرګ خطر نه وي او یا سخته مریضی نه وي او یا جنازه تیاره وي .

تیمم څه ډول وهل کیږي

لومړی به نیت کوي نیت کوم لپاره ددې چې ادا کړم دوه ضرب (د لاسونو وهل په ځمکه) د تیمم ترڅو بدن مې پاک شي او لمونځ راته روا شي بیا به بسم الله ووايي بیا به دواړه لاسونه په پاکه ځمکه یا هغه شی چې د خاورې څخه جوړ شوی وي په لاسونو به خپل مخ مسح کړي په دوهمه ضربه کې به لاسونه دنوکانو څخه تر څنگلو پورې مسح کړي هغه شیان چې د ځمکې له ډلې څخه دي لکه خنډه ، خاوره ، شګه ، تیږه ، چونه او داسې نور په دوي باندې تیمم جواز لري

د غسل او اودس تیمم یو شانته کیږي

یو کیلو متر څو متره کیږي؟ یو کیلو متر (۱۰۰۰) متره کیږي

یو جریب څو بیسوې کیږي؟ یو جریب (۲۰) بیسوې کیږي

یوه بیسوه څو متره مربع کیږي؟ یوه بیسوه (۱۰۰) متره مربع کیږي

یو میل څو متره کیږي؟ یو میل (۱۲۰۹) متره کیږي

د عاېشي (رض) په برکت د تیمم آیت نازل شو

په یو سفر کې د عاېشي (رض) د غارې د شمال ورک شو ، نو حضرت محمد ﷺ په

هغې پسې گرځېده ناوخته شو حضرت محمد ﷺ خپل سر د عاېشي (رض) په

زنګون باندې کېښودلې وو ، خوب یو رو صحابه وو دغه حالت د عاېشي (رض)

پلار ابوبکر صدیق (رض) ته بیان کړ ، نو ابوبکر صدیق (رض) دخپلې لور په خوا

کې کېناست او دهغې څخه يې پوښتنه وکړه چې ولې دې د الله رسول ﷺ وځنډاوه او بې نه لري د لمونځ وخت دی، عاېشه (رض) ورته وويل په دې خاطر چې حضرت محمد ﷺ د خوب څخه بېدار نشو او حرکت مې ونه کړ نو هماغه وو چې الله (ج) مهرباني وکړه او د تيمم آيت يې نازل کړو. هغوي تيمم وکړ او لمونځ يې اداء کړ.

بيت الخلا (تشناب) دتلو طريقه

رسول اکرم ﷺ فرمايلي دي هر څوک چې تشناب ته داخلېږي نو اول بايد دا دعا ووايي (اللهم انى اعوذ بك من الخبث والخبائث) يا الله (ج) تاته پناه وړم دنارينه او بنځينه پېريانو څخه.

بي بي عاېشه (رض) وايي څه وخت به چې رسول الله ﷺ د بيت الخلا څخه راوته نو غفرانک (بخښنه غواړم له تا څخه يا الله) به يې وويل، تاسو هم په چپه پښه داخل شئ او په ښي پښه راووخئ او قبلې ته مخ او شا مگر څوئ حضرت محمد ﷺ به نيك کارونه په ښي لاس کول او د اودس ماتي، استنجاء او نورو په شان کارونه به يې په چپ لاس سره کول.

د قيامت په ورځ به د گنهگارو انسانانو عملنامه په چپ لاس او د نيك او صالح انسانانو عملنامه به په ښي لاس ورکول کيږي.

دمسجد ادا ب او دهغې په اړه حديثونه

هر کله چې مسجد ته داخلېږئ نو دا دعا لولئ اللهم افتح لى ابواب رحمتك يا الله (ج) ماته ستا درحمت دروازي پرانيزه.

څه وخت چې د مسجد څخه راوځئ نو دا دعا لولئ اللهم انى اسئلك من فضلك يا الله (ج) ستا څخه د فضليت سوال کوم. (مسلم)

حضرت محمد ﷺ فرمايلي دي څه وخت چې مسجد ته ننوځئ نو مخکې له دې چې کېښئ نو دوه رکعت ته تحية المسجد وکړئ. (بخاري او مسلم ابو قتاده)

دتحية المسجد لمونخ مخکې دسهار دلمانځه، ماښام دلمانځه او يا دا چې
جمعه ولاړه وي نه اداء کيږي

صف جوړول

مسلمانان بايد په صف کې نېغ او سيده ودرېږي اوږې بايد يو دبل سره
ونښلوي ترڅو چې د دوه کسانو په منځ کې تش ځای پاتې نشي هرکله چې
اقامت وويل شي نو فوراً دې نيت وتړل شي ځکه چې تکبير اولی دهغه څخه
چې په دنيا کې دي بهتره دي، دلمونځ صفونه بايد دپښنو په پوندو او داوږو په
سيده والي سره برابر شي نه دپښو په گوتو سره، صحابه به يو دبل سره داردنگه
نژدې ودرېدل چې قميسونه به يې داوږو څخه څيرې کېدل، تردې چې در رسول
الله ﷺ دښ به په صفونو کې گرځېده دچا به چې پوندي دصف څخه دباندې وي
نوصف به يې سيده کوو.

د عمر (رض) په وخت کې دصفونو دجوړولو لپاره يو کس مقرر شو څه وخت به
چې صفونه تيار شول نو تکبير به ويل کېده، نور صفونه بايد دمنځ څخه يا
دامام څخه ورسته ودرېدل، مثلاً لومړی صف به چې تيار شو نو دوهم، درېيم
، څلورم او نور صفونه به ودرېدل.

که په لومړي صف کې ځای خالي وي نو په دوهم صف کې ودرېدل مکروه دي
دلمانځه صفونه موسيده او مساوي کړي او که داسې مو ونه کړ نو الله (ج) به
ستاسو په زړه کې کينه او دوښمني پېدا کړي (متفق عليه)

رسول اکرم ﷺ فرمايلي دي: الله (ج) په اول صف باندې رحمت کړي دی او ملايکې
هم اول صف ته درحمت دعا کوي (احمد)

دامام پسې بايد عالم ودرېږي ځکه که ضرورت شي نو امام به هغه په خپل ځای
کې دامامت لپاره ودروي په قيام کې بايد نظر دسجده ځای ته وي، په حديث
شريف کې راغلي دي چې که څوک پوهېدلی چې دلمونځ کونکي دمخې څخه

تېرېدل څومره گناه لري نو تر ۲۰ کالو پورې به په خپل ځای ولاړ وي او د لمونځ کونکي دمخې څخه به نه وي تېر شوی

حضرت محمد ﷺ فرمایلي دي: که څوک مو ولیدل چې په جومات کې یې عبادت کاوه نو شاهدي ورکړئ چې نوموړی سړی دایمان خاوند دی. (ترمذي)
د قیامت د علامو څخه یوه داده چې یو کس د مسجد له څنګ څخه تېر شي او دوه رکعت له لمونځ پکې اداء نه کړي او یواځې په هغو کسانو سلام اچوي چې دی یې پېژني او ځوانانو او ځامنو ته امر کوي او خپل خطر رسونکي یې وگرځوي

مسجد ته تګ جهاد دی

مسجد ته د سهار او شپې لخوا څخه تګ، د الله (ج) په لاره کې د جهاد له ډلې څخه دی

حضرت محمد ﷺ فرمایلي دي: داسې یو وخت به خلکو باندې راتلونکی دی هغوي به په جوماتونو کې د نیوي خبرې کوي تاسو له هغوي سره مه کېنئ ځکه چې الله (ج) هغوي ته هیڅ حاجت نه لري. (مشکوٰۃ)

حضرت عمر (رض) د مسجد څخه د باندې یو وړوکی دوکان جوړ کړی وو او اعلان یې وکړ چې هر څوک چې خبرې او شعرونه وايي او یا خپل آواز او چتوي نو دغه دوکانګي ته دې ننوځي.

حضرت محمد ﷺ فرمایلي: جمعه وکړئ ځکه هغه پسه چې له رمې څخه جدا شي نولیوه یې خوري. (احمد)

بهترین ځایونه د الله (ج) په نزد مسجدونه دي او بدترینه ځایونه د الله (ج) په نزد بنارونه دي. (مسلم ابو هريره)

رسول اکرم ﷺ فرمایلي دي: هیڅ یو لمونځ د منافق لپاره د سهار او ماخوستن د لمانځه څخه سخت نه دی، که چیرته پوهېدلی چې څومره اجر او ثواب لري نو که په کېنېدو هم وای نو لمونځ ته به حاضر شوی وي، زړه مې غواړي چې موۀ ذن ته ووايم چې اقامت ووايي او یو څوک مې دخپل ځان پر ځای د لمونځ ورکول

لپاره ودرولی وی او اور مې راخیستی وی هغه کسان چې لمونځ ته نه راځي
دهغوي کور ته مې اور اچولی وی. (بخاري او مسلم ابو هريره)

اودس او لمونځ دگناهونو کفاره ده

حضرت علي (رض) وويل يوه ورځ در رسول الله سره په جومات کې ناست ووم او
دلمانځه لپاره مو انتظار کاوه نو پدې وخت کې يو سړی وويل ما گناه کړې ده
، پيغمبر ورڅخه مخ واړوو څه وخت لمونځ خلاص شو دو باره هغه کس تکرار
کړه رسول اکرم ورته وويل آيا ماسره دې لمونځ اداء کړ او دس دې سم نه وو، هغه
وويل هو، رسول الله وويل: هماغه لمونځ او اودس ستا دگناهونو کفاره ده.

څوک امامت کولی شي؟

رسول اکرم فرمايلي دي: ستاسو د قوم امام ستا په منځ کې هغه څوک دی چې
زيات قران کریم يې ويلی وي يعنې اول به هغه کس امامت کوي چې دنورو
څخه ښه قران کریم ياد ولري، که په قرائت کې سره مساوي وه نو هغه څوک چې
په سنتو زيات پوهيږي او که په سنتو کې هم برابر وه نو هغه چا چې اول سفر
کړی وي يا يې هجرت کړی وي او که په هجرت کې هم برابر وه نو هغه څوک چې
زيات عمر ولري هغه دې امامت وکړي. (مسلم)

همدارنگه ويل شوي دي هغه څوک چې تقوا او دخلکو سره نیک اخلاق ولري
او خلک دهغه سره مينه لري او يا هغه څوک چې خدمتونه او ديني درجې لري
امامت دې وکړي.

حضرت محمد فرمايلي دي: د الله (ج) په نزد تر ټولو بد ترينه کس هغه دی چې
زيات جنگ او جدل کوونکی وي (بي بي عايشه (رض))

داذان په خواب کښی باید څه ووايو؟

حضرت محمد ﷺ فرمایلي دي: هر کله چې د اذان اواز واورئ، تاسې هم په خپل زړه کې د اذان کوونکي په شان کلمات وايي، فقط کله چې اذان کوونکي وايي **حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ** او **حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ** راشئ لمانځه ته راشئ د کامیابی لوري ته، تاسې ووايئ **وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ** (مسلم حضرت عمر (رض))

حضرت محمد ﷺ فرمایلي دي: هر کله مو چې د چرګ اذان واورېده نو د الله نه فضل او رحمت وغواړئ ځکه چې هغوي ملائکې گوري، او کله مو چې د خره اواز واورېده د الله نه پنا وغواړئ ځکه چې خر شېطان ویني (بخاري او مسلم)

کله چې حضرت بلال (رض) په اقامت کې **قد قامت الصلاة** ته ورسېده نو رسول الله ﷺ ورته په خواب کې وویل: اقامها الله وادامها الله (ج) دې لمونځ قایم او دايم ولري.

په قعده کې د گوتې پورته کول د رسول الله ﷺ سنت دي.

حضرت وائل بن حجر وايي: رسول الله ﷺ دوه گوتو په واسطه کړې جوړه کړه او د شهادت د گوتې په واسطه يې اشاره وکړه.

د يهودی-انجلی کيسه چې په اذان عاشقه شوې وه

په یو مسجد کې ښایسته اواز لرونکی او تقوا داره مؤذن وو، د مسجد تر څنګ د یو یهودي کور وو کله چې مؤذن اذان کوو ځوانه یهودی-انجلی په اذان او اسلام مینه شوې وه نږدې وه چې مسلمانان شي په همدې وخت کې مؤذن بدل او بل مؤذن راغی او څو ورځې يې اذان وکړ، د یهودی-انجلی پلار نوي مؤذن ته تحفه راوړه، مؤذن پوښتنه وکړه دا تحفه د څه لپاره ماته راګوې، یهودي سړي ورته وویل: تالوی خدمت ماته کړی، زما لور د مخکیني مؤذن د

اذان په واسطه نژدې وه چې مسلمانان شوې وي، له کوم وخت څخه چې ته په خپله اذان کوي زما لور دې د اسلام څخه بېزاره او زړه تورې کړې ده.

خو ډوله لمونځ پېژنئ؟

فرض لمونځ، واجب، سنت، وتر واجب، اشراق، تهجد، نفل، شکران، حاجت، ځانست، تسبیح، توبه، استخاره او اوایین د لمانځه نیت د هغه کسانو د پام وړ چې وايي څه ډول د لمانځه نیت وکړو، اصلاً نیت په زړه کې کېږي که څوک په ژبه باندې نیت ونه وایي نو په لمونځ کې یې فرق نه راځي.

دا شرق لمونځ د عمرې ثواب لري

کله چې لمر راوختلو تقریباً ۳۰ دقیقې وروسته دوه یا څلور رکعت له لمونځ وکړئ نو در رسول الله ﷺ حدیث شریف په اساس د نفلي عمرې ثواب لري.

د ځانست لمونځ

د ځانست لمونځ چې د ۲ او یا ۳ ساعته د لمر راوختلو څخه وروسته شروع کېږي او چې کله نیم ساعت غرمې یا ماسپښین ته پاتې شي نو تر هغه وخته پورې کېږي.

دغه لمونځ د الله (ج) په نزد سل ثوابونه لري چې ۷۵ ثوابونه په دنیا او ۲۵ ثوابونه په آخرت کې الله (ج) خپل بنده ته ورکوي هر څوک چې د دې لمونځ پابند وي نو هیڅ ډول سختي به په دنیا کې ونه ویني، دغه لمونځ ۴ یا ۸ رکعت اداء کېږي.

رسول اکرم ﷺ فرمایلي دي هر څوک چې په څلور رکعت مخکې د غرمې او څلور رکعت وروسته د غرمې څخه لمونځ باندې پابند وي نو په هغه باندې د جهنم اور حرام دی (ام حبیبه)

د څانښت لمونځ وکړئ ترڅو چې رزق موزيات شي

رسول الله فرمايلي دي: د جنت د دروازو څخه دضحی (څانښت) په نامه یوه دروازه ده چې د قیامت په ورځ به اواز کوي چیرته دي هغه چې د ماسپښین په لمونځ پابند وو دغه دضحی دروازه ستاسې لپاره دالله (ج) په رحمت سره خلاصه شوې ده، پدې دروازه ننوځئ. د څانښت لمونځ د رزق د پراخوالي سبب گرځي. (طبراني هابوهریره)

حضرت عایشه (رض) وايي: که موږ او پلار مې ژوندي هم شي نو د څانښت لمونځ نه پریرېدم.

حضرت عایشه (رض) وايي: رسول الله به زیاتره وخت د څانښت لمونځ څلور رکعته کوو، ځنې وخت به یې زیات هم کوو ولې بي بي عایشي (رض) به د څانښت لمونځ اته رکعته کوو او هغه به یې دومره خوښوو چې ویل به یې: که موږ او پلار مې ژوندي هم شي اوزما لیدو ته راشي نو څانښت لمونځ نه پریرېدم. حضرت عبدالرحمن بن عبدالله (رض) وايي: د حضرت عمر فاروق (رض) تر څنګ وم د غرمې څخه مخکې (څانښت) څلور رکعته لمونځ یې ادا کړ، پوښتنه مې ورڅخه وکړه چې ای امیر المؤمنین! دا کوم لمونځ دی؟ راته یې وویل دغه لمونځ په اجر کې د تهجدو د لمانځه سره مساوي دی.

او وایین لمونځ

په دې لمونځ کې سل اجره دي، الله (ج) دهغې پنځه اويا (۷۵) اجره په آخرت کې او پنځه ویش (۲۵) اجره په دنیا کې ورکوي، څوک چې ددې لمونځ پابند وي د قیامت په ورځ به سختي نه گوري.

دغه لمونځ د مابښام څخه وروسته دوه، شپږ او یا تر شلور رکعتو پورې اداء کيږي، دا وایین لمونځ د دولسو کالو د عبادت ثواب لري.

هر څوک چې د مابنډ د لمانځه څخه وروسته شپږ رکعت د اووابين لمونځ
دارنگه اداء کړي چې ترمنځ يې د نيوې خبرې ونه کړي نو الله (ج) ورته د دولسو
کالو عبادت او عمل صالحه ثواب ورکوي (ترمذي ابو هريره)
د تهجد لمونځ څه وخت اداء کيږي؟

د تهجد لمونځ د نيمې شپې څخه وروسته اداء کيږي، دغه لمونځ د الله په
وړاندې خاص ځای لري، هره دنيوي او اخروي آرزو چې ولرو او د الله (ج) څخه
يې په نيمه شپه کې وغواړو نو انشاء الله چې قبلېږي دغه لمونځ دوه، څلور،
اته او تر دولسو رکعتونو پورې اداء کيږي.

عابشه (رض) وايي: څه وخت به چې د تهجد لمونځ د رسول الله څخه د مرېضې
يا کوم بل عذر په اساس قضاء شو نو هغه به يې دوو رکعتي دولسو رکعتي
کوو. (مسلم)

حضرت محمد ﷺ فرمايلي: هر څوک چې د ماخوستن لمونځ په جمعې سره وکړي نو
نيمې شپې د عبادت ثواب ورته ورکول کيږي او څوک چې د ماخوستن او سهار
لمونځ په جمعې سره وکړي نو د ټولې شپې د عبادت ثواب ورته ورکول
کيږي. (ترمذي)

الله (ج) په نيمه شپه کې د دنيا اسمان ته رابښکته کيږي

رسول اکرم ﷺ فرمايلي: الله (ج) د شپې په درېيمه برخه کې د دنيا اسمان ته
رابښکته کيږي او وايي چې څوک دی چې دعا وکړي او زه يې دعا قبوله
کړم، څوک دی چې څه زما څخه وغواړي او زه يې ورته ورکړم، څوک دی چې
د بخښنې غوښتنه وکړي او زه ورته بخښنه وکړم. (بخاري او مسلم)

رسول اکرم ﷺ فرمايلي: چا چې د مازديگر لمونځ له لاسه ورکړ نو داسې ده لکه
چې ټول مال اهل او عيال يې له لاسه ورکړي وي. (بخاري او مسلم عمر (رض))

رسول الله فرمايلي دي: څوک چې د مازديگر لمونځ ادا کړي وروسته تر هغې تر غروب (ماښام) پورې ذکر وکړي نو دهغه کس څخه بهتره دی چې د اسماعيل (ع) اته اولادونه د چا څخه خلاص کړي.

حضرت محمد فرمايلي دي: د سهار دوه کعته سنت لمونځ د ټولې دنيا او هغه څه چې په دنيا کې دي دهغه څخه بهتره دی (مسلم عايشه (رض)) هر څوک چې لمونځ پرېږدي نو د الله (ج) سره به په داسې حال کې مخامخ کېږي چې الله (ج) به ورته په غوصه او قهر وي.

بدترینه غل د لمونځ غل دی

رسول الله فرمايلي دي: بدترینه غل د لمونځ غل دی، صحابه وو پوښتنه وکړه هغه څنگه یا رسول الله، حضرت محمد وویل: هغه څوک چې سمه رکوع او سجده نه کوي (احمد)

د تسبیح لمونځ (صلاة تسبیح)

رسول الله خپل تره حضرت عباس (رض) ته د تسبیح لمونځ توصیه وکړه او ورته یې وویل هر څوک چې دغه لمونځ وکړي نو ټول غټ (کبیره) او واړه (صغیره) گناهونه ښکاره او پټ گناهونه ورته بخښل کېږي. که د تسبیح لمونځ په ورځ کې یو ځل اداء شي نو بهتره ده که داسې مو ونشو کړی نو په هفته، میاشت، کال او یا په ټول عمر کې دې یو ځل اداء شي. دغه لمونځ څلور رکعته دی، لومړی د تسبیح د لمونځ نیت کېږي بیا سبحانک اللهم، اعوذ بالله او بسم الله ویل کېږي، بیا پنځلس (۱۵) ځلې سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر لوستل کېږي، بیا سورت فاتحه (الحمد لله) او بیا قل هو الله احد یا کوم بل سورت لوستل کېږي او بیا لس (۱۰) ځلې سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر لوستل کېږي، بیا په رکوع کې (۱۰) او بیا وروسته د سمع الله ... څخه وروسته لس (۱۰) ځلې بیا په سجده کې لس ځلې بیا چې د دوه سجودو ترمنځ کېږي (په قاعده) کې لس ځلې بیا په دوهمه

سجده کې لس ځلې پورته کلمات لوستل کېږي، په دې ترتیب په لومړي رکعت کې پنځه اويا (۷۵) ځلې سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ لوستل کېږي په همدې ډول سره په پاتې درې رکعتونو کې هم همداسې سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ لوستل کېږي، چې ټول درې سوه (۳۰۰) ځلې سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ... لوستل کېږي باید په یاد ولرو چې دغه لمونځ هم لکه د فرض لمونځونو غوندې ډک اداء کېږي او که سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ووايي نوډېره بهتره خبره ده.

بله طريقه داده چې دقل هو الله احد يا د کوم بل څخه وروسته پنځلس ځلې سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ ووايي او بيا وروسته له دوهمې سجدي څخه مخکې له دې چې پورته شی اويا مخکې د التحيات څخه لس ځله سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ ووايي نوره طريقه مخکينۍ طريقه ده، يعنې په څلورو رکعتونو کې درې سوه (۳۰۰) ځله سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ لوستل کېږي د تسبیح لمونځ دمکروه وخت څخه پرته په ټولو وختونو کې کېږي.

د حاجت لمونځ په کوم وخت کې اداء کېږي؟ هر کله چې د الله (ج) څخه څه غواړو او يا څه حاجت ولرو نو دوه رکعت ته حاجت لمونځ اداء کوو او د الله (ج) څخه دعا کوو.

د شکرانه لمونځ څه وخت اداء کېږي؟ هر کله چې الله (ج) زموږ دعاء يا حاجت پوره کړي نو د نعمتونو، صحت او داسې نورو په خاطر دوه رکعت د شکرانه لمونځ اداء کوو.

د استخاري لمونځ

داستخاري لمونځ په کوم وخت کې اداء کېږي؟ هر کله چې سفر ولرو يا داسې يو مشکل کار ولرو چې زموږ ذهن په هغه باندې ونه رسيږي نو اول دوه رکعت له لمونځ وکړئ او بيا يو ځل سورت فاتحه (الحمد لله) او درې ځلې قل هو الله احد ووايئ بيا په توشکه او الماخي کاليو کې ويده شى نو څه وخت چې سهار دخوبه راپاڅېدې او هغه څه چې مو په زړه کې راغله نو هماغه کار وکړئ او که څه مو په زړه کې تېر نه شول نو تر اووه ځلې دغه کار ترسره کړئ الله مهربان دى

دتوبې لمونځ

که ډېر گناهونه درنه شوي وي، نو دوه رکعت له لمونځ وکړئ او په سجده پرېوځئ دالله (ج) څخه بخښنه وغواړئ او دالله (ج) سره وعده وکړئ چې نور به دغه بد عمل نه ترسره کوم نو الله مهربان دى چې توبه دې قبوله شي او که روژه ونيسئ نو ډېره بهتره ده.

يوه ورځ حضرت محمد ﷺ، حضرت بلال (رض) ته وويلې: په څه شي له ماڅخه مخکې جنت ته لاړي؟ زه تېره شپه جنت لارم ووم نو ستا د پښو آواز مې په مخکې واوږېده، حضرت بلال (رض) وويل: اى دالله رسول ﷺ هر کله مې چې گناه وکړه نو دوه رکعت له لمونځ به مې اداء کړ او هر وخت به مې چې اودس وکړ نو دوه رکعت تحية الوضو لمونځ به مې اداء کړ.

ابوبکر صديق (رض) به په کراره سره لمونځ کولو

يوه شپه حضرت محمد ﷺ تېرېده، ابوبکر صديق (رض) يې وليده چې په کراره يې لمونځ کولو او عمر (رض) يې وليده چې په لوړ آواز سره يې لمونځ کولو دابوبکر صديق (رض) څخه يې پوښتنه وکړه، چې ولې په کراره لمونځ کوې؟ ابوبکر صديق (رض) ورته وويل دهغه چا په صفت چې مشغول وم نو هغه زما آواز اوږېده، او عمر (رض) وويل زما نيت دويده کسانو وينول وو، حضرت

محمدؐ ابوبکر صدیق (رض) ته وویل چې آواز دې لږ لوړ کړه او عمر (رض) ته یې وویل چې لږ آواز دې کم کړه.
حضرت علي (رض) وايي: هر څوک چې د سهار د لمانځه څخه وروسته لس (۱۰) ځله قل هو الله احد ووايي نو په همدې ورځ به د گناه څخه په امان کې وي که شیطان هر څومره خپل زور وکړي.

د سجدې او رکوع کټې

رسول الله ﷺ په رکوع او سجده کې څه ویل؟
عائشه (رض) وايي: رسول اکرم ﷺ به په سجده کې دغه کلمات د پریزیا ت ویل
سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ
وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي اَيُّ زَمَارٍ بِهِ سَتَا حَمْدًا وَثَنًا وَاِيْمًا اَيُّ زَمَارٍ بِهِ زَمَا
گناهونه معاف کړي. (بخاري او مسلم)
او همدارنگه سُبْحٌ قُدُّسٌ رَبُّ الْمَلٰٓئِكَةِ وَالرُّوْحِ دېر پاک او منزله دی رب
د عالميانو، ملايکې او جبرائیل دغه وايي. (مسلم)
يوه ورځ رسول الله ﷺ لمونځ کولو څه وخت چې یې خپل سر له رکوع څخه پورته
کړ نو سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ یې وویل، د شایو نفر وویلې ربنا و لک الحمد حمدا
کثیرا طیباً مبارکاً فیه ای ربه ټول ثنا او صفتونه د پریزیا ت او مبارک دي
ستالپاره. (بخاري)

کله چې رسول الله ﷺ خلاص کړ نو وویي وویل: چا دا کلمې وویلې، نو یو
سړي وویل چې داما وویلې یا رسول الله ﷺ، حضرت محمدؐ ورته وویل چې
خود پرش ملائکې مې ولیدلې چې د دغو کلمو د اجرا او ثواب په لیکلو کې یې
یو له بل څخه مخکې والی کوو، چې څوک هغه لومړی ولیکي. (بخاري)
ابن عباس (رض) فرمایي: حضرت محمدؐ به په دواړو سجده کې اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي
وَارْحَمْنِي وَاهْدِنِي وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي ویلې. یعنې ای ربه ما وبخښه، په ما رحم

و کړه او ما نېغې لارې ته هدايت کړه او بڅښنه راته وکړه او حلال رزق راته راکړه. (ترمذي ابوهريره)

حضرت محمد ﷺ فرمايلي: هر کله چې فرض لمونځ ودرېدو نو سنت لمونځ بايد ونشي. (مسلم)

حارث بن مسلم وويل: رسول الله ﷺ ماته وويل چې هر کله چې دې دسهار او ماښام لمونځ وکړ نو دخبرو کولو څخه مخکې اووه ځلې اللهم اجرني من النار ووايه يعنې يا الله (ج) ما د دوزخ د اور څخه وژغوره، که په همدې ورځ وفات شوې نو الله (ج) به درته د دوزخ څخه نجات وليکي.

رسول اکرم ﷺ فرمايلي دي: څوک چې د ماخوستن لمونځ په جمعې سره وکړي نو دهغه مثال داسې دی لکه څوک چې نيمه شپه لمونځ وکړي او څوک چې دسهار لمونځ په جمعه وکړي نو دهغه مثال داسې دی لکه ټوله شپه چې يې عبادت کړی وي. (مسلم عثمان بن عفان (رض))

حضرت محمد ﷺ فرمايلي دي: لمونځ د ټولو خوښيو کلي ده. (ابن عباس (رض))

حضرت محمد ﷺ فرمايلي دي: لمونځ د دين ستن ده. (بيهقي عمر (رض))

اووه ځلې تسبيح ويل لوړه درجه لري.

د بندگۍ تر ټولو لويه نښه په رکوع او سجده کې ده، سربښکته کول د الله (ج) په وړاندې او سر په ځمکه لگول د الله (ج) په وړاندې دعا جزئ او غاړې ايښودلو نښه ده.

درې ځله تسبيح ويل په رکوع او سجده کې د کمال تر ټولو ټيټه درجه ده او پنځه ځله ويل د کمال منځنۍ درجه ده او اووه ځله ويل اعلى يا لوړه درجه ده او که نور زيات تسبيحات ووايي نو بهتره خبره ده.

رسول اکرم ﷺ فرمايلي دي: ماته امر شوى دى چې په اووه غروباندې سجده وکړم: تندي، د دواړو لاسونو ورغوي، دواړه زنګونه، او د پښو په گوټو، دغه غږي بايد په ځمکه باندې ولگيږي.

ورونو او خويندو په سجده او رکوع کې تادي مه کوئ، ځنې ملائکې همېشه لپاره په رکوع او سجده کې دي، الله (ج) سجده او رکوع زیاته خوښوي.

دلمانځه فرضونه

په لمانځه کې څو شيان فرض دي؟ پنځلس (۱۵) شيان، چې اووه یې په داخل کې او اته یې په خارج کې دي چې خارجي فرائض یې عبارت دي له: نیت کول، اودس کول، د جامو پاکوالی، د لمانځه د ځای پاکوالی، د لمانځه دوخت پېژندل، دعورت پټول او د قبلي طرف ته مخ کول.

داخلي فرائض یې عبارت دي له: تکبیر تحریمه، قیام (ولاره)، قرائت، رکوع، سجده، اخري قاعده او د لمانځه څخه وتل که مونږ دغه فرائض په سم ډول سره اداء نکړو نو زموږ لمونځ نه کیږي.

دلمانځه واجبات

دلمانځه واجبات په دې ډول سره دي: په لومړیو دوه رکعتونو کې د قرائت تعینول، د لمانځه په هر رکعت کې د سورت فاتحې لوستل واجب دي، د فرض په دوه لومړیو رکعتونو کې او د واجبو، سنتو او نفلو په هر رکعت کې د سورت فاتحې (الحمد لله...) څخه وروسته دیو سورت لوستل یا دیو لوی آیت لوستل یا د درې کوچنیو آیت لوستل واجب دي، د سورت فاتحې لوستل د سورت څخه، په قرائت کې ترتیب، رکوع، سجده، قومه یا درکوع څخه وروسته نېغ و دېدل، جلسه یا د دوه سجدو په منځ کې و کېناستل، رکوع او سجده او نور په سم ډول او په ترتیب سره اداء کول، لومړۍ قعده یعنې په درې رکعتي او څلور رکعتي لمونځونو کې د دوه رکعتونو څخه وروسته کېناستل او د التحیات لوستل تر عبده ورسوله پورې، د لمانځه څخه په السلام علیکم ورحمة الله ویلو وتل او د دعاء قنوت لوستل.

دلمانځه سنتونه

دلمانځه سنتونه په لاندې ډول دي: د نارینه وو لپاره د تکبير تحریمه نه مخکې د دواړو لاسونو پورته کول تر غوځونو پورې اود ښځو لپاره تر اوږد پورې، د لاسونو د گوتو برابرول په داسې ډول سره چې څوک يې د قبلي طرف ته وي، د تکبير تحریمه په وخت کې يعنې کله چې نيت کوو سر بايد تيت نشي، د سړيو لپاره د ښي لاس کېښودل په چپ لاس باندې دنوم نه لاندې، د سبحانک اللهم او اعوذ بالله، او دبسم الله ويل، په سنت طريقه سره قرئت کول، د اعوذ بالله، بسم الله، او آمين ويل په پټه،

او لږ تر لږه په رکوع او سجده کې درې ځلې تسبیحات ويل، په رکوع او سجده کې سر او ملا برابرول، په گوتو سره زنگتونه نيول، سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ ويل، د سجده په وخت کې اول زنگونونه او وروسته لاسونه او بيا پوزه او په اخر کې تندي لگول په ځمکه باندې، په جلسه او قعده يعنې په التحيات کې په چپه خپه کېناستل او ښي خپه ودرول چې دخپې گوتې قبلي ته شي او دواړه لاسونه په ورنونو باندې کېږدي مگر ښځې بايد په خپلو دواړو پښو باندې کېني، اول ښي طرف ته او بيا چپ طرف ته سلام گرځول.

په اخره قاعده کې درود يعنې اللهم صل او اللهم مبارک ووايي. کله چې په التحيات کې اشهد ان لا اله الا الله ته ورسېږي نو غټه گوته او منځنۍ گوته حلقه يا کړۍ کړي، کله چې لا اله ته ورسېږي نو د شهادت گوته پورته کړي او د الله په ويلو سره گوته ښکته کړي، مگر د گوتې حلقه د سلام گرځولو پورې وساتي چې دا سنت طريقه ده.

حضرت محمد ﷺ فرمايلي دي: دغه د شهادت د گوتې اشاره په شيطان باندې د تورې، چاقو او دنورو اوسپني وسايلو څخه سخته تماميږي (عبد الله بن عمر (رض))

دلمانځه مستحبات

په تكبير تحریمه كې د لاسونو د ورغوو ښكاره كول، په ځانته لمونځونو كې د درې څلوڅخه زیات د سبحان ربی العظیم او سبحان ربی الاعلی لوستل، په قیام (ولاره) كې د سجدې ځای ته كتل، په ركوع كې پښو ته كتل، په سجده كې خپلې پوزې ته كتل، په جلسه (التحيات) كې سینې ته كتل، د سلام ګرځولو په وخت كې خپلو اوږو ته كتل، د اسیلي په وخت كې په خپلو لاسونو باندې خوله بندول.

دلمانځه فاسدونكي

په لمونځ كې په قصد او یاسه وې سره خبرې كول، د لمونځ غلط لوستل، په لمونځ كې د دوه صفونو په اندازه حرکت كول، د عورت د څلورمې حصې ښكاره كېدل، د قهقهه خندا، خوراك او څښاك، په پليټ او مردار ځای كې سجده كول بیدون د غذر څخه په قصدي ډول سره ګانګې كول.

دلمانځه مكروهات

داودس په تنګوالي كې لمونځ كول، د ګوتو څخه د تقونو ویستل، په هغه جامو كې لمونځ كول چې په عامو مجلسونو كې پرې شرمیږي، د چاپه مخكې لمونځ كول، په هغه جامو كې لمونځ كول چې د ساكنې تصویر ورباندې وي، سورتونو د ترتیب نه مراعت كول، ناراستي ویستل او كه په لومړي صف كې ځای وي نو په بل صف كې ودرېدل.

آیا هغه كسان چې ركوع او سجده سمه نه اداء كوي نو لمونځ یې کیږي؟ د قومې او جلسې په پرېښودلو سره لمونځ نه صحیح کیږي، یو كس سم لمونځ نه كولو پیغمبر ﷺ ورته وویل چې خپل لمونځ دې بیا اداء كړه. د فرض لمونځ قضاء څه شی دی؟ د فرض لمونځ قضاء راګرځول واجب دي.

په وټرو واجب لمونځ كې كه د چا دعاء قنوت یاده نه وي نو څه باید وكړي؟ یو ځل دې (اللهم ربنا) یا درې ځله دې (قل هو الله احد) ووايي.

آيا سنت او نفل لمونځونه خالي لري؟ نه، سنت او نفل لمونځونه ټول ډک اداء کيږي.

آيا سنت لمونځونه قضايي لري او که نه؟ نه يې لري (که دسهار د سنتو قضايي د زوال څخه مخکې اداء شي نو بهتره خبره ده). د لمونځونو قضايي د لمانځه دوخت څخه مخکې اداء کيږي او که وروسته؟ مخکې د لمانځه دوخت څخه او که د لمانځه څخه وروسته هم وخت وي نو سمه ده، مگر د لمانځه دوخت څخه مخکې بهتره خبره ده.

دنارينه عورت د نامه څخه لاندې تر زنگونو پورې دى يعنې خپله نوم (ناف) عورت ندې او دواړه زنگونه عورت دى.

په کومو وختونو کې لمونځ قطعاً جواز نه لري؟ په درې وختونو کې جواز نه لري: دلمر د زوال په وخت کې، دلمر راختلو په وخت کې او دلمر پرېوتلو په وخت کې.

په کومو وختونو کې د نفل لمونځ نه کيږي؟ دسهار د لمانځه د آذان څخه وروسته تر لمر ختلو پورې او دماز ديگر د لمانځه څخه وروسته تر ماښام لمانځه پورې. آيا د شپې په تياره کې چې د سجدي ځاى ونه وينو، نو لمونځ جواز لري؟ هو جواز لري.

که يو کس دوه رکعتي لمونځ سهواً درې رکعته وکړي نو څه بايد وکړي؟ بايد يو رکعت بل هم وکړي چې دوه رکعته يې په نفلو کې حساب شي.

دسهار د لمانځه د آذان يعنې صبح صادق څخه وروسته دسهار د دوه رکعته سنتو څخه پرته نور نفل لمونځ جواز نه لري، مگر د قضايي لمونځ کولى شي، دماز ديگر د لمانځه څخه وروسته هم دا حکم لري.

بنځې په لمانځه کې بايد خپل لاسونه ترکوم ځايه پورته کړي؟ دا وېر ترسرونو پورې.

بنځې بايد په لمانځه کې خپل لاسونه چهرته کېږدي؟ په خپلو سينو باندې.

رسول الله فرمايلي دي: دلمونځ درجه په اسلام کې داسې ده لکه سر په بدن کې
حضرت محمد ﷺ فرمايلي دي: دمسلمان او کافر ترمنځ فرق يواځې دلمونځ په
پرېښودلو کې دی. (مسلم جابر (رض))

دلمانځه ترتيب د نيت څخه تر سلام پورې او دلمانځه مکمله ترجمه
اول به وایې چې نیت مې وکړ ترخوډوه یا څلور رکعتنه سنت یا فرض لمونځ
دسهار یا ماسپښین یا ماخوستن اداء کړم مخ مې د کعبې شریفې په لور خاص
الله (ج) تالره، الله اکبر (الله ډېر لوی دی) به وایې لاسونه به د غوږونو په طرف
پورته کړي بیا به لاسونه د نامه څخه لاندې وتړي او (سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ
اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ) دې وایې.

ژباړه: یا ربه ستا پاکوالی او ستا ثنا وایم او ستا نوم پاک دی، ستالوی والی او
عظمت ډېر لوړ دی، بغیر له ستا څخه بل کوم معبود نشته بیا، اغوډبالله من
الشیطن الرجیم، پناه غواړم په الله (ج) درتل شوي شیطان څخه بیا، بسم الله
الرحمن الرحیم، شروع کوم په نامه د الله چې په دنیا کې پرېتولو موجوداتو
مهربان دی او په آخرت کې په مسلمانانو مهربان دی بیا سورت فاتحه،

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝ مَلِکِ یَوْمِ الدِّیْنِ ۝ اِیَّاكَ نَعْبُدُ وَ اِیَّاكَ
نَسْتَعِیْنُ ۝ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِیْمَ ۝ صِرَاطَ الذِّیْنِ اَنْعَمْتَ عَلَیْهِمْ ۝ غَیْرِ الْمَغْضُوْبِ عَلَیْهِمْ وَ لَا
الْمُآلِیْنِ (امین)

ژباړه: ټولې ستاینې (صفتونه) خاص الله لره دي، چې پالونکی د عالمیانو
دی (د خپل لوی حکمت له مخې)، ډېر زیات مهربان پوره رحم لرونکی
دی، مالک د (ټولو او مورو) د ورځې د جزا (آخرت) دی، خاص ستا عبادت کوو
او خاص له تا څخه مرسته او کومک غواړو، وبښیه مونږ ته سمه لاره، دهغو
کسانو لاره چې تا پرې انعام کړی دی، نه لاره دهغو کسانو چې غضب پرې کړی
شوی دی او نه لاره دهغو کسانو چې گمراهان دي آمین، یعنې ربه قبوله کړې
زما دعا. خلاص سورت.

(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَلِكْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ)

ژباړه: ورته ووايه چې الله (ج) يودی، الله (ج) بې نياز دی، نه يې څوک زېږولی او نه هغه (ج) چا زېږولی او نه هغه (ج) لره څوک سيال شته

يا دې يو سورت يا يولوی آيت او يا درې واړه آيتونه ولولئ بيا الله اکبر، يعنې الله (ج) ډېر لوی دی، ولولئ او رکوع ته لاړشئ او درې ځله، سبحان ربی العظیم، يعنې پاکې ده زما لوی رب لره، بيا سمع الله لمن حمده ربنا لک الحمد، يعنې: الله (ج) دهغه چا اوري څوک چې دهغه ستاينه کوي، زموږ پرېه تالره ستاينه ده بيا الله اکبر، الله ډېر لوی دی، بيا به سجدي ته ځې درې ځلې سبحان ربی الاعلی، پاکې ده زما لوړ پرېه تالره، بيا به دوهم رکعت دبسم الله او الحمد الله څخه شروع کوي، بيا قل هو الله احد ووايي، رکوع او سجده به وکړي بيا به کښې او که څلور رکعتي لمونځ وو، نو څنگه چې اشهدو ان محمدا عبده ورسوله ته ورسېدې نو پورته به شي او که دوه رکعتي لمونځ وو نو بيا به لاندې الفاظ ووايي.

تحيات

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

ژباړه: قولي عبادت، بدني عبادت او مالي عبادت يواځې الله (ج) تالره دي، سلام دې وي پرتا ای نبی او رحمت د الله تعالی او برکتونه د الله تعالی دې وي پرتا، سلام دې وي پر مونږ او د الله تعالی پر نېکو بندگانو باندې، زه شاهد یم چې د الله تعالی څخه پرته بل معبود نشته او زه شاهد یم چې محمد دهغه (ج) بنده او استازی دی.

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ)

(اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَسْبُ
مَجِيد)

(اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ)

وروسته به لومړي ښي او بيا چپ طرف ووايي: السلام عليكم ورحمة الله
 ژباړه: سلامتې او رحمت د الله تعالى دې وي پرتاسې.

(اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَنُثْنِي عَلَيْكَ الْحَمْدَ وَنَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ وَنُخْلَعُ وَنَتْرُكُ مِنْ يَفْجُرُكَ، اللَّهُمَّ إِنَّا كَعَبْدُكَ وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ وَإِلَيْكَ نَسْتَعِيذُ وَنَحْفِذُ، وَنَرْجُو رَحْمَتَكَ وَنَخْشَى عَذَابَكَ إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَافِرِ مُلْحِقٌ.)

ژباړه: ای ربه له تا څخه مرسته غواړو، له تا څخه د گناهونو بخښنه غواړو او په تا باندې ایمان لرو او په تا باندې توکل کوو او ستا ښه ثنا وایو او ستا شکر اداء کوو او ستا د نعمتونو څخه انکار نه کوو او ځان گوښه کوو او پرېږدو هغه څوک چې ستا امر نه مني، ای ربه زموږ په یواځې ستا عبادت کوو او ستا لپاره لمونځ کوو او ستا لپاره تندي په ځمکه ږدو او ستا خدمت ته منډې وهو او ستا

طرف ته هڅه کړو او ستا درحمت هیله لرو او ستا له عذابو وهرېږو، رښتیا چې ستا عذاب په کفارو پورې تړلی دی

دلمانځه څخه وروسته دعاکانې

اول باید د الله (ج) حمد او ستاینه وشي، بیا په حضرت باندې دې درود وویل شي، بیا خپلې غوښتنې د زړه له تله د الله (ج) څخه وغواړئ په حدیث شریف کې راغلي چې یو صحابي په زاریو او ژړا سره دعا کوله، حضرت محمد ﷺ وویل که هغه خپله دعا په آمین سره پای ته ورسوي نو حتماً قبلېږي

علماء وايي که د دعا په اول او آخر کې درود شریف ولوستل شي نو د دعا د قبلېدو امید زیاتېږي

ابن عمر (رض) وايي: حضرت محمد ﷺ د هر لمانځه څخه وروسته اللهم انت السلام ومنك السلام تبارکت ربنا يا ذا الجلال والاکرام لوستل

حضرت محمد ﷺ وفرمايل: د هر لمانځه څخه وروسته درې دېرش (۳۳) ځلې سُبْحَانَ اللَّهِ، یعنې پاک دی الله (ج) د هر عیب څخه، هیڅ شی دهغه لایق نه دی، درې دېرش (۳۳) ځلې الْحَمْدُ لِلَّهِ، یعنې ټولې ستاینې خاص الله (ج) لره دي، او څلور دېرش (۳۴) ځلې به یې الله اکبر یعنې الله لوی دی، ووايي: (مسلم ابوهریره)

همدارنگه د قل هو الله احد، الفلق او الناس سورتونه لولئ.

همدارنگه حضرت عبد الله ابن عباس (رض) روایت کړی: پېغمبر ﷺ به مونږ ته دغه دعا داسې ښودله، گویا چې د قران کریم یو سورت مونږ ته راښايي:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ جَهَنَّمَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ مَسِيحِ الدَّجَالِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ السَّحَابِ وَالتَّمَاتِ .

ژباړه: ای ربه! د جهنم د عذاب، د قبر د عذاب، د دجال د فتنې، د ژوند او مړۍ د فتنې څخه مو وساتې.

رسول الله فرمایلي دي: هر څوک چې د لمانځه څخه وروسته آیت الکرسي ووايي او مړ شي نو د جنت نعمتونو ته داخلېږي، او همدارنگه دیو لمونځ څخه تر بل لمونځ پورې د الله (ج) په حفاظت کې وي. (طبراني)

استغفر الله الذي لا اله الا هو الحي القيوم

ربنا تقبل منا هذه الصلوة الظهر مع السائر الصلواتنا مع جميع النقصاناتنا وتقصيراتنا وزياداتنا وثب علينا انك انت التواب الرحيم.

اللَّهُمَّ انا نسئلك ايماناً مستقيماً وفضلاً دائماً ونظراً رحمةً وعقلاً كاملاً وعلمه نافعه وقلباً منوراً وتوفيقه احساناً وصبراً جميلاً واجراء عظيمه ولساناً ذا كراء وبدنه صابراً و رزقاً واسعاً وسعيه مشكوراً وذنباً مغفوراً وعملاً مقبولاً ودعاءً مستجاباً و لقاء الله نصيبه وجنة فردوسه ونعيمه مقيم.

هر څوک چې د ماښام د لمانځه څخه وروسته مخکې له دې چې خبرې وکړي، اووه ځله اللهم اجرني من النار ووايي او په همدې شپه کې وفات شي نو د همېشه لپاره به د جهنم څخه په امان کې پاتې کېږي.

او هر څوک چې دغه دعا اووه ځله د سهار د لمانځه څخه وروسته ولولي او په همدې ورځ مړ شي نو د دوزخ څخه خلاصون مومي. (مشکوة ابو داود)

انس (رض) وايي چې: د معراج په شپه حضرت محمد ﷺ ته پنځوس (۵۰) لمونځونه ويل شوي وو، ورسته چې پنځه لمونځونه فرض شول، نو د الله (ج) لخوا څخه آواز وشو چې ای محمد ﷺ خپله خبره نه بدلوم، بېشکه چې تاسو ته د پنځه لمونځونو په وخت کې د پنځوسو لمونځونو ثواب درکوم. (بخاري او مسلم)

رب اجعلني مقيم الصلوة ومن ذريتي ربنا وتقبل دعاء ربنا اغفر لي ولوالدي و للمؤمنين يوم يقسم الحساب

ژباړه: ای ربه! ما او زما اولاد په لمانځه باندې قایم لره، زما دعاء قبوله کړه، ای ربه! ما او زما مور او پلار او ټول مؤمنان د قیامت په ورځ وبخښه اللهم انی استلک العفو والعافیه فی الدنیا والاخره.
ژباړه: ای ربه! په دنیا او اخرت کې آساني او عافیت غواړم.
هغه څوک چې تاسو سره یې نیکي کړې دا دعاء ورته ووايه جزاک الله خیر. (ترمذي)

کله چې حضرت عمر (رض) زخمي شوی وو، د زیات درد او د زخم څخه د وینې د جریان له امله به د خوب چپه پرې راتله یو چا ورته وویل چې د لمونځ وخت دی حضرت عمر (رض) فوراً د الله (ج) د وېرې ودرېده، په داسې حال کې چې د بدن څخه یې وینه څکېدله لمونځ یې وکړ او وېرې وویل: هر چا چې لمونځ پرېښود نو دهغه لپاره د دین څخه کومه گټه نه رسیږي.

سجده سهوه نورو ته هم وښیئ

سجده سهوه په کومو وختونو کې په مونږ باندې لازميږي؟ کله چې لمونځ غلط شي یا دواجبو په پرېښودلو سره یا د فرضو په تاءخیر او ورستوالي سره سجده سهوه په مونږ باندې لازميږي.
آیا په سنت لمونځ کې سجده سهوه کیږي؟ په ټولو لمونځونو کې چې درکوع او سجده لرونکي وي سجده سهوه پکې لازمه ده.
څوک چې د التحیات څخه وروسته دورد یا اللهم صلی ووايي او یا په هغه رکعت کې چې باید سلام واړوي، اوچت شي او یا دا چې ددې لپاره چې د التحیات لپاره کېني، اوچت شي، یا د الحمد لله رب العالمین په هېرولو سره، په فرائضو کې تکرار، مثلاً که یو څوک دوه رکوع او درې سجده وکړي، یا دواجبو تبدیل مثلاً قل هو الله احد د الحمد لله رب العالمین څخه مخکې ویل، او یا که درکعتونو په تعداد کې شک درته پېدا شي نو خپل لمونځ مکمل کړي او په آخره کې سجده سهوه وکړي او که څوک په آخره قعده کې تشهد تر

عبد ورسوله پورې ووايي او پنځم رکعت ته پورته شي، که د پنځم رکعت رکوع څخه مخکې يې په ياد شي او کهنې نو سجده سهوه لازميږي

د پنځه وخته لمونځونو د وختونو پېژندنه

دلمانځه لپاره وخت پېژندل فرض دي

دسهار دلمانځه وخت د صبح صادق (کله چې د تيرې او لوتې ترمنځ فرق وشي) څخه شروع کيږي او هغه وخت ختميږي چې دلمر رڼا رابښکاره شي. د ماسپښين دلمانځه وخت دلمر د زوال (يعنې کله چې لمر د عمودي حالت څخه د قبلي په طرف ميلان وکړي) څخه شروع او هغه وخت ختميږي چې د هر شي سوري دهغه شي درې برابره شي، د مازديگر دلمانځه وخت هغه وخت شروع کيږي چې د هر شي سوري دهغه شي درې برابر شي او هغه وخت ختميږي چې لمر پټ شي (غروب وکړي). د ماښام دلمانځه وخت دلمر د غروب څخه شروع کيږي او هغه وخت ختميږي کله چې په اسمان کې سرخي او سپين والي ختم شي او تياره منځته راشي، د ماخوستن دلمانځه وخت هغه وخت شروع کيږي چې د اسمان په کنارو کې تياره منځته راشي او تر صبح صادق پورې دوام کوي حضرت محمد ﷺ فرمايلي دي: د جماعت لمونځ دهغه لمونځ څخه چې ځانته کيږي او يشت (۲۷) درجې ثواب لري

حضرت محمد ﷺ فرمايلي دي: لمونځ درزق د پراخۍ دروازه ده.

د جمعي دلمانځه د ادا کولو طريقه

د جمعي دلمانځه دوه رکعته فرض دي، اولس (۱۰) رکعته سنت دي، د جمعي اول څلور (۴) رکعته ځانته ادا کيږي، او بيا دوه رکعته فرض په جماعت يعنې د امام پسې ادا کيږي، او بيا څلور (۴) رکعته ځانته ادا کيږي، او بيا دوه (۲) رکعته سنت ځانته ادا کيږي ټول دولس (۱۲) رکعت، چې پدې کې (۲) رکعته فرض اولس (۱۰) رکعته نور سنت دي ادا کيږي

توجه اکه یو کس د جمعې د لمانځه دوهم رکعت ونیسي څه باید وکړي؟ باید د امام د سلام ګرځولو څخه وروسته پورته شي او یو رکعت دې خائنه وکړي، دا ختر لمونځ هم همدا حکم لري.

حضرت محمدؐ فرمایلي دي: د ټولو ورځو څخه د جمعې ورځ بهتره ده، په همدې ورځ آدم (ع) سلام پېدا شوی دی، په همدې ورځ جنت ته داخل شوی دی او په همدې ورځ د جنت څخه وتلی دی او په همدې ورځ به قیامت واقع کیږي که څوک د جمعې په ورځ غسل وکړي او مسجد ته لاړ شي دارنگه دی لکه چې یو اوبن صدقه کړي.

د جمعې په ورځ یو خاص وخت دی چې په هغه کې دعا قبلېږي، کونښن وکړئ چې د جمعې ورځ د الله (ج) په عبادت کې تېره کړئ.

د جمعې د ورځې ګټې او فضائل

رسول اللهؐ فرمایلي دي: هر څوک چې د جمعې د لمانځه څخه وروسته د قل هو الله احد، سورت الفلق او سورت الناس اووه ځلې ولولي نو الله (ج) هغه تر راتلونکې جمعې ورځې پورې د ګناهونو څخه ساتي.

رسول اکرمؐ فرمایلي دي: د جمعې په ورځ د ماسپښین څخه وروسته تر غروب (ماښام) پورې د الله (ج) څخه دعا وغواړئ نو امید شته چې دعا مو قبوله شي. (ترمذي)

یوه ورځ حضرت محمدؐ مسلمانانو ته وویل: الله (ج) د جمعې ورځ ستاسو لپاره اختر ګرځولی ده، په دې ورځ غسل وکړئ، عطر او مسواک ووهئ. (ابن ماجه)

حضرت محمدؐ فرمایلي دي: هر څوک چې درې جمعې پرته د کوم شرعي غذر څخه، د تنبلۍ او ناراستۍ له وجهې لمونځ پرېږدي نو الله (ج) دهغه په زړه باندې مهر لګوي. (احمد)

حضرت محمدؐ فرمایلي دي په ماباندې درود ويل، په پل صراط باندې رڼا ده، څوک چې د جمعې په ورځ اوړيا ځلې په ماباندې درود ووايي نو اتيا کلن گناهونه به يې معاف او وبخښل شي.

رسول اکرمؐ فرمایلي دي څوک چې د جمعې په ورځ غسل وکړي نو تر بلې جمعې ورځې پورې به په پاکۍ او طهارت کې وي.

څوک چې د جمعې په ورځ په لومړي وخت کې مسجد ته لاړ شي نو داسې ده لکه چې يو اوښ صدقه کړي.

حضرت محمدؐ فرمایلي دي څوک چې د کوم شرعي عذر څخه پرته د جمعې لمونځ پرېږدي نو د الله (ج) د کتابچو څخه په يوه کتابچه کې چې دمخکې څخه ځای په ځای ده منافق ليکل کيږي.

حضرت محمدؐ فرمایلي دي تر ټولو زيات فضيلت لرونکی لمونځ د فرض لمانځه څخه وروسته هغه د تهجد و لمونځ دی چې په نيمه شپه کې کيږي.

د حضرت محمدؐ څخه پوښتنه وشوه کوم يو عمل مونږ دوزخ ته وړي، هغه ورته وويل چې ژبه او دانسان شرمگاه، بيا يې وويل څوک چې دخپل شرمگاه حفاظت وکړي نوزه يې ذمه کوم چې هغه شخص به جنت ته ځي.

حضرت محمدؐ فرمایلي دي: دنورو عزت وساته چې ستا عزت هم وساتل شي، دنورو احترام وکړه چې ستا احترام هم وشي.

حضرت محمدؐ فرمایلي دي: کامل مسلمان هغه دی چې خلک دهغه د ژبې او لاس څخه په امان کې وي.

حضرت محمدؐ فرمایلي دي: الله (ج) څمکه د شنبې په ورځ، غرونه يې د يکشنبې په ورځ، ونې يې د دوشنبې په ورځ، مکروهات او ناخوښۍ يې د سه شنبې په ورځ، رڼاگانې يې د چهارشنبې په ورځ، حيوانات او ژوندې موجودات يې د پنجشنبې په ورځ په څمکه کې خواره کړي دي د جمعې دورځې.

دمازديگر څخه وروسته يې دمازديگر او شپې ترمنځ يې دهرڅه دپېدايښت څخه وروسته آدم (ع) پېداکړی (مسلم ابو هريره)

حضرت محمدؐ فرمايلي دي: هرڅوک چې دجمعې په ورځ او يا شپه کې مړ شي نو الله (ج) به هغه دقبر د عذاب څخه وساتي. (ترمذي او احمد عبدالله ابن عمر) رسول اکرمؐ فرمايلي دي: هرڅوک چې دجمعې په ورځ او دس وکړي ښه کار يې وکړ او هغه څوک چې غسل وکړي نو بهتره کار يې وکړ. (ابوداود)

درسول الله او اسماني کتابونو دتعليماتو په لړ کې دايمان څخه وروسته اولين حکم دلمانځه شوی دی او دقيامت په ورځ به هم اول دلمانځه پوښتنه کېږي حضرت محمدؐ فرمايلي دي: دسهار دلمانځه دوه رکعتي سنت مه پرېږدئ، که څه هم ستاسو لښکر د ماتې سره مخامخ کېږي. (ابوداود)

دجنازي دلمانځه ترتيب

اول نيست: نيت کوم چې اداء کړم دجنازي دلمانځه څلور تکبيرونه، ټولي ستاينې الله (ج) لره دي، درود دې وي پر رسول الله دعا کوم مړي ته اقتداء مې وکړه په دې حاضر امام پسې الله اکبر به ووايي، په اول تکبير کې دواړه لاسونه دغوږونو ترنرميو پورې پورته کېږي او په نورو درې تکبيرونو کې لاسونو ترې پاتې کېږي او نه اوچتېږي، چې په لومړي تکبير کې ثناء لوستل کېږي

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَجَلَّ شَأْنُكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ.

په دوهم تکبير کې درود لوستل کېږي:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ وَسَلَّمْتَ وَبَارِكْ

وَرَحِمْتَ وَتَرَحَّمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ

په دريم تکبير کې دادعا لوستل کېږي:

(اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيَاتِنَا وَمَيِّتِنَا، وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا، وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا، وَذَكَرْنَا وَنُسَا، اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَخِيهِ عَلَى الْإِسْلَامِ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ،)

ژباړه: ای ربه! بخښنه وکړې زموږ ژوندیو او زموږ مړو ته او زموږ حاضر او زموږ غائبو ته او زموږ وړو او زموږ مشرانو ته او زموږ نارینه او زموږ ښځینه ووته، ای ربه! څوک چې زموږ څخه ژوندي پاتې کوي نو په اسلام کې یې ژوندي پاتې کړه او څوک چې زموږ څخه مړه کوي په ایمان کې یې مړه کړه او په څلورم تکبیر کې سلام گرځول کيږي، که مری ماشوم نارینه وي، د ادعا، ویل کيږي:

(اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا قَرِطًا، وَاجْعَلْهُ لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا، وَاجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا مُشَفَّعًا)

او که مری نابالغه انجلۍ وي نو دا دعاء لوستله کيږي:

(اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا قَرِطًا، وَاجْعَلْهَا لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا، وَاجْعَلْهَا لَنَا شَافِعَةً مُشَفَّعَةً)

څوک چې د جنازې لمونځ یاد نه لري نو کولی شي چې دعاء قنوت یا سورت فاتحه ووايي.

بې کوره سړی او عیسی (ع)

حضرت عیسی (ع) یو زور سړی ولید چې کور نه لري او په سخته یخۍ او سخته گرمۍ کې کار او عبادت کوي نو حضرت عیسی (ع) ورڅخه پوښتنه وکړه چې ولې د ځان لپاره کور نه جوړوي؟ زور سړي ورته وویل: ای روح الله (د الله روحه) اهغه پېغمبر چې ستا څخه مخکې وو هغه راته وویل چې ته د اووه سوو (۷۰۰) کالو څخه زیات عمر نه لرې، نو ځکه مې عقل ونه منل چې د الله (ج) عبادت پرېږدم او د کور په جوړولو کې مصروف شم، حضرت عیسی ورته وویل چې په اخر وخت کې به داسې خلک راشي چې هغوي به د سلو (۱۰۰) کالو څخه زیات عمر نه لري خو بیا به هم خپلو ځانونو ته کورونه جوړوي.

تر ټولو لویه صدقه

یوه ورځ غریب مهاجرین د رسول الله حضور ته راغلل او ورته یې وویل: شتمن خلک د الله په لار کې د مال په خرچ کولو همیشې نعمتونه او لوړې درجې وړي، څرنگه چې مونږ لمونځ کوو هغوي هم لمونځ کوي، او څنگه چې مونږ روژې نیسو هغوي هم روژې نیسي او همدارنگه هغوي صدقې او خیراتونه کوي او غلامان آزادوي، مگر مونږ یې نشو کولای، رسول الله ورته وویلې: آیا تاسې ته داسې شی وښایم، چې هغه کسان چې ستاسې څخه مخکې دي او هغه کسان چې ستاسې څخه وروسته دي، هیڅوک به له تاسې څخه مخکې نشي مگر هغه کسان چې ستاسې په شان عمل اجرا کوي، بېوزلو ورته وویلې: ولې نه یا رسول الله؟، حضرت محمد ﷺ ورته وویل: د هر لمانځه څخه وروسته درې دېرش (۳۳) ځلې سبحان الله او درې دېرش (۳۳) ځلې الحمد لله او څلور دېرش (۳۴) ځلې الله اکبر وایئ. (مسلم ابو هریره)

حضرت انس (رض) وویل: که رسول الله به سل (۱۰۰) دعاگانې هم کولې نو په اول او آخر کې به یې داد عالو ستله:

(رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ)

په کومو وختونو کې دعا قبلېږي

د فرض لمونځونو څخه وروسته، د سجدې په حالت کې، د مرګ په وخت کې، د چرګ د آذان په وخت کې، د اجتماع (د خلکو د راغونډېدو) په وخت کې، د باران او رېږدو په وخت، د لمانځه د اقامت په وخت کې او د ذکر د مجلس په وخت کې دعا ښه قبلېږي.

د حضرت محمد ﷺ څخه پوښتنه وشوه چې څه وخت دعا قبلېږي؟ حضرت محمد ﷺ ورته وویل: د شپې په آخره کې دعا او د فرض د لمانځه څخه وروسته دعا. دعا او صبر د مؤمن لپاره بهرینه وسله ده. (ترمذي)

هر څوک چې غواړي چې په مشکلاتو او بد حالت کې يې دعا قبوله شي نو بايد د خوښۍ او خوشحالي په وخت کې دعا و غواړي او د الله (ج) څخه د حاجت غوښتنه وکړي.

دعا په نازل شوو بلاوو او هغه بلاوې چې نه دي نازل شوي تاثير اچوي. اي د الله (ج) بنده په تاسو لازم دي چې دعا وکړي او خپلې غوښتنې د الله (ج) څخه وکړي.

څوک چې ټولو مؤمنانو نارينه او ښځو ته د ښځې غوښتنه وکړي نو د هر مسلمان کس په مقابل کې به الله (ج) ورته نيکي وليکي. (طبراني)

د چا دعاگانې قبلېږي

کله چې انسان ته تکليف ورسېږي دعا وکړي او الله (ج) ته رجوع وکړي. نو د الله (ج) په وړاندې د دعا څخه پرته بل ښه شی نشته.

تر ټولو غوره شپې چې په هغو کې دعا قبلېږي

هغه غوره شپې چې په هغو کې دعا قبلېږي هغه دادي: درجب مياشت، د شعبان د شپې نيمايي، د جمعي شپه، د کوچني اختر شپه او د لوی اختر شپه. رسول اکرم فرمايلي دي: که په اسم اعظم دعا وکړئ او د الله (ج) څخه څه و غواړئ نو تاسو ته يې درکوي، دغه د يونس (ع) دعا ده چې هغه يې د ماهي په کېډه کې لوستلې وه. هغه دا دعا ده:

لا اله الا انت سبحانک انی کنت من الظالمين. رسول الله فرمايلي دي: د مظلوم د دعاوو څخه ځان وساته ځکه چې د دعا او الله (ج) تر منځ پرده نشته. (بخاري ابن عباس)

الله (ج) خوښوي چې بنده گان يې څه دهغه څخه و غواړي.

د حضرت ابو هريره (رض) څخه روايت چې رسول الله و فرمايل: څوک چې د الله (ج) څخه سوال او غوښتنه ونه کړي نو الله (ج) دهغه څخه ناراضه کيږي. (ترمذي)

د عبد الله ابن مسعود (رض) څخه روایت دی چې رسول الله وویل: الله (ج) څخه دهغه فضل او کرم وغواړئ (یعنې دعا وکړئ چې فضل او کرم دربانې وکړي) ځکه چې الله (ج) دا خوښوي چې دهغه بنده دهغه څخه څه وغواړي. (ترمذي)

د ابو هريره (رض) څخه روایت دی چې رسول الله فرمایلي دي: ستاسو دعاء گانې به هغه وخت قبولې شي چې تاسو عجله ونه کړئ، عجله داده چې تاسو ووايئ چې ما دعاء وکړه او دعاء مې قبوله نشوه. (ترمذي)

د حضرت جابر (رض) څخه روایت دی چې رسول الله و فرمایلي: هیڅکله خپل ځان ته، خپلو اولادونو ته او یا خپلو مالونو ته خبرا مه کوئ، ځکه کېدای شي چې دغه وخت دعاء د قبلېدو وي او ستاسو دغه خبرا قبوله شي (نوپه نتیجه کې به په تاسو، ستاسو په اولادونو او یا ستاسو په مالونو باندې بلاگانې او آفت نازل شي بیا به پښېمانې کوئ). (مسلم)

د ابو الدرداء څخه روایت دی چې رسول الله و فرمایلي: د مسلمان دعا دهغه د مسلمان ورو په حق کې دهغه په نشتون کې قبلېږي، دهغه په وړاندې یوه ملائکه مقرر ده چې هر وخت دخپل ورو په غیاب کې هغه ته دعاء وکړي، هغه ملائکه وایي: الله (ج) دې ستا دا دعاء قبوله کړي او ستا لپاره هم دغه خیر غواړي. (مسلم)

د عبد الله بن عباس (رض) څخه روایت دی، چې رسول الله فرمایلي: د پنځو (۵) کسانو دعاگانې په خاص ډول قبلېږي. ۱. د مظلوم دعا تر هغه وخته چې انتقام وانخلي ۲. دهغه حاجې دعا چې بېرته راستون شي ۳. دهغه مجاهد دعا چې د الله (ج) په لار کې وي، او تر هغه وخته چې شهید نه وي، (۴) دهغه مریض دعا تر هغه وخته چې صحتمند شوی، (۵) په غیاب کې دیو ورو دعا بل ورور ته (بیهقي)

د انس (رض) څخه روایت دی چې رسول الله و فرمایلي: چې د آذان او اقامت (تکبیر) ترمنځ دعا قبلېږي او ردیږي نه (ترمذي)

د انس (رض) څخه روایت دی کله به چې رسول الله ته خفگان او پرېشاني پیدا شوه، نو دا دعا به یې ویله یا خي القيوم اویا به یې ویل یا ذوالجلال والاکرام (ترمذي)

کله چې تاسې پرېشان یئ نو دا دعا ووايئ رسول الله فرمایلي: څوک چې د الله (ج) نه ددې دعا په واسطه توبه او استغفار او غواړي، یعنې (استغفر الله واتوب اليه) ووايې، نو الله (ج) به ورته بښنه او مغفرت وکړي، که څه هم گناهکار او د جهاد د میدان څخه تښتیدلی هم وي (ابوداود)

د عمر (رض) څخه روایت دی: دعا د آسمان او ځمکې ترمنځ پاتې کېږي، پورته کېږي نه یعنې قبلېږي نه، تر هغه وخته چې په رسول الله باندې درود ونه ویل شي (ترمذي)

د ابو هريره (رض) څخه روایت دی چې رسول الله فرمایلي دي: زما دی په الله (ج) قسم وي چې زه هره ورځ د الله (ج) نه (۷۰) ځلې استغفار او بښنه غواړم (بخاري) د انس (رض) څخه روایت دی چې رسول الله فرمایلي دي: هر انسان گناهکار دی، خو تر ټولو غوره گناهکار هغه کس دی، چې وروسته د گناه څخه په رښتینې ډول توبه وباسي، اود الله (ج) لوري ته رجوع وکړي (ابن ماجه)

د شيطان قسم خوړل

شیطان وویل چې ای ربه ستا په عزت مې دې قسم وي چې ستا د بنده گانو د بې لارې کولو څخه به تر هغه وخته لاس واخلم ترڅو چې هغوي ژوندي وي، الله (ج) شیطان ته وویل چې په خپل عزت او جلال مې دې قسم وي تر هغه وخته چې زما بنده زما څخه بښنه وغواړي نو زه به ورته بښنه وکړم (احمد ابو سعید الخدری)

د شيطان نصيحت

ويل كيږي چې مخکينيو خلکو به شيطان ليدو، نو يو کس د شيطان څخه پوښتنه وکړه، کوم کار وکړم چې ستا په شان شم؟ شيطان ورته وويل تر اوسه مې ستا په شان څوک ندی ليدلی چې ستا غوندې پوښتنه يې راڅخه کړي وي، نو که غواړې چې زما غوندې شې نو په لمانځه کې سستي کوه يعنې رکوع او سجده يې په سم ډول مه اداء کوه او په دروغه قسم په خپل ژوند کې رواج کړه، هغه سړي ورته وويل چې په الله (ج) مې دې قسم وي زه دا وعده کوم چې په لمانځه کې به سستي نه کوم او په دروغه به قسم نه کوم.

د زکات مسائل

په څومره سرو زرو باندې زکات كيږي؟
 په شل (۲۰) مثقاله يا نوي (۹۰) گرامو سرو زرو باندې چې يو کال ورباندې تېر شوی وي، زکات ورباندې كيږي.
 په څومره روپيو باندې زکات كيږي؟ په دوه سوه شرعي درهمو باندې چې يو کال ورباندې تېر شي زکات ورباندې كيږي يعنې په سلو روپيو کې دوه نيمې (2.5) روپۍ او يا په څلوېښتو روپيو کې يوه روپۍ. زکات كيږي په يولک افغانيو کې څومره زکات كيږي؟ دوه نيم زره افغاني (۲۵۰۰).
 زکات په کومو لارو کې مصرفولی شو؟
 دکمزورو سره په کومک کې، د جهاد په لاره کې، مسافرو سره، زنداني سره، يتيم سره او د مدرسې د طالبانو سره.
 حضرت محمد ﷺ وفرمايل: که د زکات مال دنور مال سره يوځای شي نو حتماله منځه ځي. (بخاري)
 د گرام او مثقال ترمنځ څه توپير دی؟ يو مثقال ۵/۴ گرامه كيږي.
 يو تن څو کيلو او څو مننه كيږي؟ يو تن زر (۱۰۰۰) کيلو او يو سلو درې څلوېښت (۱۴۳) مننه كيږي.

يو من څو كيلو دی؟ يو من اووه كيلو دی
 يو چهارک څو پاوه دی؟ يو چهارک څلور پاوه دی
 يوه كيلو څو پاوه ده؟ يو كيلو دوه پاوه او يو خرد کيږي
 يوه كيلو څو گرامه ده؟ يوه كيلو زر (۱۰۰۰) گرامه ده.
 يو خروار څو مننه کيږي؟ يو خروار اتيا مننه کيږي
 يو من څو چهارکه کيږي؟ يو من څلور چهارکه کيږي
 يو پاو څو خرده کيږي؟ يو پاو څلور خرده کيږي
 يو كيلو څو خرده کيږي؟ يوه كيلو ۹ يا ۱۰ خرده کيږي
 يو من څو پاوه دی؟ يو من (۱۶) پاوه کيږي

د عمر بن عبدالعزيز (عمر ثاني) خلافت

د عمر ابن عبدالعزيز (عمر ثاني) په وخت کې حکومت دومره قوي وو چې
 حتی يو نفر هم نه پېدا کېدو چې د زکات مستحق وي ټول خلک د زکات
 دور کولو په اساس مالداره شوي وه، او د خلکو توکل په الله (ج) وو، ټولې
 پرېکړې به د حضرت محمد ﷺ د سنتو مطابق کېدلې.
 رسول اکرم ﷺ فرمايلي: صدقه ورکول داوړيا بلاگانو مخه نيسي (او ويا ډوله بده
 مړينه لرې کوي). (انس (رض))

حضرت بي بي فاطمې (رض) د حضرت علي (رض) څخه انار وغوښتل

يوه ورځ حضرت فاطمې (رض) خپل خاوند حضرت علي (رض) ته وويل چې
 انارو ته مې زړه شوی، يو انار راته راوړه، حضرت علي (رض) يو دانه انار
 واخيست، په لاره کې انار يو بل کس ترې واخيست انار يې هغه فقير ته ورکړ
 اوله ځانه سره يې وويل چې د فاطمې (رض) څخه لومړی ته مستحق يې، کله
 چې کور ته راغی نو بي بي فاطمې (رض) ورته وويل چې انار دې ماته رانه
 وړو؟ حضرت علي (رض) ورته وويل هغه انار مې يو فقير ته ورکړ، مهرباني
 ښځې يې ورته وويل ښه دې وکړ، څه شېبه وروسته يو کس دروازه ټک، ټک

کړه او ويې ويل چې دغه انار تاسو ته دهغه فلاني باغ، باغوان راليږلي دي، کله چې حضرت علي (رض) هغه انار حساب کړه نو نهه (٩) دانې وه، ويې ويل چې دا انار زمونږ نه دي، ځکه چې الله (ج) وعده کړې چې لس چنده يې درکوم، هماغه وو چې، نوموړي سړي هغه انار وې وړل او نور لس دانې انار يې راوړل رسول الله فرمايي: صدقه د الله (ج) غوصه او قهر دارنگه کېنوي، لکه څنگه چې اوبه، اور مړ کوي. (طبراني)

حضرت محمد فرمايلي دي: خبرې کول په نرمۍ او ښه اخلاقو سره نیکي او صدقه ده او بده ژبه ظلم او نفاق دی رسول الله فرمايلي دي: صبر نيمايي ايمان دی.

پیغمبر فرمايلي دي: تر ټولو بهترینه کارونه په هغوي کې اعتدال او میانه روي ده. (بیهقي).

رسول الله فرمايلي دي: هیڅ یوه شتمني د صدقې ورکولو پواسطه نه کمیږي.

د قرآن کریم مسائل

رسول اکرم فرمايلي دي: قرآن کریم نور دی، دلارې رڼا ده. (بیهقي)

رسول الله فرمايلي دي: څوک چې قرآن ولولي او حفظ يې کړي نو الله (ج) به يې جنت ته داخل کړي او د کورنۍ دهغو لسو غړو د شفاعت اجازه ورکول کیږي چې دوزخیان وي.

رسول الله فرمايلي دي: څوک چې قرآن د ژبې په سختیو سره ووايي نو دوه اجره ورته ورکول کیږي، یو د ویلو اجر او بل د زحمت اجر.

د سورت یاسین لوستل د قرآن کریم د لسو سپارو د ویلو ثواب لري.

رسول الله فرمايلي دي: څوک چې سورت یاسین ووايي نو الله (ج) ورته د قرآن کریم لسو سپارو د تلاوت اجر او ثواب لیکي. (ترمذي)

رسول الله فرمايلي دي: د قيامت په ورځ قرآن او هغه څوک چې په قرآن باندې عمل کوي راوړل کيږي، د بقرې او آل عمران سورتونه چې د قرآن کریم په اول سر کې دي، د قاري او په ده باندې د عمل کوونکي دفاع او ملاتړ کوي (مسلم).
رسول الله فرمايي: په خپل ځان باندې په شهادت او قرآن کریم سره شفاء لازمه کړئ. (ابن ماجه، عبدالله ابن مسعود (رض))

رسول الله فرمايي: څوک چې غواړي د الله (ج) سره خبرې وکړي نو لمونځ دي وکړي او څوک چې غواړي الله (ج) ورسره خبرې وکړي نو قرآن کریم دي ولولي.
رسول الله فرمايي: هر شی زړه لري، د قرآن کریم زړه سورة ياسين دی.

د قرآن کریم صحیح لوستل

د وقف (د ودریدلو) علامې: د قرآن په لوستلو کې چې زمونږ اکثر خلک د عربي په ژبه نه پوهیږي، که چیرته د قرآن په لوستلو کې په هغه ځای چې وقفونه وي ونه درېږو، امکان لري چې معنی کې تغیر راشي، باید دا نقطې په یاد ولرئ: په هغه ځای کې چې د م، ط، ج، ص، وغیره حروف راغلي وي، نو حتماً توجه وکړئ، مثال: م وقفې لازم دی، اود وصل (تېریدلو) په صورت کې د معنی د تغیر احتمال زیات دی.

د ط حرف مطلق دی، باید وقف پرې وکړئ، د ج حرف جایز دی کولای شو دلته هم وقف وکړو او هم ترې تیر شو، زد جایز وقف په شان ده، مگر تېریدل ترې غوره دي، ص د جملې داوړېدلو د خاطر ده، اوسا د لنډوالي په صورت کې پرې وقف کيږي، وقف په هر آیات باندې د رسول الله سنت دي، لا د وقف نه کول دي یعنې باید پرې ونه درېږو، که مجبوراً دي وقف وکړو نو حتماً دوباره راوگرځه اود وصل تکرار وکړه.

د قرآن کریم د ختم ترتیب

تاسو کولی شئ چې د قرآن کریم لومړۍ سپاره یا اخره سپاره او یا هم ټول قرآن کریم ولولئ، وروسته بیا د ختماني لپاره درې ځلې قل هو الله احد، یو ځل د قل اعوذ برب الفلق او یو ځل سورت الناس ووايي بیا الحمد لله او بیا دالم څخه شروع وکړي او تر هم المفلحون آیت پورې ووايي او بیا د والهکم اله واحد لاله الا هو الرحمن الرحیم د (۱۷۲) م آیت څخه تر (۱۷۳) م آیت پورې ولولئ، وروسته بیا د امن الرسول د (۲۸۴) م آیت څخه تر (۲۸۷) م آیت پورې ولولئ، وروسته بیا د ادعاء ووايي اللهم نور قلوبنا بالقرآن وزین اخلاقنا بالقرآن ونجننا بالقرآن وادخلنا فی الجنة بالقرآن... او یا کومه بله دعاء ولولې، وروسته بیا خپلې آرزوګانې او حاجتونو یواځې د الله (ج) څخه وغواړئ، بعضې خلک داسې فکر کوي چې ختم کول دا معنی لري چې په سلگونه خلک به هوټلونو ته بوځي او هلته به ورباندې پیپسي، کوفته (کېمه) او نور خوري، مګر ختم د قرآن دلو ستلو په معنی دی، هر څوک کولی شي چې یوه اندازه اوبه، مالګه، خرما او نور څه چې دهغه په وس کې وي ختم وکړي، خوباید ریاکاري ونه کړي اونه باید محفلونه جوړ کړي

خپلو اولادونو ته قرآن یاد کړې ترڅو هره ورځ، هره هفته، هره میاشت او یا لږ تر لږه په کال کې قرآن کریم ختم کړي

رسول الله فرمایلي دي: هر څوک چې سورت یاسین تلاوت کړي نو الله (ج) به ورته د قرآن کریم د لسو سپارو دلو ستلو اجر او ثواب ورکوي. (ترمذي)

رسول الله فرمایلي دي: تر ټولو بدترینه خواږه دهغه وددونو او جشنونو خواږه دي، چې مالداره خلک هلته دعوت کیږي او غریبان او مسکین خلک ورته نه دعوت کیږي

هر چا چې دعوت ونه منلو نو د الله (ج) د امر څخه یې سرغړونه وکړه. (بخاري او مسلم ابوهریره)

د قرآن کریم د سورتونو کټې

ابو هريره (رض) روايت کړی چې رسول الله فرمايلي دي: د هر شي لپاره غرونه وي (چې دهغه ټولو شيانو څخه اوچت وي)، او د قرآن کریم غرونه سورة بقره ده، او په هغه کې يو آيت (آية الكرسي) ده چې د قرآن کریم د ټولو سورتونو سردار دی. (ترمذي)

په هغو کورونو کې چې سورة بقره لوستل کيږي نو هغه ته شيطان نه داخلېږي. د ابو هريره (رض) څخه روايت دی چې رسول الله فرمايلي دي: دخپلو کورونو څخه هديرې مه جوړوئ يعنې په هغه شکل سره چې د هديرې ساحه د ټولو انوارو او ذکر او تلاوت د آثارو څخه خالي ده تاسو خپل کورونه په هغه ډول مه جوړوئ بلکې هغه په ذکر و نو او تلاوت و نو سره آباد وساتئ او په هغه کورونو کې چې سورة بقره پکې لوستل کيږي نو هغه کور ته شيطان نه داخلېږي. (ترمذي)

د عطاء ابن رباح تابعي څخه روايت دی، چې هغه وايي: دغه حديث ماته رسېدلی دی چې رسول الله فرمايلي دي: هر څوک چې د سهار په لومړيو کې سورت ياسين ولولي (الله ج) دهغه ضرورتونه او حاجتونه پوره کوي. د الهکم التکاثر سورت د قرآن کریم د زرو آياتونو سره برابر دی.

د عبد الله بن عمر (رض) څخه روايت دی چې رسول الله فرمايلي دي: آيا ستاسې څخه څوک کولی شي چې هره ورځ د قرآن کریم (۱۰۰۰) آيات ته تلاوت کړي (يعنې د اکارز مونږ له وس څخه وتلی دی)، نو هغه مبارکه ورته وويل: آيا نشئ کولی چې الهکم التکاثر سورت ولولي. (بيهقي)

د زلزال سورت لوستل دقرآن کریم د نیمې برخې برابر دی

د عبد الله ابن عباس (رض) او انس ابن مالک (رض) څخه روایت دی، چې رسول الله فرمایلي دي: د زلزال سورت د نیم قرآن کریم برابر دی، او دا خلاص (قل هو الله احد) سورت د قرآن کریم د درېمې برخې برابر دی، او د قل یا ایها الکافرون سورت د قرآن کریم د څلورمې برخې برابر دی. (ترمذي)

صحابه کرامو رضی الله عنهم د رسول الله څخه پوښتنه وکړه: چې مونږ ته څه وښایه چې د خوب په وخت کې یې وایو، رسول الله ورته وویل: قل یا ایها الکافرون سورت لولئ چې د شرک څخه پکې خلاصون شوی دی. (ترمذي)

د ابو الدرداء (رض) څخه روایت دی چې رسول الله فرمایلي دي: آیا ستاسو څخه څوک د دې څخه عاجز دی چې په یوه شپه کې د قرآن کریم درېیمه برخه تلاوت کړي؟ صحابه وو: عرض وکړ چې په یوه شپه کې د قرآن کریم درېیمه برخه څنگه تلاوت کيږي؟

رسول الله ورته وفرمایلي: د قل هو الله احد سورت د قرآن کریم د درېمې برخې سره برابر دی (څوک چې د شپې د اسورت ولولي داسې دی لکه چې د قرآن کریم درېیمه برخه یې لوستلې وي). (بخاري)

د انس (رض) څخه روایت دی چې رسول الله فرمایلي دي: هر څوک مخکې له دې چې ویده شي، سل (۱۰۰) ځلې دې قل هو الله احد سورت ولولي، د قیامت په ورځ به الله (ج) ده ته وایي: ای زما بنده! د خپل ښي طرف څخه جنت ته داخل شه. (ترمذي)

د عقبه بن عامر (رض) څخه روایت دی چې رسول الله فرمایلي دي: آیا تاسې خبر یئ چې کوم آیاتونه نن شپه په ما باندې نازل شوي دي (داسې بې ساري دي چې دهغو مثل نه لیدل شوی او نه اورېدل شوي دي)، هغه د الفلق او الناس سورتونه دي. (مسلم)

رسول الله ﷺ به کوم سورتونه ډېر زيات خوښول؟

يو کس در رسول الله ﷺ څخه عرض وکړ: اي رسول الله! د قرآن کریم کوم يو سورت لورپه مرتبه لري؟ هغه مبارکه ورته وويل: د قل هو الله احد سورت، بيا يې عرض وکړ، دا آيتونو څخه کوم يو آيت لورپه مرتبه لري، هغه مبارکه ورته وويل: آيه الكرسي، بيا يې ورڅخه پوښتنه وکړه، د قرآن کریم کوم آيتونه ته ډېر خوښوي چې ستا امت دهغه د برکت او گټو څخه برخمن شي؟ رسول الله ورته وفرمايل: د سورت بقرې وروستي آيتونه (۲۸۴-۲۸۷) پورې، بيا يې وويل چې دا آيتونه د الله (ج) دهغه ځانگړو خزانو څخه دي، چې تر عرش عظيم لاندې واقع دي، الله (ج) دا آيتونه په خپلو بنده گانو باندې رحمت گرځولي دي، چې په دې کې د دنيا او آخرت خير او برکت موجود دی، (رواه الدارمي).

رسول الله فرمايلي دي: الله (ج) بقرې سورت په داسې دوه آيتونو باندې پای ته رسولی دی، چې هغه د خپلو هغو خاصو خزانو څخه ماته را کړي چې د الله (ج) د عرش عظيم لاندې واقع دي.

تاسې هغه ياد کړې او خپلو بنځينه وو ته يې هم ورزده کړئ، ځکه چې دا آيتونه سراسر رحمت دی او د الله (ج) ته د نژدېوالي ځانگړې وسيله ده او په هغه کې ډېره جامع او پراخه دعاء پرته ده. (الدارمي)

د حضرت عثمان بن عفان (رض) څخه روايت دی: هر څوک چې د شپې د آل عمران سورت وروستي آيتونه ولولي، دهغه لپاره د پوره شپې د لمانځه ثواب ليکل کيږي. (الدارمي)

د انس (رض) څخه روايت چې رسول الله فرمايلي دي: دعاء د عبادت خلاصه او لنه يزدی. (ترمذي)

دالمک (تبارک الذی) سورت فضیلت

رسول الله فرمایي: زړه مې غواړي چې دغه مبارک سورت د هر مؤمن په زړه کې وي.
په یو روایت کې راغلي دي: څوک چې د ماسخوتن په لمانځه کې سورت المک ولولي، داسې ده لکه چې هغه د لیلة القدر شپه په ولاړه (قیام) سره تېره کړي وي.

کوښښ وکړئ دغه مبارک سورت هر شپه تلاوت کړئ، چې ستاسو ساتونکی او شفاعت کوونکی دی.

رسول الله فرمایلي دي: ما د الله (ج) په مبارک کتاب کې یو سورت پیدا کړ چې هغه سورت دېرش (۳۰) آیته دی، څوک چې دغه سورت دوېده کېدلو په وخت کې ولولي، نو دېرش درجې ثواب ورته لیکل او دېرش گناهونه ورته بخښل کېږي او دهغه د حفاظت لپاره یوه ملائکه رالېږل کېږي چې دهغه کس ساتنه د مضره شيانو څخه ترهغه وخته پورې کوي ترڅو چې د خوب څخه بېداره شي.
دغه سورت د مجادلې یا دلرې کولو سورت او په قبر کې د ده د خاوند څخه دفاع کوي.

د تلاوت سجده څه ډول اداء کېږي

کله چې پر تاسو باندې د تلاوت سجده لازميږي، نو لومړی نیت وکړئ، بیا پرته درکوع څخه یوه سجده وکړئ او د سلام کرځولو څخه پرته دعاء وکړئ.

د قران کریم او پیغمبرانو مسائل

څو پیغمبران پېژنئ؟ نومونه یې واخلي؟

رسول الله ﷺ، آدم علیه السلام، موسیٰ علیه السلام، لوط علیه السلام، عیسیٰ علیه السلام، داود علیه السلام، ابرهیم علیه السلام، اسمعیل علیه السلام، ایوب علیه السلام، یوسف علیه السلام، یعقوب علیه السلام، سلیمان علیه السلام، عمران علیه السلام، شعیب علیه السلام اوداسې نور.

دمجلس په شروع او آخر کې څه باید ووايو؟ بسم الله او په رسول الله باندې درود شريف بايد ووايو.

په قرآن کریم کې دڅو پېغمبرانو نومونه په قرآن کې ذکر شوي دي؟ د اته وېشتو (۲۸) پېغمبرانو نومونه په قرآن کریم کې ذکر شوي دي قرآن کریم څو سپارې دي؟ قرآن کریم دېرش (۳۰) سپارې دي په قرآن کریم کې څو آيتونه راغلي دي؟ په قرآن کریم کې شپږ زره، شپږ سوه او شپږ شپېته (۲۲۲۲) آيتونه ذکر شوي دي په دې ارقامو کې اختلاف شته. په قرآن کریم کې څو سجدي راغلي دي؟ په قرآن کریم کې څو اړلس (۱۴) سجدي راغلي دي

قرآن کریم کې يو سل او څو اړلس (۱۱۴) سورتونه، پنځسوه څلوېښت (۵۴۰) رکوعگانې، اووه اويا زره څلور سوه نه ديرش (۷۷۴۳۹) کلمې، درې لکه څلوېښت زره اووه سوه څلوېښت (۳۴۰۷۴۰) توري او يو لک پنځه زره شپږ سوه او څلور اتيا (۱۰۵۲۸۴) نقطې شته، او تر ټولو کوچنې آيات په سورت ياسين، او لوی آيات په سورت بقره کې دي، او تر ټولو کوچنې سورت د کوثر سورت دی

رسول الله فرمايي: په قرآن کریم کې د عظمت او برکت څخه ډک آيات آية الكرسي دي، څوک چې دا آيات لولي الله (ج) هغه ته يوه ملائکه استوي، چې دهغه نېکيانې وليکي، او بديانې يې پاکې کړي، او څوک چې د فرض لمونځ څخه وروسته آية الكرسي ولولي، دده او د جنت تر منځ د مرگ څخه بېر بل هيڅ شی جنت ته د تلو مانع نه گرځي او څوک چې د خوب په وخت کې آية الكرسي ولولي، د څلور خواو نه، دده او دده د گاونډيانو ساتنه کوي قرآن کریم چا راغونډ کړی دی؟ حضرت عثمان (رض) قرآن کریم را جمع کړی دی

قرآن کریم په څو کالو کې را جمع شوی دی؟ په درې وېشتو (۲۳) کالو کې

رسول الله په څو کلنۍ کې په پېغمبري مبعوث شو؟ په څلوېښت کلنۍ کې په پېغمبري مبعوث شو.

د پېغمبرانو شمېر څومره دی؟ تقریباً یو لک او څلور ویشتم زره کم او زیات پېغمبران دی.

د ملائکو شمېر څومره دی؟ د الله (ج) څخه پرته نور چاته معلوم ندی څو کتابونه حق دی؟ څلور کتابونه حق دی، تورات، زبور، انجیل او قرآن کریم، چې تورات په موسیٰ ع زبور په داود، انجیل په موسیٰ ع او قرآن کریم په رسول الله نازل شوی دی.

رسول الله په کوم کال کې دنیا ته راغلی دی؟ په (۵۷۱) میلادي کال کې دنیا ته راغلی دی.

دهجري او میلادي کال ترمنځ څه فرق دی؟ هجري قمري در رسول الله د هجرت څخه اخیستل شوی دی او میلادي د عیسیٰ (ع) د تولد (پېدايښت) څخه اخیستل شوی دی.

درود ویل څه وخت او په چا باندې ویل کیږي؟ په رسول الله باندې کله چې دهغه مبارک نوم و اخیستل شي، درود ویل پرمونږ و اجبیږي. د قرآن کریم یادول کومې دنیو او اخروي گټې لري؟ قرآن کریم درود غذا ده، ددې په وسیله مونږ ته په دنیا او آخرت کې خوشحالي او لوړې مرتبې په نصیب کیږي.

د قرآن کریم په سمه توګه ویل واجب دی.

ذکر کول او دهغې گټې

رسول الله فرمایلي دي: آیا ستاسو څخه څوک کولی شي چې د اُحد د غره په اندازه عمل سرته ورسوي؟ صحابه وو عرض وکړ چې څوک کولی شي چې هره ورځ د اُحد د غره په اندازه عمل سرته ورسوي!!! رسول الله و فرمایلي: هریوه له تاسو څخه کولی شي چې هغه وکړي، صحابه وو، وویل چې هغه څنګه

يارسول الله، ويې ويل: سبحان الله داځد څخه لوی ده، او سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر داځد دغره څخه لوی ده.

درسول الله څخه پوښتنه وشوه، چې آیا لا اله الا الله دجنت کلي نده؟ رسول الله وفرمايل: هو ده، مگر هره کلي غاښونه لري، که غاښونه ونه لري نو دروازه به خلاصه نه کړي. (بخاري)

رسول الله وفرمايل: څوک چې هره ورځ سل (۱۰۰) ځلې سبحان الله ووايي نو زر (۱۰۰۰) نېکۍ ورته ليکل کيږي او زر (۱۰۰۰) گناهونه يې معاف کيږي، او څوک چې هره ورځ سل (۱۰۰) ځلې سبحان الله وبحمده ولولي نو دقيامت په ورځ به دهغه څخه څوک زيات څه نه راوړي مگر هغه چې دده په شان وي يا دده څخه زيات وي.

په کومو ځايونو کې چې ذکر کيږي ملائکې هغه ځای کې راغونډيږي

د ابو هريره رضي الله عنه او ابو سعيد الخدري (رض) څخه روايت دی چې رسول الله وفرمايل: په کوم ځای کې چې دالله (ج) بنده گان سره راټول شي او الله (ج) ياد کړي، نو حتماً ملائکې دهغو څخه گرد چاپېره را جمع کيږي او هغو ترخپلواک لاندې راولي، او دالله (ج) تر رحمت لاندې راځي، سکون او دزړه آرامتيا هغو ته رسيږي، او الله (ج)، هغوي دخپلو مقربو ملائکو په ډله کې يادوي.

د ابو سعيد الخدري (رض) څخه روايت چې رسول الله فرمايلي دي: دتولې دنيا د شيانو څخه، چې دلمرو پرانگې پر هغو باندې لگيږي، ماته دهغو څخه داغوره دي يو ځل سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر ووايم. (مسلم)

د ابوذر غفاري (رض) څخه روايت دی چې درسول الله څخه پوښتنه وشوه چې: تر ټولو غوره کلام کوم يو دی؟ رسول الله ورته وويل: هغه کلام چې الله (ج) خپلو ملائکو ته انتخاب کړی دی، يعنې: سبحان الله والحمد لله. (مسلم)

الله (ج) موسى عليه السلام ته وويل:

د ابوسعید الخدری (رض) څخه روایت دی چې رسول الله فرمایيل: د الله تعالى پېغمبر حضرت موسی علیه السلام د الله تعالى دربار ته وړاندیز وکړ: ای زما پروردگاره! ماته داسې کلیمه راوښایه چې د هغې په وسیله تا یاد کړم، الله تعالى ورته وویل: ای موسی ع! لا اله الا الله ووايه، موسی ع ورته بیا وړاندیز وکړ چې ای ربه! دا کلیمه خو ستا ټولنده گان وایي، زه داسې کلیمه غواړم چې په خاص ډول یې، یواځې ماته را زده کړې، الله (ج) ورته وویل: ای موسی که چېرته اووه (۷) آسمانونه او پرته له ما څخه هغه چې پدې کې دي، او اووه (۷) ځمکې په یوه پله کې کېښودل شي، او لا اله الا الله په بله پله کې کېښودل شي، نو دا به ترې درنده وي.

رسول الله فرمایلي دي: که څوک په ورځ کې سل (۱۰۰) ځلې سبحان الله و بحمده ووايي نو ټول گناهونو یې، که د سمندر د څک په اندازه هم وي ورته بخښل کېږي.

رسول الله فرمایلي دي: هر څوک چې غواړي سکون او آرامتیا پیدا کړي، نو باید د الله تعالى ذکر وکړي، په سبحان الله، الله اکبر، الحمد لله او داسې نورو سره.

څوک چې یو ځل درود شریف په رسول الله ووايي، نو الله (ج) د میلیاردونو ملائکو پواسطه لس ځلې په دغه شخص درود ووايي.

بسم الله الرحمن الرحيم او د مار، ماته خوړل

حضرت عیسی علیه السلام د مارانو یو ډېر ښه او ماهر نیونکی ولید چې ماران به یې نیول، لوی مار عیسی علیه السلام ته وویل: دغه مار نیونکي ته ووايه چې زه ډېر خطرناک او زهر لرونکی یم، زما څخه لرې شه، عیسی علیه السلام دغه خبره هغه سړي ته وکړه، خوبیا هم هغه سړي دا مار ونيوه، کله چې عیسی (ع) د مار دا حالت ولید، نو مار خپل سرد شرم له امله ټیټ کړ، او عیسی (ع) ته یې

وويل: دغه مار نيونكي زما زور نلرو، خو كله چې ده بسم الله الرحمن الرحيم وويلې، نو زما زهري يې له منځه يوړل، ماته يې ماته راكړه او زه يې ونيولم.

د اية الكرسي ويل د تېرو كلا جوړوي

يو كس به هره شپه دخپلې رمې د ساتلو لپاره اية الكرسي ويله، نو يوه شپه ډېر ستړى و، اية الكرسي يې لاندې وه خلاصه كړې چې ويده شو، كله چې نيمه شپه شوه، او وينش شو نو پاتې اية الكرسي يې وويله، كله چې سهار شو نو په رڼه كې يې يو كس وليد، دهغه څخه يې پوښتنه وكړه چې دلته څه كوي، هغه چې ډار شوى و، ويې ويل: زه هره شپه ستاد اوزو د پتولو لپاره راتلم، خو هر وخت به مې دلته لوړ ديوالونه ليدل، خو كله چې نن شپه راغلم ومې ليدل چې په ديوان كې يو سوري پاتې شوى دى، نو ننوتلم، كله مې چې اوزې واخيستې، غوښتل مې چې واوځم، نو ومې ليدل چې سوري بند شوى وو، شپون پوه شو، كله چې ما اية الكرسي وويله نو سوري هم بند شو.

د لا حوله ولا قوة الا بالله ... په ويلو سره د زندان څخه ازاد شو

سالم بن عوف (رض) د دښمن لخوا څخه ونيول شو، پلار يې رسول الله ته شكايت وكړ، رسول الله ورته وويل: تقوا و لرې، او لا حوله ولا قوة... ډيره وايه، لدې څخه وروسته د سالم پلار ولا حوله ولا قوة... ډيره وويله، يوه ورځ په خپل كور كې ناست وو، ناڅاپه يې ځوى د بند څخه خلاص شو او سل اوښان يې هم د خانه سره راوستلي وو، كور ته ننوتو، نو د لا حوله ولا قوة... په ويلو سره يې پلار دښمن په غفلت كې واچو، سالم اوښان هم دهغوي د قرارگاه څخه د خانه سره راوستلي وو.

حضرت ابراهيم عليه السلام د الله (ج) په نوم خپله ټوله شتمني وبخښله

کله چې الله (ج) ابراهيم (ع) ته خليل وويلې، نو ملائکو وويل: ابراهيم خو اولادونه او ښځې لري، څنگه دې هغه خپل خليل وگرځولو، الله (ج) ملائکو ته وويل: زما خليل زما څخه پرته د بل هيڅ چا سره مينه نه لري او جبرائيل (ع) او ميکائيل (ع) ته يې وويل چې تاسو لاړ شئ هغه وازمائي.

حضرت ابراهيم (ع) ډېر زيات پسونه او څلور سوه سپي يې درلودل او د سپيو په غاړو کې يې گنگروگان اچولي وو، جبرائيل او ميکائيل (ع) خپل ځانونه دانسان په شکل جوړ کړي وو، د حضرت ابراهيم (ع) څخه يې پوښتنه وکړه، ولې دې د سپيو په غاړو کې گنگروگان اچولي دي؟ ابراهيم (ع) ورته وويل: دنيا نجسه ده او دهغې غوښتونکي سپي دي بيا ابراهيم (ع) هغوي ته وويل: راځئ ډوډۍ وخورئ، هغوي ورته وويل: مونږ د خوراک د بدلې دورکولو پرته ډوډۍ نخورو، ابراهيم (ع) ورته وويل: سمه ده، کله چې په ډوډۍ خوړلو سره شروع کوئ نو بسم الله الرحمن الرحيم ووايئ او کله مو چې ډوډۍ خوړل بس کړه نو الحمد لله ووايئ، کله چې هغوي دواړو بسم الله وويله نو داسې ښکلی غږ او تلفظ يې وکړ چې د ابراهيم (ع) ډېر خوښ شو، هغوي ته يې وويل: يوځلې يې بيا ووايئ خپل ټول پسونه تاسو ته درکوم، هغوي بيا وويلې، بيا ابراهيم (ع) هغوي ته وويل: يوځلې يې بيا ووايئ، هغوي ورته وويل: مونږ پرته د بدلې ورکولو څخه څه نه وايو، ابراهيم (ع) ورته وويل: زه چې څه لرم هغه ستاسو، هغوي بيا بسم الله وويلې، يوځلې بيا ابراهيم (ع) ور څخه غوښتنه وکړه، هغوي ورته وويل چې مونږ د بدلې ورکولو څخه پرته څه نه وايو، حضرت ابراهيم (ع) ورته وويل: داخل خپل نفس تاسو ته درکوم او ستاسو شپونکي کهږم، لدې څخه وروسته جبرائيل او ميکائيل (ع) وويل: په رښتيا چې ته د الله (ج) خليل او دوست يې، مال او شتمني دې ستا وي، الله (ج) دې په هغې کې برکت واچوي، دا جبرائيل دی او زه ميکائيل يم، حضرت ابراهيم (ع)

ورته وويل چې زه هم ابراهيم يم، څه شی مې چې د الله (ج) په لاره کې چاته ورکړه هغه بېرته نه اخلم، الله (ج) ابراهيم (ع) ته امر وکړ چې دغه مالونه خرڅ کړه، په هغې باندې ځمکه واخله او هغه د الله (ج) په نامه باندې وقف کړه.

د روژې مسائل

رسول الله فرمايلي دي: هر څوک چې درمضان دمياشتې روژه ونيسي او د کوچني اختر څخه وروسته د شوال دمياشتې شپږ روژې هم ونيسي، نو داسې ده لکه چې ټول کال يې روژه نيولې وي. (مسلم ابو ايوب انصاري)

۳۶۰ = ۱۰ * ۳۶، يعنې درمضان مياشتې روژې او د شوال دمياشتې شپږ روژې، لس ثوابه لري، هر څوک چې چې شپږ دېرش (۳۶) روژې ونيسي نو درې سوه شپېته (۳۶۰) ورځې ورته حسابيږي.

رسول الله فرمايلي دي: هر څوک چې روژه تي ته روژه ماتې ورکړي نو د روژه تي په اندازه اجر او ثواب ورته ورکول کيږي، بېدون له دې څخه چې دروژه تي په اجر او ثواب کې کوم کمی راشي.

رسول الله فرمايلي دي: کوم روژه لرونکی چې بېهوده خبرې او بېهوده کارونو پرې نږدي نو الله (ج) د هغه تندي ته کوم ضرورت نه لري. (بخاري ابو هريره (رض))

رسول الله فرمايلي دي: هر څوک چې ستاسو څخه روژه نيسي نو په خرما سره دې روژه ماته کړي، که خرما نه وي نو په اوبو سره روژه ماته کړي، ځکه چې الله (ج) اوبه د پاکوالي وسيله گرځولې ده. (ترمذي ابوداود)

د حضرت حفصه (رض) څخه روايت دي چې رسول الله به څلور شيان هيڅ کله د ياده نه ويستل، دعا شورا دورځې روژه، د ذی الحجه دمياشتې اولې نهمه (۹) روژې، د هر مياشتې درې روژې او دوه رکعت د سهار څخه مخکې لمونځ.

رسول الله و فرمايل: د دوشنبې او پنجشنبې په ورځو کې دانسانانو اعمال د الله (ج) مخې ته وړاندې کېږي، نوزه داسې خوب نوم چې زه روژه یم او زما اعمال د الله (ج) مخې ته وړاندې شي. (ترمذي ابوهريره (رض))

رسول الله فرمايلي دي: زمونږ او د اهل کتابو (يهودو او مسيحيانو) دروژو ترمنځ فرق په پېشنمي کې دی.

رسول الله و فرمايل: هيڅ يو عبادت د الله (ج) په وړاندې د ذی الحجې د میاشتې د لومړۍ لسيزې (د لوی اختر څخه لس ورځې مخکې) د عبادت څخه غوره ندی. د ذی الحجې د میاشتې هره روژه د یو کال روژو په اندازه ثواب لري، دهغې د هرې شپې عبادت د لیلۃ القدر د شپې په اندازه ثواب لري. (ترمذي ابوهريره)

رسول الله مسلمانان د دوه ورځو دروژې (د کوچني اختر او لوی اختر) دروژو د روژې څخه منع کړي دي. (بخاري او مسلم ابوهريره (رض))

رسول الله دعا شورا د ورځې روژه نیولې وه او ویې ویل: که تربل کاله پورې ژوندی ووم نو حتماً د تاسو دعا (د محرم) روژه هم نیسم. (مسلم ابن عباس)

ایا روژتي خپله بنځه ښکلولی شي؟

یو سړی رسول الله ته راغی نو د رسول الله څخه یې په روژه کې د ښکلولو او لمس کولو پوښتنه وکړه، نو هغه ته یې اجازه وکړه، یو بل سړی راغی، پوښتنه یې وکړه، هغه یې په روژه کې د مباشرت (نژدېوالي) څخه منع کړ. وروسته مې ولیده، هغه سړي ته چې اجازه ورکړل شوې وه هغه سړی سپین پیری وو او هغه سړي ته چې اجازه نه وه ورکړل شوې هغه سړی ځوان و. (ابوداود ابوهريره (رض))

رسول الله فرمايلي دي: د روژه تي خوب عبات دی، خاموشي یې تسبیحات دی، عمل یې دوه برابره دی او دعاء یې قبوله ده او گناهونه یې د بڅښنې او عفوې وړ دي. (بیهقي)

یوسړي روژه وخورله نو رسول الله ته یې وویل چې هلاک شوم یوه ورځ یوسړی رسول الله ته راغی، ورته یې وویل: هلاک شوم یا رسول الله، هغه مبارکه ورته وویل څه شي ته هلاک کړې؟ سړي وویل: په روژه کې په خپله ښځه باندې واقع شوم، رسول الله ورڅخه پوښتنه وکړه، کولی شې چې یو غلام آزاد کړې؟ سړي وویل نه، کولی شې چې دوه میاشتې روژه ونیسې؟ سړي ورته وویل نه، کولی شې چې شپېتو (۲۰) مسکینانو ته ډوډۍ ورکړي؟ سړي ورته وویل نه، وروسته رسول الله ورته خرما ورکړې، چې هغه په مسکینانو باندې صدقه کړه، هغه سړي ورته وویل: ای رسول الله زما څخه بل مسکین شته، رسول الله داسې وڅنډل چې مخکیني مبارک غاښونه یې ښکاره شول، او ورته یې وویل: څه لار شه اود خپلو اولادونو سره دې وخوره.

جبرائیل (ع) درې کسانو باندې هلاکت وویل او رسول الله ورباندې آمین ویلی دی، صحابه وروایت کړي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم یوه ورځ مونږ ته وویل: چې راشئ، مونږ حاضر شو، کله چې رسول الله دممبر په لومړۍ پله قدم کېښود نو ویې وویل آمین، په دوهمه پله یې هم آمین ووايو، په درېیمه پله یې هم آمین وویل، د خبرو دخلاصون څخه وروسته مونږ ورته وویل: ای رسول الله نن موله تاڅخه داسې خبرې واورېدې چې مخکې مونږ نه وې اورېدلی، رسول الله وفرمایل: کله چې دممبر په اوله پله پورته شوم، نو جبرائیل وویلې: هلاک دې شي هغه کسان چې میاشت درمضان پېدا کړي، خوداپکې ونه بخښل شي ما وویل آمین، کله مې چې په دوهمه پله پښه کېښودله نو جبرائیل وویل: هلاک دې شي هغه کسان چې، ستانوم واخیستل شي او هغوي په تاسو درود ونه وایي ما وویل آمین، کله چې مې چې په درېیمه پله قدم کېښود، نو جبرائیل وویل: هلاک دې شي هغه کسان چې مور او پلار یې زړه وي اودوی د خدمت له امله جنت ته داخل نشي، نو ما هم وویل آمین.

رسول الله و فرمايل: روژه د گناهونو لپاره سپرده او گناهونه داسې ختموي لکه اوبه چې اور ختموي (ترمذي معاذ (رض))
 په هلك او انجلۍ باندې كله روژه فرض كيږي؟
 كله چې بالغان كيږي، نو په هغوي باندې روژه فرض كيږي
 د روژې په مياشت كې د ورځې لخوا څخه مسواك وهل او يا د غاښونو برس كول جواز لري؟ احتياط پكې شرط دی، مسواك وهل جواز لري

د روژه خور سزا

څوك چې د كوم شرعي عذر څخه پرته روژه خوري نو حكم يې څه دی؟ شپېته (۷۰) پرله پسې روژې دې ونيسي، او يا دې غلام آزاد كړي او يا دې شپېتو (۷۰) مسكينانو ته يو وخت ډوډۍ ورکړي
 رسول الله فرمايلي دي: څوك چې د كوم شرعي عذر څخه پرته د روژې دمياشتې يوه روژه و خوري نو كه ټول عمر هم روژه ونيسي، نو هغه څه چې يې له لاسه ورکړي وي په لاس به يې رانه وړي (بخاري ابوهريره (رض))

د تراويح د لمانځه دعاء

سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوتِ سُبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ وَالْعَظَمَةِ وَالْهِبَةِ
 وَالْقُدْرَةِ وَالْكِبَرِيَاءِ وَالْجَبَرُوتِ سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْحَيِّ الْقَيُّومِ لَا يَتَنَامُ وَلَا يَمُوتُ
 سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ أَلْهِمُّ أَجْرَنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ
 يَا مُجِيرُ يَا مُجِيرُ

د تراويح د لمانځه د هر وځلورو رکعتونو څخه وروسته دغه دعاء يا د قرآن كريم
 خواتنه لوستل كيږي

لوی (کبیره) گناهونه

کبیره گناهونه دولس (۱۲) دي: د الله (ج) سره شرک، د بې گناه نفس وژل، په پای لمنو پسې تهمت لگول، زنا کول، د جهاد څخه تېښته، سحر او جادو کول، د یتیم مال خوړل، د مور او پلار شرعي حق نه منل، په حرم شریف کې گناه کول، غلا کول، سود او ربا، کول او شراب خوړل، قسم خوړل په ناحقه، رشوت، پرته له عذر څخه روژه خوړل، لمونځ نه کول، د ښځې نافرمانی، دمېړه څخه اوداسې نور گناهونه هم شته چې د دې په شان وي، نو کبیره گناه ورته وایي، لکه لواطت، غیبت او داسې نور...

د کبیره گناهونو سزا

د شراب خوړل سزا څه شی ده؟ شراب خوړ په دنیا کې اتیا (۸۰) شرعي دړې وهل کیږي.

آیا شراب خوړل لمونځ کول شي؟ نه، د مستی او نشي په حالت کې نشي کولی چې لمونځ وکړي، باید دوباره اودس وکړي او که چېرته دمني دوتلو د احتمال شک وکړي نو غسل دې وکړي. شراب د جنابت مورد ده.

حضرت علي (رض) قسم خوري چې رسول الله څخه مې واورېده چې ویل یې: شراب خوړ د بت پرست په شان دی.

د شراب خوړ سره مه کېښئ، جنازې ته یې مه ځئ، خپله لور مه ورکوئ او مه دهغه لور کوئ.

رسول الله فرمایلي دي: زنا کار انسان د زنا په وخت کې مسلمان ندی او شراب خوړ انسان د شراب څښلو په وخت کې مسلمان ندی.

هر نشه کونکی شی شراب دي

د عبد الله بن عمر (رض) څخه روایت دی چې رسول الله فرمایلي دي: هر نشه کونکی شی (یعنې هر څښونکی شی چې دهغې په څښلو سره انسان مست او نشه کیږي) د شرابو حکم ورباندې کیږي او

هر څوک چې په دُنیا کې شراب وڅښي او په داسې حال کې مړ شي چې هروخت شراب څښي نو په آخرت کې د جنت د پاڼو شرابو د څښلو څخه محروم دی. (مسلم)

د انس (رض) څخه روایت دی چې رسول الله فرمایلي دي: د شرابو په باره کې په لسو کسانو لعنت ویل شوی دی، څوک چې د انگورو او به او داسې نور په دې مصدق برابر وي (که څه هم د نورو لپاره یې تیاوړي)، څوک چې د ځان لپاره د انگورو او به یا نور څه برابر وي، څوک چې هغه څښي، دهغې ساقی، دهغې انتقالونکی، دهغې بارونکی، دهغې خرڅونکی، دهغې اخیستونکی، څوک چې هغه نورو ته دالۍ کوي او څوک چې دهغه پیسې خوري. (مسلم)

شراب خور د زنا کار څخه بدتر دی

رسول الله فرمایلي دي: د شراب خور گناه د زنا کار څخه لویه ده، ځکه چې زنا کار په هغه وخت کې الله (ج) پېژني خو شراب خور په هغه وخت کې د الله (ج) څخه بې خبره او بې هوښه وي.

د شراب خور کور ته د حضرت عمر (رض) کتل

یوه ورځ حضرت عمر (رض) د یو کور د سوري څخه هغه کور ته وکتل، گوري چې یو زور سپی شراب خوري، عمر (رض) د کور په دیوال باندې پورته شو او ورته یې وویل چې ولې شراب څښي؟ هغه سپی ورته وویل: مایو جرم وکړ او تا درې جرمونه وکړ، الله (ج) فرمایي: وَلَا تَجْسُوتَا وَلې زما د عیب پلټنه وکړه، الله (ج) فرمایي: وَأَتَوَالِبِئُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا ته ولې د دروازې پر ځای په دیوال راواوښتي، په بل ځای کې الله (ج) فرمایي: د خپلو کورونو څخه پرته نورو کورونو ته تر هغه وخته پورې مه داخلېږئ ترڅو مو چې د انس او محبت خبرې ونه کړئ او سلام مونه وي اچولی، ولې تا داسې ونه کړه ای امیر المؤمنین؟ ۱، حضرت عمر (رض) د دې خبرو په اورېدو سره د کور څخه ووتو او

ويي ويل: هلاکت دی زما لپاره که چېرته الله (ج) ما معاف نه کړي، سړي دخپل
 گاونډي څخه خپل جرم پتولو، خو اوس به وايي چې عمر زه وليدل
 رسول الله فرمايلي دي: څوک چې له تاسو څخه مخکې وو، ويل به يې چې زنا مه
 کوئ، خوزه تاسو ته وایم هر څوک چې نامحرمو ته په وگوري زنا يې وکړه
 رسول الله فرمايلي دي: الله (ج) به د قیامت په ورځ د درې کسانو سره خبرې
 نکوي، هغوی ته به نه گوري او دهغوي لپاره دردناکه عذاب دی. یوزو،
 زناکار، بل دروغجن حاکم او بل غریب او فقیر کبرجن. مسلم ابو هريره (رض)

د واده لرونکي زنا کار سزا څه ده؟

دواړو د واده لرونکو زنا کارانو، یعنې د ښځه لرونکي زنا کار سړي او د مېړه
 لرونکي زنا کارې ښځې سزا سنگسار ده، د څلورو نفرو مسلمانو، عاقل، بالغ
 او عادل په شهادې سره.

دمجرد زنا کار سزا څه شی ده؟

دواړه زنا کار چې دواړه ځوانان او مجرد وی، عاقل او بالغ وي، هریو به سل
 شرعي درې وهل کیږي
 رسول الله فرمايلي دي: زنا مه کوئ ځکه چې په هغې کې شپږ خصلتونه
 دي، درې يې په دنیا کې او درې يې په آخرت کې دي درې دنيوي خصلتونه يې
 پتي، د عمر لنډوالی او تل به غریب وي،
 درې اخروي خصلتونه: الله (ج) قهر او غصه، سخت حساب به ورسره کیږي،
 د دوزخ سخت عذاب
 او تر ټولو بدترینه زنا خپلو محرماتو سره ده، لکه عمه، مور، خاله، خور او
 داسې نور...

د زنا ضرر

دېر روحي مشکلات، تناسلي امراض، ميكروبي امراض لکه ايدز، سوزك او همدارنگه بې اولادي يا شندوالی، خارش او داسې نور د زنا څخه منځته راځي.

د زنا كار درې نصيحتونه

يو سړي د عيسی (ع) په وخت کې زنا وکړه، حضرت عيسی (ع) ته يې وويل: ما د زنا د گناه څخه پاک کړه، حضرت عيسی (ع) خلکو ته وويل چې فلاني ځای ته راشئ ترڅو هغه سړی سنگسار کړو، دېر خلک په هغه ځای کې راټول شول، زنا کاره سړی يې په يوه کنده کې ودرول ترڅو چې سنگسار يې کړي، زنا کاره سړي چغه کړه ای خلکو! چا چې زنا کړي وي او سنگسار شوي نه وي نو مادي نه ولي اوله دې ځای څخه دې لاړ شي، کله چې خلکو سوچ وکړ نو ټول خپلو کورونو ته ولاړل، يواځې حضرت عيسی (ع) او حضرت يحيی (ع) پاتې شول، وروسته يحيی (ع) د هغه زنا کاره سړي څخه پوښتنه وکړه: ای گنهگاره ماته نصيحتونه وکړه، زنا کاره سړي ورته ويل: خپل نفس د هغه له خواهشاتو سره مه پرېږده، يحيی (ع) ورته بيا وويل: بيا هم ووايه، هغه ورته وويل: هيڅ يو گنهگار د هغه د گناه په سبب مه خوروه، يحيی (ع) ورته بيا وويل: بيا هم څه ووايه، هغه ورته وويل: هيڅکله په غصه کېږه مه حضرت يحيی (ع) وويل: همدا درې نصيحتونه زما لپاره کافي دي.

د قمار باز سزا څه ده؟

قمار يو شیطاني او بد عمل دی، بايد لږ څه تهديد او بندي شي. رسول الله فرمايلي دي: جنت ته به نه داخلېږي، دمور او پلار آزارونکي، قمار باز او شرابي. (دارمي عبد الله بن عمر (رض)) رسول الله فرمايلي دي: په هغه ځمکه باندې چې لمونځ کېږي او يا د الله (ج) ذکر ورباندې کېږي هغه ځمکه د اوومې ځمکې څخه خوشحاليږي او د نورو شاخوا ځمکو څخه په ځان باندې فخر کوي.

همدارنگه په هغو ځمکو چې قمار، زنا او يا نور بد کارونه کيږي، نو په هماغه اندازه دخپلو شاوخوا ځمکو څخه شرميږي

دلواطت کار سزا څه ده؟

بايد ديوال ورباندې وغورځول شي، ووژل شي او يا وسوځول شي. رسول الله فرمايلي دي: تر ټول ډېره وېره چې زه په يې په خپل امت باندې لرم هغه د لوط (ع) د قوم عمل (لواطت) دی. (ابن ماجه) ويل کيږي کله چې يو څوک لواطت وکړي د الله (ج) عرش د ډېر قهر او غضب څخه په لرزه راځي، ملائکې د قل هو الله احد سورت وايي ترڅو چې د الله (ج) قهر او غضب سوړ شي.

حضرت علي (رض) لواطت کونکي سوځولی وو

رسول الله فرمايلي دي: څوک چې د لوط (ع) د قوم عمل ترسره کړي هغه ملعون دی.

حضرت علي (رض) فاعل او مفعول وسوځول، او حضرت ابوبکر صديق (رض) ورباندې دېوال راچپه کړی وو.

رسول الله فرمايلي دي: هر څوک چې درې ځلې لواطت وکړي، الله (ج) هغه کس ته د بښځينه جنس د شهوت رغبت او علاقه ورکوي. هر څوک چې په څه شي ځان ووژني، نو د قيامت په ورځ به په هماغه شي عذاب ورکوي.

دلواطت زيانونه

دلواطت له امله بښځه دنارينه څخه خوند نشي اخيستلی، جنسي کمزورتيا ورته پېدا کيږي، عصاب يې کمزوري کيږي، د تناسلي آلې ميکروبي کېدو امکان، د شنډوالي يا بې اولادۍ امکان هم منځته راځي.

رسول الله فرمايلي دي: څوک چې د يو چا يو لويهشت (يو وجب) ځمکه په ظلم سره ونيسي، د قيامت په ورځ به هماغه ځمکه ورته په غاړه کې د کړۍ په شکل اچول کېږي.

رسول الله فرمايلي دي: هر څوک چې خپل مال او شتمني د سود د کار وبار له لارې زياته کړي، هغه فقر او غريبي ده.

د قاتل سزا څه شی ده؟

قاتل بايد دخپل عمل په سزا ورسېږي، يعنې قصاص شي او يا دمقتول د وارثانو لخوا وبخښل شي.

هغه څوک چې جادو کوي او د نورو ژوند دخپلې گټې لپاره خرابوي سزا يې څه ده؟ که چېرته د قاضي په يو ځل يا دوه ځله نصيحت سره اصلاح نشو نو قاضي يې د عبرت لپاره د قتل حکم کولی شي.

د غل سزا څه شی ده؟

څوک چې عاقل او بالغ وي لس (۱۰) درهمه يا دلسو (۱۰) درهمو څخه زيات او يا هغه شی چې قيمت يې لس (۱۰) درهمه وي د امن او محفوظ ځای څخه غلا کړي، په هغه صورت کې چې دوه عاقل او بالغ کسان پرې شاهدي ووايي، واجب دي چې ښي لاس يې د بند څخه غوڅ شي، که چېرته نوموړی غل د لاس دغوڅولو څخه وروسته د دوهم ځل لپاره بيا غلا وکړي، نو بايد چپه پښه يې پرې شي او که د درېيم ځل لپاره غلا وکړي نو بايد تر لنډ وخته پورې زنداني شي، ترڅو چې توبه وباسي او توبې ښې ورڅخه ښکاره شي.

رسول الله وایي که چېرته زما لور (فاطمه رض) هم غلا وکړي نو لاس يې غوڅوم.

رسول الله فرمايلي دي: د الله (ج) لعنت دې وي په هغه چا باندې چې د چرگې هگۍ غلا کوي، لاس به يې غوڅيږي او هغه څوک چې پرې غلا کوي لاس به يې پرې کېږي (مسلم او بخاري ابوهريره رض).

رسول الله فرمايلي دي: په الله (ج) قسم كه زما لور فاطمه (رض) غلا وكړې نو
لاس به يې پرې كړم.

د لاس د غوڅولو د سزا حكمت او نورې سزاګانې

نن ورځ زياتره غير مسلمان پوهان پدې عقیده دي چې د اسلامي احكامو
تطبيق د شرابو او ايدز د وېروس څخه د خلاصون يو اخيني لاره ده او بس
د طب، زراعت او مالدارۍ نظام پدې نظر دی چې د بدن سالم ساتلو لپاره بايد
د بدن څخه فاسد غړې غوڅ شي او يا د بوتو درشد او نمو لپاره بايد مضره
څانګې او بناخونه له منځه يووړل شي.

د قاتل، زنا كار او لواطت كار له منځه وړل هم په همدې ډول دي، هغوي هم
جامعه ككړوي، د سرطان په شان دي، زياتره د غلا، او د خپلو (مور، خور او
نورو) سره د زنا جنايات هم د شراب خورۍ له امله منځته راځي.
رسول الله فرمايلي دي: كل مسكر خمر و كل مسكر حرام: هر نشه كونكى شى
شراب دي او هر نشه كونكى شى حرام دی.

د كوم شرعي عذر څخه پرته د لمونځ نه كونكي سزا

لمونځ نه كوونكى بايد زنداني شي.

امام ابو حنيفه (رح) وايي: د لمونځ پرېښودونكى بايد زنداني كړئ، ترڅو چې د
لمونځ كولو اهتمام وساتي.

امام احمد بن حنبل (رح) وايي: په قصدي ډول سره د لمونځ پرېښودونكى بايد
ووژل شي، كه چېرته مړ شو نو هغه مه لمبوئ او كفن مه وركوئ او په هغه باندې
جنازه مه كوئ او د مسلمانانو په هديره كې يې مه څښوئ.

امام شافعي (رح) وايي: د لمونځ پرېښودونكى ووژنئ، مگر د كفر تر حده
نه، ځكه هغه بايد په پاكه توره سره ووژل شي، خو هغه د مسلمانانو له جملې
څخه شمېرل كيږي.

د یو لمونځ نه کوونکي کيسه چې د زنا کار څخه بدتره دی

یوه ورځ یوه ښځه د بني اسرائيلو څخه موسی (ع) ته راغله او ورته یې وویل: گناه مې وکړه او وروسته مې توبه و وېستله، ماته دعاء وکړه چې الله (ج) ماته بخښنه وکړي، موسی (ع) ورته وویل چې هغه گناه کومه ده، هغې ورته وویل چې زنا مې وکړه، ماشوم مې پیدا شو او هغه مې وواژه، موسی (ع) د دې گناه له وېرې څخه ښځې ته وویل چې و اوزه، چې د آسمان څخه اور رانازل نه شي، ستا د بدې څخه ما ونه سوځوي، ښځه د باندې لاره، جبرائیل (ع) د موسی (ع) څنگ ته راغی او ویې ویل: الله (ج) وايي ولې دې هغه توبه کوونکي ښځه وويستله؟ آیا دهغې څخه دې بدتره نه دي لیدلي، موسی (ع) ورته وویل چې دهغه څخه بدتره څوک دي؟ جبرائیل (ع) ورته ویل چې هغه څوک چې په قصدي ډول سره لمونځ نه کوي.

که یو څوک د دوه رکعتو لمونځ لپاره په میلیونونه افغانۍ صدقه وکړي او یا یو څوک دهغه پرځای سل رکعتو لمونځ وکړي، بیا هم هغه شخص د مسؤلیت څخه نه خلاصیږي.

رسول الله فرمایلي دي: د قیامت په ورځ لومړۍ پوښتنه د لمونځ کيږي. لمونځ نه کوونکي ته دهیڅ عمل په بدل کې ثواب نه ورکول کيږي، حتی رسول الله فرمایلي دي، چې د لمونځ نه کوونکي د وژلو امر باید صادر کړي، څوک چې د کوم شرعي عذر څخه پرته لمونځ نه کوي، باید داسې وهل و خوري چې د بدن څخه یې وینې روانې شي.

متاسفانه زموږ زیاتره ناخبره مسلمانان وروڼه وايي چې مسلمانې خویواڅې په لمونځ کې نده، زموږ زړه پاک دی او داسې نور... کله چې رسول الله او الله (ج) د لمونځ نه کوونکي د ښیوي او اخروي سزا صادره کړې هم ده، خوبیا هم مونږ غافله یو.

رسول الله ﷺ کنهکار سړي ته وویل چې دروغ مه وایه

یو کس رسول الله ته راغی او ویې ویل: غواړم چې مسلمان شم، ولې شراب، غلا، زنا او دروغ مې ډېر خوښیږي او هغه نشم پرېښودلی، یواځې یو لږ دې گناهونو څخه ماته په یوې باندې د پرېښودلو امر وکړه چې هغه پرېږدم، رسول الله هغه ته وویل: دروغ پرېږده، هغه سړي وعده وکړه چې دروغ به نه وایم، هماغه وو، چې یو شپه یې د زنا نیت وکړ نو د ځانه سره یې وویل چې سبا د رسول الله سره مخامخ شم، نو که دروغ ورته ووايم وعده خلافې کیږي او که رښتیا ووايم نو د زنا حد راباندې جاري کیږي، هماغه وو چې زنا یې ونه کړه یو ځل بیا یې د شرابو څښلو نیت وکړ او د غلا لپاره یې نیت وکړ، خو مخکینی سوچ یې وکړ، سبا ورځ د رسول الله څنگ ته لاړو او ورته یې وویل چې تا په ما باندې درښتیا ویلو او د دروغو نه ویلوله امله، د تمامو گناهونو دروازي بندې کړې.

رسول الله فرمایلي دي: کله چې یو انسان دروغ ووايي، نو ملائکې د دروغو د بدبو یو څخه د یو میل په اندازه لرې ځي. (ترمذي عبد الله بن عمر (رض))
د رسول الله په وړاندې بدترینه اخلاق دروغ ویل دي
رسول الله فرمایلي دي: ټول دروغ د بني آدم لپاره لیکل کیږي، خو درې دروغ ورته نه لیکل:

یو، په جنگ کې دروغ ویل، بل د ښځې سره د سړي دروغ ویل چې ترڅو هغه راضي کړي او بل هغه دروغ چې د دوه کسانو ترمنځ د پخلاينې او صلحې لپاره کیږي. (طبراني)

توبه وکړئ الله (ج) مهربان دی

رسول الله فرمایلي دي: الله (ج) ښي ملائکه په چپې ملائکې باندې امره مقرره کړې ده.

کله چې يو څوک بڼه کار وکړي، نو لس چنده نيکي ورته ليکل کيږي او که څوک گناه وکړي نو د بڼي اوږې ملائکه د چېې اوږې ملائکه تر شپږو ساعتونو پورې نه پرېږدي چې دهغه کس گناه وليکي، ځکه که چېرته توبه وباسي او پښېمانه شي، که توبه ونباسي نو يوه گناه ورته ليکل کيږي (طبراني او بېهقي)

بدکاره بنځي سبي ته اوبه ورکړي نو الله (ج) ورته بخښنه وکړه

رسول الله فرمايلي دي: يوه بدکاره بنځه د اوبو د څاه د څنگ څخه تېرېده، ويې ليدله چې د يو سپي ژبه راوتلې وه، نژدې وه چې مړ شي، د بد عمله بنځي په زړه کې رحم راغی، د څاه بوکه او پرې نه، نو خپل څادر يې په خپلې څرمنې موزې پورې وتړو او د څاه څخه يې اوبه راوويستلې او سپي ته يې ورکړې، چې د همدې عمل پواسطه يې ټول گناهونه وبخښل شول. يو صحابي وويل: اي رسول الله آيا ژوند يو ژيو ته اوبه ورکول هم ثواب لري؟ رسول الله وفرمايل: هو، اوبه ورکول هر څاکنس ته چې تېږی او وږی وی، ثواب او اجر لري (بخاري او مسلم ابوهريره (رض))

د يونس (ع) توبه ويستل د ماهي په کېده کې

حضرت يونس (ع) درې دېرش (۳۳) کاله، د دين وعظ او نصيحت وکړ، خو يواځې دوه نفرو ايمان راوړ، د يونس (ع) حوصله آخري حد ته ورسېده او نصيحت کول يې بس کړ، که نصيحت ته يې ادامه ورکړی وی، نو کېدای شي چې نورو کسانو هم ايمان راوړی وی خو يونس (ع) په قهر شو، د سيند په لوري لاړو او په کشتۍ کې سپور شو، کله چې د سيند منځ ته ورسېدو، نو يو غټ ماهي د کشتۍ مخه ونيوله، او خپله خوله يې خلاصه کړه، گویا چې څه

غواړي، د کشتۍ سوارلۍ په خپلو کې پچه واچوله، نو پچه دیونس (ع) په نامه باندې راووتله، ماهي هغه تهر کړ.

حضرت یونس (ع) شپه او ورځ د ماهي په گېډه کې توبه ویستله، او ویل به یې لا اله الا انت سبحانک انی کنت من الظالمین وروسته د دېرې توبې ویستلو څخه یې توبه قبوله شوله او ماهي، حضرت یونس (ع) د سیند په غاړه ښه په امانت سره کېښودلو.

وروسته د الله (ج) په قدرت سره یو کدو راشین او غټ شو، حضرت یونس (ع) دهغه کدو څخه خوراک کولو او دهغه څخه به یې قوت لاسته راوړلو، وروسته دخپل قوم په لوري لاړو.

رسول الله فرمایلي دي: الله (ج) د خپل مخلوق د پېدا یښت څخه مخکې یو کتاب پېدا کړ او په هغه کتاب کې یې داسې ولیکل: زما رحمت هروخت کې زما په غضب باندې مخکې شوی او غالبه شوی دی، دغه خبره د الله (ج) په وړاندې دهغه په عرش باندې لیکل شوې ده. (بخاري او مسلم ابوهریره (رض))

ټول واړه او صغیره گناهونه په صدقه، خیرات او نېکو کارونو سره بخښل کېږي او ټول لوی او کبیره گناهونه په توبه او لمونځ کولو سره په دې شرط چې دوباره هغه کار ونه کړي بخښل کېږي. نور اخی چې توبه او باسو، د سبا ضمانت نه کېږي چې ژوندي به یو که مړه به یو.

څوک چې یوه دیني مسئله نورو مسلمانانو ته ورسوي او یا یې ورته یاده کړي، نو د زرو نفلو رکعتونو څخه زیات اجر او ثواب ورته ورکول کېږي.

دوهم فصل

زړه رابنگوونکې کيسې

د رسول الله د ژوند په باره کې راجح معلومات، پندونه (نصیحتونه) او د رسول الله د څلورو یارانو ابوبکر صدیق (رض)، عمر (رض)، عثمان غنی (رض)، او علي (رض) ژوند، او د دوي د ژوند نور مسایل پدې فصل کې ذکر شوي.

د مشکلاتو دعا او د دنیا او آخرت ارزوګانې (غوښتنې)

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
ترجمه: کافي دی یوازې زما لپاره الله (ج) بغیر دهغه نه بل الله (ج) نشته، په هغه مې توکل کړی، چې هغه دی د لوی عرش خاوند. هر څوک چې دادعاسهار او مابناما ووه، او ووه ځله ولولي، د ټولو دنیاوي او اخروي کارونو لپاره ورته کفایت (بسته) کوي (ابو داود).

کوښښ وکړي چې په ورځ کې څو ځلې دادعاولولئ، چې اجر او ثواب یې دوام لري لا اله الا الله و احد لا شریک له احد اصمد الم یلدو لم یولد ولم یکن له کفوا احد.

د شیطان د شر څخه حفاظت

رسول الله فرمایلي دي: څوک چې د سهار یو ځلې اغو ذ بالله سمیع العلیم من الشیطن الرجیم ووايي، تر مابنامه پورې د شیطان د شر څخه په امان کې ساتل کیږي. (کنز العمال)

رسول الله فرمایلي دي: دوه کلمې دي چې په ژبه سپکې دي او په تله کې درنې دي او د الله (ج) په وړاندې ډېرې خوښې دي هغه دادی: سبحان الله وبحمده، سبحان الله العظيم.

رسول الله فرمایلي دي: څوک چې په ورځ کې سل ځلې په ماباندې درود شریف ووايي، الله (ج) ورته سل حاجتونه پوره کوي، او یا حاجتونه یې په آخرت کې

پوره کوي او دهرش حاجتونه يې په دُنیا کې پوره کوي او څوک چې يو ځلې په ما باندې په اخلاص او له زړه څخه دورد ووايي، الله (ج)، لس ځلې په هغه باندې دورد ووايي، او لس درجې يې لوړوي او لس گناهونه ورته بخښي
دسرو زرو په تخته باندې دسرو زور بندونه (نصیحتونه)

د حضرت عثمان (رض) څخه روايت دي:

تعجب کوم دهغه چا په حال چې د آخرت په ورځ يقين او باور لري خو بيا هم د مال په راټولولو باندې بوخت دي

تعجب کوم دهغه چا په حال باندې چې الله (ج) پېژني خو بيا هم د الله (ج) څخه پرته دنورو ستاينه کوي

تعجب کوم دهغه چا په حال چې، پوهيږي چې هرڅه په تقدير کې ليکل شوي دي خو بيا هغه څه چې د لاسه يې ورکړي افسوس ورباندې کوي

تعجب کوم دهغه چا په حال چې، په دې پوهيږي چې دنيا يوه ورځ له منځه ځي خو بيا يې هم زړه له دنيا سره تړلی دی

تعجب کوم دهغه چا په حال چې شيطان خپل دوښمن گڼي خو بيا هم دهغه اطاعت کوي

رسول الله فرمايلي دي: د الله (ج) ټول بنده گناه کوي خو تر ټولو بهتره گناهگار هغه دی چې گناه وکړي او وروسته بيا توبه وباسي. (ترمذي)

جنتي انسان ته پنځه خصلتونه ورکول کيږي

رسول الله فرمايلي دي: جنتي انسانانو ته د الله (ج) لخوا څخه پنځه خصلتونه ورکول کيږي:

د آدم (ع) قد، د رسول الله اخلاق، د آيوب (ع) صبر، د داود (ع) آواز او د يوسف (ع) بنايست

دغه شيان په جنت کې نشته: مرگ، خوب، کينه، پليتي او زوروالی.

رسول الله فرمايلي دي: کله چې انسان مړ کيږي، درې شيان دهغه څخه پاتې کيږي: صدقه جاريه، نیک اولاد او هغه علم چې دهغه څخه گټه واخيستل شي.

مسلمان بايد رسول الله ﷺ وپېژني

په هر مسلمان باندې دا واجب دي چې د رسول الله ﷺ اخلاقو او سنتو څخه د ضرورت په اندازه خبر او آگاه شي، خو متأسفانه زموږ زياتره خوانان د رسول الله ﷺ په باره کې هيڅ معلومات نه لري، خو دهندي او عربي هرمندانو په باره کې ډېر زيات معلومات لري.

حضرت محمد ﷺ مشهور په امين، لقب مبارک يې مصطفى دی، دپلار نوم يې عبدالله او د مور نوم يې بي بي آمنه او د نيکه نوم يې عبدالمطلب او د بي بي نوم يې خديجه ده. چې بي بي خديجه (رض) څلور لوڼې او دوه زامن درلودل، چې لوڼو نومونه يې بي بي زينب، بي بي رقيه، بي بي کلثوم او بي بي فاطمة الزهرا دي او د زامنو نومونه يې قاسم او طاهر دي، زوم يې حضرت علي (رض)، د رسول الله ﷺ تره ځوی او د فاطمة الزهرا خاوند دی. د رسول الله ﷺ لمسيان حضرت حسن او حضرت حسين (رض) دي او څلور ياران يې، د اسلام سردار بوبکر صديق (رض)، عمر بن خطاب (رض)، عثمان (رض) او علي (رض) دي، چې رسول الله ﷺ د حضرت عمر (رض) زوم دی يعنې حضرت حفصه (رض) د عمر (رض) لور او د رسول الله ﷺ بي بي ده.

رسول الله ﷺ په (۵۷۱) م کال کې پېدا شوی دی، دهغه مبارک د پېدايښت څخه شپږ مياشتې مخکې يې پلار وفات شوی دی او په شپږ کلنۍ کې يې مور وفات شوې ده، کله چې اته کلن شو نو نيکه يې هم وفات شو، رسول الله ﷺ ماشومتوب دوره په يتيم والي کې تېره کړې ده، په ځوانۍ کې يې د بي بي خديجه (رض) سره چې يوه تجاره وه بلديت پېدا کړ چې وروسته يې دهغې سره واده وکړ، او په څلوېښت کلنۍ کې په پېغمبرۍ مبعوث شو، چې د اسلام

لپاره يې ډېر بنايسته خدمتونه وکړ او په درې شپېته (۲۳) کلنۍ کې يې جامه بدله شوه، يعنې ځان يې حق ته تسليم کړ او وفات شو.
رسول الله په خپل اولنيو خبرو کې الله اکبر ووي، او آخري خبره يې صلوٰه يعنې لمونځ وو.

قرآن کریم چې در رسول الله تر ټولو لويه معجزه ده، درمضان مبارک په مياشت کې نازل شو او ټول کتابونه چې په نورو پېغمبران باندې نازل شوي وو او شمېر يې يو سلو څلورو (۱۰۴) ته رسيږي دهغه پواسطه منسوخ شوه.
رسول الله پنځوس لمونځونه د الله (ج) څخه په غوښتنه باندې پنځه لمونځونو ته راکم کړ.

رسول الله د ټولو پېغمبران او ټولو انسانانو څخه د الله (ج) په وړاندې خاص او ځانگړی ځای لري.

رسول الله ډېر زړور، مهربان، عاجز، صابر او نور زرگونه ښه خويونه درلودل، که چېرته يې وليکونو کېدای شي چې په ورقو کې ځای نشي، رسول الله په خوړو کې شهد، خربوزه، خرما او داسې نور ډېر زيات خوښول او په جامو کې يې سپيني جامې ډېرې خوښولې.

رسول الله د نورو پېغمبران څخه پنځه ځانگړي خاصيتونه لري.

۱) د ټولو پېغمبرانو څخه غوره او بهتره دی. ۲) د ټولو پېريانو او انسانانو لپاره راستول شوی دی. ۳) خاتم النبیین دی، دهغه څخه وروسته بل پېغمبر نه راځي. ۴) رحمت اللعالمین (د ټولو عالميانو لپاره رحمت دی). ۵) دهغه شريعت به د قيامت د ترورځې پورې دوام لري.

الله (ج) دې مونږ ته توفيق راکړي چې د عالم تر ټولو بهترينه لاره ونيسو ترڅو چې په دين او دنيا کې سرلوړي او کامياب و اوسو.

څوک چې په رسول الله باندې يو ځل درود شريف ووايي نو الله (ج) د ميلياردونو ملائکو پواسطه په هغه بنده باندې درود وايي کله چې د رسول الله نوم اخيستل کيږي نو په مونږ باندې واجب دي چې په هغه باندې درود شريف ووايو.

د ثوبان (رض) ملگرتيا د رسول الله ﷺ سره

د رسول الله خدمتگار، ثوبان (رض)، رسول الله يې يو ورځ ونه لیده، ژړل به يې، رسول الله ورڅخه پوښتنه وکړه چې ولې ژاړې ای اثوبانه؟ هغه ورته وويل: کله مې چې په جنت کې زما او ستا ځای راياد کړ، نو زړه مې تنگ شو او وډار شوم.
رسول الله ورته وويل: څوک چې په دنيا کې د چا سره مينه لري دهغه سره به راپورته کيږي.
ای الله (ج) زموږ په زړونو کې د رسول الله سره مينه زياته کړې او دهغه سره مو راپورته کړې.

په رسول الله ﷺ فخر وکړئ

رسول الله به چې د کفارو سره په جگړه کې بوخت و، نو دا رنگه امر يې وکړ، د الله (ج) په امر د رسول الله په ملت سره حرکت وکړئ، هيڅ زور سړی مه وژنئ، ښځې مه وژنئ، ماشومان مه وژنئ، ونې مه قطع کوئ، مېوې مه قطع کوئ، احسان او نيکي وکړئ.
مسلمانان او کفار رهبران بايد رحم، انصاف او عدالت د رسول الله څخه ياد کړي.

په لومړي او دوهم نړيوالو جنگونو کې په ميليونونه انسانان د کفارو په امر سره ووژل شول، په زرگونه کورونه وسوځول شول او په ميليونونه ماشومان بې پلاره او بې موره شول. ځينې بې عقلان وايي: د اسلام دين د ښمنۍ او وژلو دين دی. الله (ج) فرمايي: څوک چې د فساد څخه پرته په ځمکه کې يو بې گناه

کس ووژني، نو داسې ده لکه چې ټول مخلوق يې وژلی وي او که چېرته دیر کس ژوند وژغوري نو داسې ده لکه چې ټول بشریت او مخلوق يې ژغورلی وي

کبرجن انسانان وپېژنی

رسول الله کبردارنگه تعریفوي، کبر یعنی د حق څخه انکار، کبر یعنی خپل ځان په نورو باندې پورته حسابول، او خلکو ته توجه نه کول. یو شخص رسول الله ته راغې د ډار نه لرېده، رسول الله هغه ته وویل آرام (په راحت کې اوسه) زه بادشاه نه یم، زه د یوې ښځې ځوي یم، چې لمدۀ غوښه په مکه کې خوري، نن ورځ ځینې رهبران او مالداره خلک خپل پلاران دخپل ځان لپاره خدمتگاران او کارکوونکي معرفي کوي، غریبان نشي کولای چې هغوي سره مخامخ شي، آیا تاسې خپلو ملگرو ته ویلای شئ چې زه دیو دهقان ځوي یم؟ رسول الله د خندق په کېنډلو کې د درې متر څخه ټیټې کنډې څخه خاوره په خپله شانباندې راپورته کوله، او یا به یې په سفر کې د صحابه وړ کرامو رضی الله تعالی عنهم سره خاشاک راغونډول.

د رسول الله ﷺ کړنلاره

د ابو هریره (رض) څخه روایت دی چې یوه ورځ یو اعرابي (صحرائي) سړي په مسجد کې ادرار (دکې بولې) وکړې، صحابه کرام رضی الله تعالی عنهم غوښتل چې په هغه حمله وکړي او جنگ ورسره وکړي، رسول الله ورته وویل: هغه پرېږدئ، یو سطل اوبه د بولو پرځای واچوئ، تاسو په غصه شوي یئ، تاسو باید نرم مزاجه اوسئ نه سخت دریزه. (بخاري)

رسول الله ﷺ د وژلو څخه ډډه کړې ده

د اسامه (رض) په نامه یو صحابي، د کفارو سره په جنگ کې یو کس وواژه، چې دهغه سره په غېږه کې په جنگ وو، هغه شخص وویل اسلام قبولوم رسول الله ډېر زیات په غصه شو، اسامه (رض) ته یې وویل: ولې دې هغه وواژه، اسامه (رض) ورته وویل: هغه دخپل ځان د ساتنې په خاطر دا وویل چې ما اسلام قبول

که رسول الله ورته وویل: آیا دهغه سینه دې خیرې کړه او دهغه زړه دې ولید چې هغه اسلام قبول کړی وو او که نه؟ اسامه (رض) وویل: ای کای چې همدانن مسلمان شوی وی او دا خبرې مې نه وی اورېدلی.

د الله (ج) څخه پرته نور څوک په غیو باندې نه پوهیږي

کله چې عثمان بن مظعون مړ شو، نور رسول الله ډرل، پدې وخت کې یو کس وویل: مری مرغی شوه او د جنت په لور والوته، رسول الله پکې ځکه شو، ویې وویل: زه چې د الله (ج) پېغمبر یم، نه پوهیږم چې الله (ج) دهغه سره څه معامله کوي، نو ته د کوم ځای څخه پوهیږې چې هغه جنت ته لاړو.

هغه کس رسول الله ته راغی او پوښتنه یې ورڅخه وکړه، چې دخپل نوکر څو خطاگانې او اشتباهگانې وبخښم، هغه ورته ځواب ورنکړ، بیا یې پوښتنه وکړه، رسول الله ورته وویل: هره ورځ او یا (ځلې) ورته ببخښنه وکړه.

د رسول الله ﷺ مبارک غاښ

دا حد په جنگ کې د رسول الله دوه مبارک ښاغونه شهیدان شول، او دوه کړی یې په سر مبارک ننوتې وې، سراسر زخمی و، الله (ج) فرښتې راولېږلې، او فرښتو د رسول الله څخه پوښتنه وکړه، یا رسول الله د قوم سره دې څه عمل وکړم؟ رسول الله د زخم په حالت کې او دهغه مهربانې او ښه چلن له مخې چې دا یې عادت وو، ورته یې وویل: ای زما ربه! زما قوم وبښه ځکه هغوی نه پوهیږي.

د رسول الله ﷺ ورزش او منډه وهل

حضرت بې بی عائشه (رض) وایي: یوه ورځ زه د رسول الله سره په سفر کې وم، مونږه دواړو د منډې وهلو مسابقه وکړه، ما وگټله، یو بل وخت چې زه د اندام څخه قوي شوی هم وم، بیا مو مسابقه وکړه، رسول الله زما څخه په مسابقه کې مخکې شو او ویې ویل: دا دهغې مسابقې دفاع وه چې مخکې تا راڅخه گټلې وه. (ابو داود)

د رسول الله ﷺ ټوكې

رسول الله ﷺ فرمايلي: هيڅ يوه زړه بنسټه به جنت ته نه داخليږي، يوې زړې بنسټې وويلې، په زړه بنسټه کې څه گنا ده، هغه زړه بنسټه چې قرآن خوانه (قرآن لوستونکې وه)، رسول الله ﷺ ورته وويل: آيا تا په قرآن کریم کې دا آيت ندی ويلي، چې (الله ج) فرمايې: مونږ به بنسټې (زړې بنسټې) په جنت کې ځوانې او دوباره پېدا کوو. (انس ابن مالک (رض))

د يوې اوښې بچۍ درکوم

يو سړي يوه ورځ د رسول الله ﷺ په اوښ باندې د سورلي (چکرو هلو غوښتنه وکړه)، رسول الله ﷺ ورته وويل: يو د اوښ بچۍ درکوم؛ هغه سړي ورته وويل: د اوښې په پچي څه وکړم؟ رسول الله ﷺ ورته وويل: هر اوښ د اوښې بچۍ دی. (ترمذي او ابو داود انس ابن مالک (رض))

ته ښايسته يې که بنسټه دي؟

د حجاب د حکم د نازلیدو نه مخکې يو بدرنگه سړی رسول الله ﷺ ته راغی او ورته وويل: زه دوه بنسټې لرم که خوښه دي وي چې يوې ته طلاق ورکړم، چې تاسې ورسره نکاح وکړي، بې بې عايشې (رض) چې د هغه خبرې اوریدې ورته يې وويل: ته ښايسته يې که بنسټه دي؟ هغه سړي ورته وويل: زه ښايسته یم، نور رسول الله ﷺ وځانډل.

يوه ورځ حضرت صهيب (رض) خرما (کجورې) خوړلې، رسول الله ﷺ ورته وويل: ته خو خرما خوړې، ستا خو سترگې درد کوي، حضرت صهيب (رض) ورته وويل: د بل طرف په غاښونو يې خورم، نور رسول الله ﷺ وځانډل.

په ورزش کې د رسول الله ﷺ پهلواني

يوه ورځ ځوانانو پهلواني کوله، او غټې تيرې يې پورته کولې، رسول الله ﷺ هلته تېرېده، ځوانانو ورته وويل: يا رسول الله ﷺ اتاسو وگورئ چې څوک زيات زور لري، کوم وخت چې پهلواني پای ته ورسېده، رسول الله ﷺ وويل: خوښه موده

چې زه ووايم چې څوک ستاسې په منځ کې ډير زيات پهلوان دی، هغوي وويل: هوولې نه يا رسول الله ووايه؛ رسول الله ورته وويل: په تاسې کې پهلوان هغه څوک دی، کله چې غصه شي او غصه پرې غلبه (برلاسي نشي) او دی پر غصه باندې برلاسي او حاکم وي يعنې خپله غصه کابو کړي.

د رسول الله څخه د دوشنبې د ورځې په باره کې پوښتنه وشوه، رسول الله ورته ځواب ورکړو، زه د دوشنبې په ورځ پېدايم او قرآن کریم هم د دوشنبې په ورځ نازل شوي دی. (مسلم ابو قتاده (رض))

رسول الله ويلي دي: غشي ويشتل اود سورلي چلول (د آس ځغلول) ياد کړئ

رسول الله ﷺ به خشاک (خس) راټول

رسول الله خپلو ملگرو سره يوځای په سفر کې و، د خوراک د تيارولو په خاطر هريو کس يو کار په خپله غاړه واخيست، او رسول الله خشاک راټولولو دنده پر غاړه واخيسته.

د رسول الله ﷺ غېږه نيول

احمد او ابو داود روايت کوي، چې يو سړی د رُگان په نوم چې په پهلوانۍ کې يې شهرت درلوده، رسول الله سره يې غېږ ونېوله رسول الله څو ځلې نوموړی سړی راچپه کړ، يعنې رسول الله ته (ج) ظاهري او باطني قوت ورکړی و، لکه څرنگه چې حضرت علي (رض) ويلي، چې رسول الله د ظاهري شکل له مخې ډېر قوي وو.

يو سړي وويل زه نکاح (واده) نکوم، بل وويل چې زه روژه نيسم، بل وويل چې زه هميشه لمونځ کوم.

يوه ورځ درې کسان د رسول الله کورته راغلل، د رسول الله عبادت پوښتنه يې وکړه، کله چې پوه شول چې رسول الله څومره زيات عبادت کوي، نوله ځانه سره يې وويل: مونږ چيرته او رسول الله چيرته، پداسې حال کې چې رسول الله ته مخکينې او وروستني ټول گناهونه معاف شوي دي، ددوي څخه

يو وويل: زه به همېشه روژه نيسم او ټوله شپه به عبادت كوم، بل سړي وويل: زه به ټول عمر روژه نيسم، دريم سړي وويل: زه به هيڅكله نكاح ونكړم، له بنځو څخه به لرې كېږم، رسول الله ورته وويل: په الله (ج) قسم چې زه ستاسو څخه ډېر د الله (ج) څخه وېرېږم او ستاسو څخه ډېر پرهېزگار یم، روژه هم نيسم، روژه ماتي هم كوم، لمونځ هم كوم، د بنځو سره نكاح هم كوم، نو څوك چې زما سنت ونه كړي نو هغه زموږ څخه ندی. (متفق عليه انس (رض))

رسول الله به خبرې نه كولې، مگر په مهرباني او تبسم سره. (احمد)
دمكې خلكو د رسول الله څخه غوښتنه وكړه چې هغوي ته څه معجزه وښيي، نو رسول الله ورته سپړېمې دوه ټوټې كړه، تردې چې د خړا په غره كې يې مياشت دوه ټوټې وليدله. (بخاري او مسلم انس (رض))

رسول الله فرمايلي دي چې: ماته د الله (ج) له لوري څخه په خبرو كې دلنډ والي امر شوی دی، ځكه چې لنډې خبرې بهتره او غوره دي. (ابوداود)

رسول الله فرمايلي دي: ايمان عبارت دی له: د ايمان پېژندل په زړه كې، په ژبه سره اقرار كول او په اركانو باندې يې عمل كول. (ابن ماجه علي (رض))

رسول الله فرمايلي دي: الله (ج) ستاسو بدن، نسب، مال او شتمنۍ ته نه گوري، مگر ستاسو زړه او عمل ته گوري.

رسول الله فرمايلي دي: قرباني كول ستاسو د پلار ابراهيم (ع) سنت دي، څوك چې قرباني كوي، نو د مال د هروېښته په بدل كې ورته په عملنامه كې يوه نيكي ليكل كيږي.

ابوذر (رض) وايي: ما پوښتنه وكړه، اې رسول الله، د پېغمبرانو شمېر څومره دی؟ رسول الله ورته وويل، يو سلو څلور ويشت زره، چې د دې له جملې څخه درې سوه پنځلس تنه يې رسولان دي. (مشكوة)

يوخوان در رسول الله ﷺ څخه د زنا کولو اجازه وهوښته

يوه ورځ يوخوان رسول الله ته راغی او ورته يې وويل: ای رسول الله ماته اجازه راکړه چې زنا وکړم، رسول الله ورته وويل: خور لرې او غواړې چې همدا کار دې له خور سره وشي؟ ځوان وويل: نه، رسول الله ورته وويل: مور لرې؟ ځوان وويل: هو رسول الله ورته وويل: غواړې چې همدا کار دې له مور سره وشي؟ ځوان وويل: نه، ای رسول الله، رسول الله ورته وويل: غواړې چې همدا سې کار دې داو لادونو سره وشي؟ ځوان وويل: نه، رسول الله ورته وويل: څرنگه چې دخان لپاره يې نه خوښوي نو، نور هم همدا سې دي رسول الله په خپل مبارک لاس باندې دخوان سينه وټپوله او دعاء يې ورته وکړه، لدې وروسته هغه ځوان د عمر تر آخره پورې زنا ونکړه.

رسول الله فرمايلي دي: دايمان تر ټولو لوړه درجه داده، په هرځای کې چې يې نو پوه شه چې الله (ج) له تاسره دی. (طبراني)

رسول الله فرمايلي دي: د فضيلت له مخې تر ټولو غوره کار، په الله (ج) باندې دايمان راوړلو څخه وروسته، دخلکو سره مينه کول دي. (طبراني ابوهريره)

خپله گناه مه ښکاره کوي

رسول الله فرمايلي دي: زما ټول امت ته ښځينه کيږي، مگر هغه څوک نه ښځيل کيږي چې په ښکاره ډول سره گناه کوي مثلاً: که يو څوک د شپې بد کار وکړي، وروسته بيا هغه دورځې ښکاره کړي، په داسې حال کې چې الله (ج) په هغه باندې پرده غوړولې وي، وايي چې: فلانيه اېپکا مې داسې او هغسې وکړه او په سهار کې خپله پرده له ځانه څخه پورته کړي. (بخاري او مسلم ابوهريره)

الله (ج)، رسول الله ﷺ، ابوبکر صديق (رض)، او... درې شيان خوښوي

رسول الله فرمايلي دي: زه په دنيا کې درې شيان خوښوم: ښځه، خوشبويي او عطر، او په لمانځه باندې دسترگو يځوالی.

ابوبکر صدیق (رض) وویل: زه هم درې شيان خوښوم: ستالوري ته نکاح کول، ستا په مخکې کېناستل، او په تا باندې مې خپل مال مصرفول. عمر (رض) وویل: زه هم درې شيان خوښوم: امر بالمعروف، نهی عن المنکر، او د حق ویل که څه هم تریخ وي.

عثمان (رض) وویل: زه هم درې شيان خوښوم: دودۍ ورکول، سلام اچول، او په شپه کې لمونځ کول چې خلک ویده وي. حضرت علي (رض) وویل: زه هم درې شيان خوښوم: د تورې وهل، مېلمستيا، او په گرمۍ کې روژه نيول.

وروسته جبرائیل (ع) ښکته راغی او ویې ویل: زه هم درې شيان خوښوم: دامانت بېرته سپارل، تبلیغ کول، او د مسکینانو او غریبانو سره مینه او محبت کول. وروسته لدې څخه جبرائیل (ع) وویل: الله (ج) وايي، زه هم درې شيان خوښوم: ذکر کوونکې ژبه، شکر ویستونکې زړه، او صبر کوونکې بدن.

په اسلامي طريقه سره سلام اچول

سلام اچول سنت دي او خواب ورکول یې واجب دی. رسول الله فرمایي: سلام اچول دعاء ده، نو هیڅ مسلمان دهغه څخه مه بې برخې کوي.

رسول الله فرمایي: دي د الله (ج) په وړاندې غوره کسان هغه دي، چې دنورو څخه مخکې سلام اچوي.

په علي (رض) باندې، د عمر (رض) سلام اچول

يوه ورځ عمر (رض) رسول الله ته شکایت وکړ، چې علي (رض) په ما باندې هيڅکله هم لومړی سلام نه اچوي، رسول الله دهغه څخه پوښتنه وکړه، چې ولې په عمر (رض) باندې سلام نه اچوي؟ علي (رض) ورته وویل: ای رسول الله! تاسو ویلي وو، چې هر څوک اول سلام و اچوي نو الله (ج) ورته په جنت کې مانه جوړوي، نو ما هم وغوښتل چې زما ورور حضرت عمر (رض) ديو کور

خاوند شی، ځکه چې عمر (رض) سره مینه لرم، وروسته عمر (رض) ډېر خوشحاله شو.

رسول الله فرمایلي دي: هر کله چې د ماشومانو په مخکې تېرېږئ نو په هغوي باندې سلام اچوئ.

صحابه، به د ثواب په خاطر بازار ته تلل، ترڅو چې د خلکو سره وگوري او په هغوي باندې سلام واچوي، ترڅو چې ثواب وگټي، چې یوله هغوي څخه، عبدالله بن عمر (رض) دی.

رسول الله فرمایلي دي: محتاجو او بې وزلو ته ډوډۍ ورکړئ، که څوک پېژني او که نه یې پېژني سلام ورباندې واچوه. (بخاري او مسلم عبدالله بن عمر (رض))

رسول الله فرمایلي دي: سلام د الله (ج) د نومونو څخه یو نوم دی، چې هغه یې په ځمکه کې پرېښی دی، په خپلو منځونو کې غټ او واړه په لوړ آواز سره سلام اچوئ.

رښتیا هم هر څوک چې د یوې ډلې د څنگ څخه تېرېږي، نو باید په هغوي باندې سلام واچوي او هغوي یې باید ځواب ورکړي څوک چې سلام اچوي نو الله (ج) ورته ډېرې درجې ورکوي، ځکه چې هغه، نور خلک په سلام سره ستایلي دي که یو چا د سلام ځواب ورنکړو نو، بهتره ده چې ملائکې به د سلام ځواب ورکوي. (طبراني ابن مسعود (رض))

يو يهودی په رسول الله السام عليكم وويل

عایشه (رض) وايي: څو نفره رسول الله ته راغلل، په ځای ددې چې السلام عليكم ووايي، السام عليكم یې وويل، چې مانا یې ده (مرگ دې وي پرتا)، بي بي عایشه (رض) ورته په ځواب کې وويل: مرگ دې وي پرتاسو، د الله (ج) لعنت او غضب دې وي پرتاسو. رسول الله، عایشې (رض) ته وويل: ښه دې په واک کې کړه، د سختو او بدو خبرو څخه ډډه وکړه. (بخاري)

رسول الله فرمايلي دي: مؤمن انسان، نه کنځلې کوي، نه بد وايي، نه فاحش کارونه کوي او بده ژبه نه کاروي. (ترمذي)

رسول الله ﷺ به څه ډول سترې مه شي کوله

انس (رض) وايي: رسول الله به چې کله دخلکو سره سترې مشې کوله نو ترهغه وخته به يې خپل مبارک لاس نه لرې کولو ترڅو چې جانب مقابل به خپل لاس لرې کړ، خپل مخ مبارک به يې دهغه څخه ترهغه وخت پورې نه اړو، ترڅو چې به جانب مقابل خپل مخ واړو. او هيڅکله به يې خپلې مبارکې پښې دخپلو ناستو کسانو په مخکې نه غځولي. (ترمذي)

مکمل سلام اچول دېرش درجې ثواب لري

د عمر بن حصين (رض) څخه روايت دی: چې يو سړی رسول الله ته راغی او ويې ويل: سلام عليكم، رسول الله دهغه سلام ته ځواب ورکړ او ويې ويل: لس (دغه سړي ته دده د سلام په مقابل کې لس نېکۍ وليکل شوې)، وروسته يوبل سړی راغی، ويې ويل: السلام عليكم ورحمت الله، رسول الله دهغه سلام ته ځواب ورکړ او ويې ويل: شل (ده سړي ته دده د سلام په مقابل کې شل نېکۍ وليکل شوې)، هغه سړی په مجلس کې کېناست، وروسته يوبل سړی راغی، ويې ويل: السلام عليكم ورحمت الله وبرکاته، رسول الله دهغه سلام ته ځواب ورکړ او ويې ويل: دېرش (دهغه سړي د سلام په مقابل کې دهغه لپاره دېرش نېکۍ وليکل شوې)، وروسته هغه سړی هم په مجلس کې کېناست. (ترمذي)

د انس (رض) څخه روايت دي چې رسول الله و فرمايل: ای زما اولادې اهرکله چې خپل کور ته داخلېږئ نو په خپلې کورنۍ باندې سلام وایئ، ځکه چې دا هم ستا او هم ستا د کورنۍ لپاره برکت دی. (ترمذي)

رسول الله فرمايلي دي هر کله چې کورته تنوځن نو په خپلې کورنۍ سلام اچوي او هر کله چې د کور څخه دباندې ووځن نو د الله په امانۍ سلام ورباندې کوئ (بیهقي)

د ابو هريره (رض) څخه روایت دی، چې رسول الله و فرمایل: وروکې دې پر غټ سلام اچوي، روان دې په ولاړ کس سلام اچوي او هغه چې لږ دي په هغو چې ډېر دي سلام دې اچوي. (بخاري)

د علي بن ابي طالب (رض) څخه روایت دی، چې د رسول الله څخه یې نقل کړي دي: که چېرته دیوې ډلې څخه یو کس سلام و اچوي، نو د ټولو لپاره کافي دی او دهغه کسانو لخوا چې ناست دي، دیو کس لخوا ځواب ورکړل شي نو د ټولو لپاره کافي دی. (بیهقي)

د عطاء خراساني په نامه دیو تابعي څخه روایت دی، چې رسول الله فرمایلي دي: یو دبل سره سترې مشې کوئ، چې ترمنځه مو کینه او بغض ختم شي او یو بل ته والی ورکوئ چې ترمنځ مو مینه پېدا شي او کینه او دښمني موله منځه لاړه شي. (مالک مرسل)

د رسول الله ﷺ دودۍ خوړل

رسول الله فرمایلي دي: وخورئ، وڅښئ، صدقه ورکړئ، واغونډئ تر هغه حده پورې چې د اصراف، کبر او ځان بنودني نیت پکې نه وي. (ابن ماجه عبد الله بن عمر (رض))

رسول الله فرمایلي دي: کله چې الله (ج) خپل بنده ته نعمت ورکړي او هغه بنده الحمد لله رب العالمین ووايي نو الله (ج)، دهغه څخه زیات او بهتره نعمتونه ورکوي

څوک چې په مصرف کې اعتدال او میانه روي وکړي، هیڅکله به فقیر او محتاج نشي.

رسول الله فرمايلي دي کله چې په شريکه ډوډۍ خوري او ماره شوې نو ډوډۍ مه بس کوي، ځکه چې دنورو دشرم سبب گرځي. (بهقي ابن عمر (رض))
خپله کېده په درې برخو باندي ووېشي

رسول الله فرمايلي دي: انسان دخپلې کېدې څخه بل بدتره لوبښ نشي پېدا کولی، که چېرته هغه ډکه کړي، په انسان باندي لازم دي چې په اندازه باندي څو مړۍ ډوډۍ دخپل ځان د تقويت لپاره وخوري. د کېدې يوه برخه د ډوډۍ لپاره، يوه برخه يې داوبو لپاره او يوه برخه يې د هوا او تنفس لپاره خالي پرېږدي. (ترمذي)

رسول الله فرمايلي دي: خواړه په پېمانه او اندازه سره مصرفوي، ځکه چې په هغه کې ستاسو لپاره برکت دی. (بخاري)
 څوک چې د دسترخوان څخه د ډوډۍ مېده گي راغونډوي او هغه وخوري نو رزق يې زياتېږي.

رسول الله فرمايلي دي: څوک چې په داسې حال کې ويده شو، چې دهغه په لاسونو باندي د ډوډۍ اثر او غوړ وي، نو که هغه ته څه ضرر ورسېده، نو د ځان څخه پرته دي نور څوک نه ملامتوي. (ترمذي ابوهريره (رض))

رسول الله به ښي لاس د ډوډۍ خوړلو، څښلو او دس کولو او نورو ښو کارونو لپاره ځانگړی کړی وو، او چپ لاس يې داستنجا، او دس وچولو، پوزې پاکولو او ددې په شان نورو کارونو لپاره ځانگړی کړی وو.

رسول الله فرمايلي دي: شکر ايستونکی ډوډۍ خوړونکی، د صبر کوونکی روژه دار په شان دی. (ترمذي او ابن ماجه ابو سعيد الخدري (رض))

د سلمان فارسي (رض) څخه روايت دي، چې ما په تورات کې لوستلي وو، چې دخوراک څخه وروسته د لاسونو او خولې وينځل د برکت سبب گرځي، ما دا مطلب رسول الله ته وويلو، رسول الله وويل: دخولې وينځل مخکې د ډوډۍ او د ډوډۍ څخه وروسته د برکت سبب گرځي. (ترمذي)

د ډوډۍ خوړلو دعاء له ياده مه باسي!

دعاېشې (رض) څخه روايت دی، چې رسول الله فرمايلي دي: ستاسو له جملې څخه هر څوک چې ډوډۍ خوري، نو د الله (ج) نوم بايد ذکر کړي (يعنې بسم الله بايد ووايي)، او که څوک په اول کې بسم الله له ياده وباسي، نو داسې دې ووايي: بسم الله اولسه و آخره. (ترمذي)

د عمر بن ابي سلمه (رض) څخه روايت چې وايي: ما په ورکتوب کې د رسول الله په مبارکه غېږه کې زده کړې ده، د ډوډۍ خوړلو په وخت کې به زما لاس په کاسه کې يو طرف او بل طرف ته تلو، رسول الله ماته نصيحت وکړ، چې د ډوډۍ څخه مخکې بسم الله وايه او په بشي لاس سره ډوډۍ خوره او دخپل طرف يا لوري څخه ډوډۍ خوره. (بخاري او مسلم)

هغه څوک چې نه مړېږي

ځينې صحابه وو، د رسول الله څخه پوښتنه وکړه، اې رسول الله، زموږ حال دارنگه دی چې مونږ ډوډۍ خورو، خو نه مړېږو، رسول الله ورته وويل: کېدای شي، چې تاسو جدا، جدا ډوډۍ خورئ؟ هغوي ورته وويل: همدا سې ده، مونږ جدا، جدا ډوډۍ خورو، رسول الله ورته وويل: ډوډۍ يوځای او په شريکه سره خورئ او د الله (ج) نوم يادوئ، نو په هغه وخت کې به ستاسو په ډوډۍ کې برکت وي (د مړينې احساس به درته وشي). (بخاري)

د ابو جحيفه (رض) څخه روايت دي، چې رسول الله وفرمايل: زه په تکیه وهلو سره ډوډۍ نه خورم.

د عبد الله ابن عباس (رض) څخه روايت دی وايي: رسول الله به د ثريد په نامه خواړه چې د ډوډۍ او د غوښې داوبو څخه جوړ شوي وو، او همدارنگه حلوا چې د ډوډۍ، خرما او غوړيو څخه جوړه شوې وه، ډيره خوښوله (ابوداود)

دانس (رض) څخه روايت دی، چې رسول الله فرمايلي دي (ج) دخپل بنده ددې عمل څخه ډېر خوشحاليږي، چې هغه څه وڅوري او وروسته الحمد لله او شکر وکړي او يا چې څه وڅښي، نو شکر او الحمد لله ووايي (مسلم)
 د ابو سعيد الخدري (رض) څخه روايت: رسول الله به چې هر کله د ډوډۍ وڅورله، نو دا دعا به يې ويله: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَنَا وَجَعَلَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ (ترمذي)

ژباړه: ټولې ستاينې او صفتونه الله (ج) لره دي، هغه ذات چې په مونږ باندې يې ډوډۍ وڅورله او په مونږ يې اوبه وڅښلې او مونږ يې د مسلمانانو د ډلې څخه وگرځولو.

د عبد الله ابن عباس (رض) څخه روايت دی، چې رسول الله فرمايلي دي: داوښ په شان په يوه ساه او به مه څښئ، بلکې په دوه يا درې ساه گانو سره اوبه وڅښئ او کله چې اوبه څښئ نو لومړی بسم الله ووايئ او هر کله مو چې اوبه وڅښلې او دلونښي څخه مو خوله لرې کړه، نو الحمد لله او شکر وباسئ. (ترمذي)

دانس (رض) څخه روايت دی: رسول الله به اوبه په درې ساه گانو سره څښلې، او په صحيح مسلم کې دا اضافه شوي، چې رسول الله فرمايلي دي: په دې ډول سره داوښو په منع کې ساه او باستل، په اوبو باندې د مړينې او دمعدې لپاره د سکون او فايدې سبب گرځي. (بخاري او مسلم)

د عبد الله ابن عباس (رض) څخه روايت: رسول الله په لوبښي کې د ساه ويستلو او پو کولو څخه منع فرمايلي ده. (ابن ماجه)

د ډوډۍ خوړلو آداب

ډوډۍ خوړل د اسلام له نظره لومړی باید بسم الله ووايو او خپل لاسونه بنډه پاک ووينځو، ځکه چې ډوډۍ باید په پاک لاس او میکروبونو څخه پاکه او زموږ ټول فکر باید د خوراک څخه خوند اخیستلو او د الله (ج) حمد او ثناء ته وي. د ډوډۍ څخه وروسته دې دعاء ووايي او شکر دې وباسي:

او لازم دي چې د ډوډۍ خوړلو څخه وروسته لاسونه ووينځل شي، ځکه کیدای شي، چې تشناب ته لاړ شو. د غاښونو وینځل هم مهم دي په ځانګړي ډول د شپې لخوا کله چې ویده کیږو، نو زموږ د غاښونو په منځ کې خواړو پاتې کیږي، چې زموږ غاښونه خرابوي. په ډوډۍ خوړلو کې باید د ډېرو یخو او ډېرو ګرمو مایعاتو څخه ډډه وشي، او خواړه باید بنډه ډېرو ژولو شي، یو دا چې د خوړو څخه مزه اخلو او بله دا چې د معدې لپاره د دې خوړو هضم آسانېږي. یوه غوټه پیاز خوړل ډېره ګټه رسوي، خو که چېرته تاسو د معدې مشکل ونه لرئ د ډوډۍ خوړلو په وخت کې خبرې مه کوئ او یا لږې خبرې کوئ او هغه خواړه وخورئ چې تاسو یې خوښوئ او د ډوډۍ خوړلو آداب مراعت کړئ.

که چېرته په نابله ځای وي، نو کوښښ مه کوئ چې لومړی تاسو په ډوډۍ خوړلو سره شروع وکړئ، پرېږدئ چې هغوي لومړی په ډوډۍ خوړلو شروع وکړي. د ډوډۍ خوړلو په وخت کې دنورو مریو ته مه ګورئ درې ډوله خواړه مه خورئ: ډېر ګرم، ډېر یخ، سوزېدلي ډوډۍ، خامه ډوډۍ او حرامه ډوډۍ.

که چېرته په خپل کور کې یې نو کاسه پاکه کړئ، چې ثواب لري او که په بل ځای کې مېلمه یې نو څه اندازه خواړه په کاسه کې پرېږدئ، ترڅو د کور خاوند پوه شي، چې تاسو ماره شوي یې، ځکه چې هغه خجالته نشي.

د پرنجې دعاء

د ابو هريره (رض) څخه روايت دي، چې رسول الله فرمايلي دي کله چې له ناسر څخه څوک پرنجې کوي، نو ووايه چې: الحمد لله، هغه څوک چې دهغه په څنگ کې ناست دی، دهغه په خواب کې دې ووايي: يَرْحَمُكَ اللهُ، کله چې ده. دا وويل، نو پرنجې کوونکې به ورته په خواب کې ووايي چې: يَهْدِيْكُمْ اللهُ وَيُصْلِحْ بِاَلْكُمُ (الله ج) دې تاته هدايت وکړي او الله (ج) دې ستا حال مې کړي. (بخاري)

د سمله (رض) څخه روايت دی چې يو کس د رسول الله په مخکې وپرنجېدو. رسول الله وويل: يَرْحَمُكَ اللهُ، بيا وپرنجېدو، نو رسول الله وويل: داسې زکام دی (يعني هر څل د يَرْحَمُكَ اللهُ، ويل ضروري ندي). (مسلم)

رسول الله فرمايلي دي: کله چې الله (ج)، آدم (ع) پېدا کړ او په هغه کې يې روح واچو، نو آدم (ع) وپرنجېدو، او ويې ويل: الحمد لله، او الله (ج) وويل: يَرْحَمُكَ اللهُ، الله (ج) وويل: ای آدم (ع) زه لاړ شه او ملائکو باندې سلام واچوه، آدم (ع) لاړو، په ملائکو يې سلام واچو، ملائکو ورته په خواب کې وويل: وعليکم السلام، الله (ج)، آدم (ع) ته وويل: داستا او ستا اولادونو، يو تر بله دعاء ده.

کورتې دننوتلو دعاء

مخکې کورته دننوتلو څخه درود شريف ووايي، بيا په بني، پښه کورته تنوڅه او بسم الله، ووايه او هر څوک چې دې وليدو، نو سلام پرې واچوه، په ماشومانو هم سلام واچوه، ځينې داسې فکر کوي، چې واړه او ښځې بايد په خپلو لويانو باندې سلام واچوي، مگر داسې نده، رسول الله به په ماشومانو او ټولو باندې سلام اچوو.

د کور څخه د وتلو دعاء

څوک چې د کور څخه اوځي او دا دعاء ووايي، د شېطان د هر ډول ضرر څخه به
 د الله (ج) په امان کې وي او د هغه کارونو د ترسره کولو لپاره چې دی وتلی
 دی، هغه به په موافقانه ډول سره سرته ورسوي.

هغه دعاء داده: بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

د رسول الله د وېده کېدو طريقه

کله به چې رسول الله غوښتل، چې ویده شي، نو عطر او خوشبویي به یې وهله او
 سترگی به یې په رانجو سره توروولې.

رسول الله فرمایلي دي: کله چې تاسو د وېده کېدو ځای ته ځئ نو په هماغه ډول
 چې د لمانځه لپاره اودس کوئ، اودس وکړئ او بیا په ښي طرف باندې ویده
 شئ. (مسلم)

څوک چې خوب ويني

کله مو چې خوب ولیده او هغه خوب تاسو خوشحاله کړئ او هغه مو خوښ
 شو، نو هغه خوب د الله (ج)، له طرفه ومني او شکر و باسي او کله چې مو بد
 خوب ولیدو، نو هغه د شېطان خوب دی، الله (ج) ته پناه یوسي، او هغه چاته مه
 وایئ، نوزیان درته نه رسوي. (بخاري ابو سعید الخدری)

رسول الله فرمایلي دي: چا چې زه په خوب کې ولیدم، په حقیقت کې یې زه
 لیدلی يم، ځکه شېطان نشي کولی چې ځان زما په شکل جوړ کړي. (بخاري او
 مسلم)

رسول الله فرمایلي دي: خپل خوب یواځې عالمانو او هغو کسانو ته ووايي چې
 تاسو ته نصیحت کوونکي او ستا خیرخواه کسان وي. (ترمذي)

رسول الله فرمایلي دي: څوک چې سورت نيسين د ویده کېدلو څخه مخکې
 ووايي او وروسته مړ شي، نو هغه شهید دی او که څوک یې د الله (ج) درضاء
 لپاره ووايي نو الله (ج) به ورته ټول گناهونه معاف کړي.

رسول الله به د شپې په اوله برخه کې ویده کېدو او په اخره برخه کې به دخوب
 څخه راپاڅېده. (بخاري او مسلم عايشه (رض))
 څوک چې په ورځ کې درې ځلې قل هو الله احد او دوه ځلې اذا زلزلت الارض
 (د زلزال سورت) ووايي، نو الله (ج) ورته د قرآن د ختم ثواب ورکوي کونښن
 وکړي د شپې دخوب په وخت کې او د سهار لخوا د سورتونه وايي.

بېهوده خوبونه

يهودي، عيسوي او مسلمان، حلوا پخه کړې وه، حلوا کمه وه، دوي وويل
 چې: حلوا کمه ده، زمونږ له دلې څخه چې هر چا ښه خوب وليده، نو هغه به دا
 حلوا خوري، شپه تېره شوه، يهودي وويل: په خوب کې موسی (ع) راغی، زه يې
 جنت ته يوړم، عيسوي وويل: په خوب کې عيسی (ع) راغی، زه يې پاس آسمان
 ته يوړم، مسلمان وويل: ما خوب وليده چې رسول الله ماته وويل: پورته شه حلوا
 وخوره، هغوي يو، آسمان ته لاړ دی او بل جنت ته، ما هم حلوا وخوره، هغوي
 وويل: خوب هغه وو، چې تا وليدو، زمونږ خوبونه ټول خيالونه او باطل و.

د اعرابي څو پوښتنې او د رسول الله ﷺ ځوابونه

دانس بن مالک (رض) څخه روايت دی چې يوه ورځ رسول الله په مسجد کې
 ناست وو، چې يو کس د عربو څخه راغی، په رسول الله يې سلام و اچوو، رسول
 الله يې سلام ته ځواب ورکړ، ورته يې وويل: د کوم ځای څخه راغلي؟ اعرابي
 سرې ورته وويل: د دهر لري ځای څخه راغلی يم، څو سوالونه لرم، له تاسو څخه
 دهغې ځواب غواړم، رسول الله ورته وويل: پوښتنه وکړه، عربي سرې ورته
 وويل: غواړم چې دا الله (ج) تر ټولو پوه بنده اوسم، رسول الله ورته وويل: دا الله
 (ج) څخه وېرېږه، بيا يې پوښتنه وکړه، غواړم چې دا الله (ج) د خاصو بنده گانو
 څخه شم، رسول الله ورته وويل: شپه او ورځ قرآن کریم لوله، بيا يې پوښتنه
 وکړه، غواړم، چې زړه مې هميشه روښانه وي، رسول الله ورته وويل: مرگ له
 ياده مه باسه، بيا يې عرض وکړ، غواړم چې د دښمن لخوا څخه ماته څه ضررونه

رسپړي، رسول الله ورته وويل: همېشه په الله (ج) باندې توکل کوه، بيا يې عرض وکړ، غواړم چې د الله (ج) تر ټولو دروند او غزتمند بنده اوسم، رسول الله ورته وويل: د چا څخه څه مه غواړه، بيا يې عرض وکړ، غواړم چې عمر مې زيات شي، رسول الله ورته وويل: صله رحمې کوه، بيا يې عرض وکړ، غواړم چې رزق مې زيات شي، رسول الله ورته وويل: همېشه په اودس کې اوسه، بيا يې عرض وکړ، غواړم چې زما لپاره د قبر غذا نه وي، رسول الله ورته وويل: خپله جامه يا لباس پاک ساته.

صحابي چاته ويل کيږي؟

صحابي هغه چاته ويل کيږي چې په ژوندون يې رسول الله ليدلی وي او په هغه يې ايمان راوړي وي او دايمان په حالت کې وفات شوی وي لکه ابوهريره (رض)، ابن مسعود (رض)، ابن عباس (رض)، بن عمر (رض)، جابر (رض) اوداسې نور...

حضرت ابوبکر صديق (رض)

ابوبکر صديق (رض) لومړنی صحابي وو، چې الله (ج)، د جبرائيل (ع) په واسطه هغه ته اسلام ورسوو، لومړی حج هم ابوبکر صديق (رض) کړی دی رسول الله فرمايلي دي: زما د ټولو امتيانو څخه به ابوبکر صديق (رض) ژر جنت ته داخلېږي.

رسول الله ﷺ به د ابوبکر صديق (رض)، ډېر احترام کولو.

ابوبکر صديق (رض)، دخپل خلافت په وخت کې د اسلام پېرغ، تريوولس لکه ميلو مربع پورې ورساوه، ابوبکر صديق (رض)، ته يو يهودي په وريجو کې زهر ورکړه.

ابوبکر صديق (رض) د يوې زړې کمپلې څخه خپلې جامې جوړې کړې وې، چې تکمې پرځای به يې اغزيو څخه استفاده کوله، د غريبې ژوند يې ډېر خوښولو، کله به يې چې قرآن کریم لوستلو، نو ژړل به يې، لومړی صحابي دی

چې رسول الله ځای ناستی شو، نورو صحابه وو به د حضرت ابوبکر صدیق (رض) سره ډېره مینه درلودله

د حضرت ابوبکر صدیق (رض) علم او پوهه

عابشه (رض) فرمایي: کله به چې صحابه وو، په څه کې اختلاف کولو، نو ابوبکر صدیق (رض) به هغه حلولو، مثلاً: کله چې وویل شول چې رسول الله څه وایي، به چېرته څښوو، نو هیڅا سره دهغه په باره کې علم نه وو، هغه وخت ابوبکر صدیق (رض) وویل: د رسول الله څخه مې اورېدلي دي، چې ویل یې هرښي چې په کوم ځای وفات شوی دی، په هماغه ځای کې چې دی وفات شوی دی، په هماغه ځای کې دفن شوی دی.

د رسول الله د میراث په باره کې اختلاف وو، دهیڅا سره دهغې په باره کې علم نه وو، نو هغه وخت ابوبکر صدیق (رض) وویل: د رسول الله څخه مې اورېدلي دي چې ویل یې: زموږ د نبیانو له ډلې څخه میراث نه وړل کیږي، هغه څه چې زموږ څخه پاتې شوي، هغه صدقه ده.

څوک د رسول الله ﷺ سره مینه لري؟

رسول الله فرمایلي دي: هیڅوک له تاسو څخه د ایمان خاوند نشي کېدای، ترڅو چې زه هغه ته دخپل ځان، اولاد او شتمنۍ څخه، گران او محبوب نشم. (بخاري)

د ابوبکر صدیق (رض) مینه او محبت وگورئ؛ هغه وایي: زه په سفر کې ډېر تږی شوی وم، څه اندازه اوبه او شیدې مې رسول الله ته ورکړې، چې هغه یې وڅښي، رسول الله، دومره وڅښلې، چې زما تنده یې ماته کړه. همدارنگه کله چې د ابوبکر صدیق (رض) پلار ایمان راوړ، نو ابوبکر صدیق (رض)، وژړل، رسول الله هغه ته وویل: ولې ژاړې، نن خو خوشحالی ورځ ده، چې پلار دې ایمان راوړی، ابوبکر صدیق (رض) وفرمایل: پدې ژاړم، غوښتل مې چې نن

ورخ زما د پلا ابو طالب پر خای، در رسول الله پلار وای، ځکه چې رسول الله به
دېر خوشحاله شوی وی.

د ابوبکر صدیق (رض) پندونه او نصیحتونه

حضرت ابوبکر صدیق (رض) فرمایي: که غواړې چې فضیلت ته ورسیرې، نو
مه پرېږده چې څوک له تاڅخه مخکې سلام واچوي.

پرته د ابوبکر صدیق (رض) څخه، هیچا ته در رسول الله خلیفه نه دی ویل
شوی، ابوبکر صدیق (رض) درې زامن درلودل، چې نومونه یې عبدالله،
عبدالرحمن او محمد ابن ابی بکر، وه.

او همدارنگه درې لورگانې یې درلودې د بي بي اسماء، بي بي عایشه او بي بي
ام کلثوم (رض) په نومونو سره.

یوه ورځ یوه نسخه در رسول الله، څنگ ته راغله، او دیوې موضوع په باره کې یې
پوښتنه وکړه، رسول الله ورته وویل: زه وروسته راشه، هغې بنځې ورته
ووېل: که ته مې پېدا نکړې، نوییا په چا پسې لاړه شم، رسول الله ورته وویل: په
ابوبکر صدیق (رض)، پسې لاړه شه.

زید (رض) وایي: د ابوبکر صدیق (رض) په جامو کې مې و شمارل چې اوولس
پېونده دهغه په جامو کې وه.

ابوبکر صدیق (رض) وایي: رښتیا امانت دی او دروغ خیانت دی، هر قوم چې
فحشاء، خپروي، نو هغوي به په بلا کې گرفتاره شي، ترهغه وخته زما اطاعت
کوئ چې زه د الله (ج) او دهغه در سونځ اطاعت کوم، کله مې چې د الله (ج) او
دهغه در سونځ، نافرمانی وکړه، نو زما اطاعت پر تا سولای ندي.

ابوبکر صدیق (رض)، د مرگ په وخت کې خپل د زړه ټوټې ام المؤمنین عایشه
(رض) ته وویل: زما دغه دوه جامې ووینځه او هغه زما لپاره کفن کړه، ځکه چې
نویو ټوټو ته ژوندي، ضرورت لري، نه مري.

ابوبکر صدیق (رض) به چې څوک د لرې څخه هم وليده، نو په هغوي به يې سلام اچوو او نورو ته به يې ويل: که غواړئ چې غوره اوسئ، نو د نورو څخه په سلام اچولو کې مخکې شئ.

رسول الله ﷺ، به په سړيو کې، د چا سره ډېره مينه درلوده؟

د رسول الله ﷺ څخه پوښتنه وشوه، تر ټولو زيات د چا سره مينه لرې؟ رسول الله ورته وويل: عايشه (رض)، بيا ورڅخه پوښتنه وشوه، په سړيو کې د چا سره ډېره مينه لرې؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: د عايشې (رض) پلار، ابوبکر صدیق (رض).

رسول الله ﷺ وفرمايل: که ما څوک د ځان لپاره خليل او دوست نيولی، نو ما به ابوبکر صدیق (رض) به خپل خليل او دوست نيولی وي، مگر هغه زما صحابي او ورور دی. په رښتيا سره چې الله (ج)، رسول الله ﷺ خپل دوست او خليل نيولی دی. (مسلم عبدالله ابن عباس (رض))

د ابوبکر صدیق (رض) ژړا

حضرت ابوبکر صدیق (رض) ناست وو، چې د زلزال سورت، نازل شو، حضرت ابوبکر صدیق (رض) وژړل، رسول الله ﷺ د ابوبکر صدیق (رض) څخه پوښتنه وکړه، ولې ژاړې؟ ابوبکر صدیق (رض)، ورته وويل: دغه سورت، ما ډېر ژړوي، رسول الله ﷺ وويل: که ته چېرته گناه ونکړې او د گناه مرتکب نشې او الله (ج) درته بخښنه ونه کړي، الله (ج) داسې امت پېدا کړو چې، هغوي خطا وکړي او د گناه مرتکب شي او الله (ج) به هغوي وبخښي.

بي بي عائشه (رض) وايي: حضرت ابوبکر صدیق (رض) د رسول الله ﷺ په خدمت کې حاضر شو، رسول الله ﷺ ورته وويل، الله (ج) تاته د دوزخ څخه آزادي او نجات درکړی دی، له همغې ورځې د عتيق په نامه ياد شو. (ترمذي)

حضرت ابوبکر صدیق (رض) په سړيو کې لومړی کس وو، چې ايمان يې راوړو، او د رسول الله ﷺ سره مدينې منورې ته په هجرت کې يواځينی ملگری

و، او هم د حرا په غار کې در رسول الله ملگری وو، او هغه کس وو چې رسول الله ته یې وویل: په الله (ج) قسم کوم، چې لومړی زه غار ته ننوځم، ځکه که کوم خطر پکې موجود وي نو ماته دې ورسیرې، کله چې غار ته ننوتل نو رسول الله ویده شو، ابوبکر صدیق (رض) خپله پښه په سوري کې ایښې وه، نو مار ابوبکر صدیق (رض) په پښه وچيچلو او ددې لپاره یې خپل آواز پورته نکړ چې رسول الله خوبه را بیدار نشي.

حضرت ابوبکر صدیق (رض) در رسول الله خسر وو، دام المؤمنین عائشي (رض) پلار ابوبکر صدیق (رض)، چې کله وفات کېده، نو در رسول الله په شان یې عمر (۶۳) کاله وو.

حضرت ابوبکر صدیق (رض) لومړی کس وو، چې در رسول الله دوحې قصه یې رښتیا وگڼله او قبوله یې کړه، له دې وروسته رسول الله هغه ته وویل: مبارک دې وي تاته ته لومړنی صدیق او امین یې.

پنځه (۵) تیاري او پنځه (۵) رڼاګانې

حضرت ابوبکر صدیق (رض) ووايي: گناه تیاره ده او دهغه خراغ او رڼا توبه ویستل دي، قبر تیاره ده او دهغه رڼا لمونځ دی، تله تیاره علم دی او دهغه رڼا توحید دی، قیامت تیاره دی او دهغه رڼا نېک عمل دی، پل صراط تیاره دی او دهغه رڼا یقین دی.

حضرت ابوبکر صدیق (رض) دخلافت په وخت کې

ابوبکر صدیق (رض) دخپل حکومت په وخت کې ټوټې په غاړه کې اچولې وې، د خرڅلاو لپاره یې وړلې، عمر (رض) ورڅخه پوښتنه وکړه، چېرته څې ای دالله (ج) در سونځ خلیفه، هغه ورته وویل: دخپلې کورنۍ د خرچ او نفقې لپاره، عمر (رض) ورته وویل: دبیت المال څخه به څه حق درته وټاکو، ترڅو دخلکو او خلافت کارونه پرمخ بوځي، ابوبکر صدیق (رض) دا خبره ومنله، لدې وروسته بیا بازار ته لاړنه شو.

ابوبکر صدیق (رض) خپلې ژبې ته سزا ورکوي

يوه ورځ عمر (رض) د ابوبکر صدیق (رض) کور ته ننوتلو، ويې ليدل چې حضرت ابوبکر صدیق (رض) خپله ژبه نيولې ده، گویا چې هغه يې تهديدوله، عمر (رض) ورڅخه پوښتنه وکړه، ولې خپله ژبه تهديدوي، ابوبکر صدیق (رض) ورته وويل: آيا زما د ژبې څخه پرته بل شی مانېک بخته بد بخته کولی شي؟ (ژبه هم کلا ده، هم بلاده، که ژبه ووايي، چې نکاح مې قبوله ده، يا ژبه ووايي ته طلاقه يې، نو ښځه په مانکاح يا طلاقه يې).

رسول الله فرمايي: ای الله (ج) په ابوبکر صدیق (رض) باندې رحم وکړې! زه يې دخپلې لور په نکاح کې رواستلم، ما سره غارت ته لاړو، ما سره يې هجرت وکړه او بلال (رض) يې آزاد کړ.

ای ربه! په عمر (رض) باندې رحم وکړه، چې حق ووايي، که څه هم ډېر تريخ وي
ای ربه! په عثمان (رض) باندې رحم وکړه، چې ملائکې دهغه څخه حيا کوي او شرميږي.

ای ربه! په علي (رض) باندې رحم وکړه ... ای ربه! که هغه په هرځای کې وي، نو حق ورسره ملگری کړه.

د ابوبکر صدیق (رض) په وخت کې به ډېرندو ښځو سره کومک کېدو

عمر (رض) به زړې او ږندې ښځې ته اوبه راوړلې او کور به يې ورته پاکوو، او دهغې هر کار ته به يې ځان رساوه، يوه ورځ عمر (رض) د دې زړې ښځې کور ته ننوتلو، ويې ليدل چې هر شی پاک او په ترتيب سره ايښودل شوی دی، حيران شو، ځان يې د کور په کونج کې پټ کړ، گوري چې ابوبکر صدیق (رض) هغې زړې ښځې کور ته دهغې سره د کومک کولو لپاره را ننوتلو، عمر (رض) ورته وويل: زما ځان دې له تا قربان وي، زما ځان دې له تا قربان وي.

امير المؤمنين حضرت عمر (رض)

حضرت عمر (رض) دوه نيم کاله خلافت وکړ، لومړی کس دی چې په امير المؤمنين لقب سره ياد شو، لومړی کس دی چې در رسول الله لخوا د فاروق په نامه ياد شو، لومړی عادل او زړور مسلمان دی، چې د الله (ج) عبادت يې پرته د کومې وېرې څخه په ښکاره ډول سره اعلان کړ، لومړی انصاف داره دی چې شراب يې منع کړ او د الله (ج) څخه لومړنی وېرېدونکی پاچا دی چې د شپې لخوا به د خلکو د کورونو په څنگ کې تېرېده او د خلکو حال به يې اخیسته د عمر (رض) د خلافت په وخت کې ليبيا، مصر، فلسطين، اردون، عراق او د ايران زياته برخه فتحه شوله.

د حضرت عمر (رض) پندونه

حضرت عمر (رض) وایي: کله چې ته يو عمل کوي نو هغه ليکل کيږي، کله چې دې بدې وکړه، نو ښکې وکړه. هغه شی چې تا ته ضرر رسوي له هغه څخه لرې اوسه او نیک ملگری انتخاب کړه. په دروغو قسم عادي مه ګڼه، که نو الله (ج) به دې هلاک کړي. هغه څه چې په تا پورې اړه نلري په هغه کې مداخله مه کوه. خپل راز دې له ملګرو څخه پټ کړه، مګر دامین ملګري څخه يې مه پټوه. د چا خدا چې زیاته شي، دهغه دهشت کميږي، څوک چې ټوکې کوي هغه سپک ګڼل کيږي. څوک چې ډېرې خبرې کوي نو هغه ډېر خطا کيږي. د چا چې خطا ګانې زیاتې شي نو حیا يې کميږي او د چا چې تقوا او پرهیزګاري کمه شي نو زړه يې مر کيږي. رسول الله فرمایلي دي: انسي او جني شېطانان مې ولیدل چې د عمر (رض) څخه يې تېښته وکړه. حضرت عمر (رض) فرمایلي دي: په فاسدو او حرامو شيانو خورو او څښاک باندې ګېډه، ډکول د مريضۍ او په لمانځه کې د سستی سبب ګرځي.

باید په خوراک او څښاک کې میانه روي وکړئ، ځکه چې د صحت لپاره ګټه رسوي او د اصراف څخه ډډه کېږي.

حضرت عمر (رض) وفرمایل: انسانان په درې ډوله دي

لومړی هغه کسان دي چې پاک لمنه، عاجز طبیعت، دښې رایې او سم نظر خاوندان وي، کله چې د کوم مشکل سره مخامخ شي، نو په خپل فکر او نظر سره هغه په سمه توګه سرته رسوي.

دوهم کسان دي چې خپله نه پوهیږي، خو د کار په وخت کې د پوه کسانو څخه د کار په باره کې مشوره اخلي.

دریم هغه کسان دي چې خپله هم نه پوهیږي او د بل څخه هم مشوره نه اخلي.

عمر (رض) غوښتل چې د ابوبکر صدیق (رض) څخه مخکې شي

حضرت عمر (رض) وایي: یوه ورځ رسول الله ﷺ خپلو صحابه وو ته وویل: خپلې پیسې او مالونه مو انفاق او صدقه کړئ، ما له ځانه سره وویل: غوره ده چې نن له ابوبکر صدیق (رض) څخه مخکې شم، خپل نیم مال مې رسول الله ته راوړ، رسول الله راته وویل: خپلې کورنۍ ته دې څه پرېښودل؟ ما ورته وویل: همدومره مې هغوي ته پرېښودل، وروسته ابوبکر صدیق (رض) خپله ټوله شتمني رسول الله ته راوړله، رسول الله ورته وویل: ای ابوبکر، خپلې کورنۍ ته دې څه پرېښودل، هغه ورته وویل: دهغوي لپاره مې الله (ج) او دهغوي پیغمبر پرېښودل له ځانه سره مې وویل: هیڅکله به زه د ابوبکر صدیق (رض) څخه په څه کې مخکې نشم.

هغه سړی چې د عمر (رض) د ګور په څنګ کې تېرېده

یو سړی به هر وخت د عمر (رض) د کور دروازې څنګ ته راتلو، عمر (رض) ورته وویل: څه لار شه د الله (ج) کتاب یاد کړه، هغه سړی ولاړ، دېر وخت نه معلومېده، یوه ورځ د عمر (رض) سره مخامخ شو، غوښتل یې چې عمر (رض)

نه څه ووايي، عمر (رض) ته يې وويل: د الله (ج) په كتاب كې داسې څه پېدا كړه چې زه يې د عمر د كور څخه بې زاره كړم.

د نيل د سيند جريان د عمر (رض) په خط سره

كله چې عمرو بن العاص (رض) مصر فتحه كړ، دهغه ځای خلكو وويل: اې اميره! دغه د نيل سيند له پخوا څخه يو خاصيت لري چې دهغه څخه پرته نه روانيږي، ځوانې انجونې په ښكولو لباسونو سره سينگارو او هغه په سيند كې ورغورځوو، وروسته بيا سيند په حركت راځي، عمرو بن العاص (رض) ورته وويل: دا كار په اسلام كې نشته، هغوي په سيند كې انجونې ونه غورځولي، د نيل سيند هم حركت ونكړ، خلكو غوښتل چې داوبو د نشتوالي څخه دغه ښار پرېږدي، دغه خبر حضرت عمر (رض) ته ورسېدو، حضرت عمر (رض) يو خط وليكلو: د الله (ج) د بنده امير المؤمنين عمر له طرفه د نيل سيند ته، اما بعد: كه په خپله خوښه دې حركت كولو نو مه جاري كېږه او كه د الله (ج) لخوا په حركت راتلې، نو مونږ دهغه قهار او لا شريكه ربه څخه غواړو چې تا جاري كړي، په دې وخت كې عمرو بن العاص خط په سيند كې واچوو، الله (ج) هغه سيند د پنځلسو گزو په لوړوالي سره جاري كړ او هغه بد رواج يې د مصر څخه لرې كړ.

حضرت عمر (رض) او د خلكو غمخواري دهغه دخلافت په وخت كې

يوه شپه عمر (رض) په يوه ځای كې اور وليده، كله چې هلته ولاړ، نو ويې ليدل چې يوه ښځه د خوراك لپاره څه نلري، اوړيې بل كړی وو او دېگ يې ورباندې ايښی وو، چې خپل ماشومان ورباندې غلي كوي، ماشومان ژاړي، عمر (رض) پوښتنه وكړه چې د چا څخه شكايت لري، ښځې وويل: زموږ پاچاه او والي ولي زموږ د حال څخه ځان نه خبروي؟ عمر (رض) بېت المال ته لاړو، داوړو بوجی، غوړي او نور شيان يې په شا كړل، د گدام والا وويل، پرېږده چې زه يې يو سم، حضرت عمر (رض) وويل: دا آخرت په ورځ زما گناهونه په شا وړلی

شی، وره، غوري او نور خواره يې هغوي ته په خپل لاس دهغې اولادونو ته يورل او هغوي ته يې ډوډۍ ورکړه، د ماشومانو مور وويل اې کاش چې ته د عمر په ځای خليفه وای، نه عمر، حضرت عمر (رض) وويل سبا د عمر څنگ ته راشه زه هم هلته يم، ستا مشکل هغه ته وایم، عبدالرحمن بن عوف (رض) چې د حضرت عمر (رض) سره وو، ويې ويل راځه چې خو، عمر (رض) وويل زه دغه ماشومان د ژړا په حالت کې ليدلي وه، ترڅو چې هغوي خوشحاله او په خدا نشي نوزه نه ځم، سبا د ماشومانو مور دارالخلافت ته ولاړه، ويې ليدل چې هغه سړي ته هر څوک امير المؤمنين وايي، د بنځې رنگ زېړ شو او وډاره شوه، عمر (رض) ورته وويل خورې مه ډارېږه، هغه ظلم چې پرتاسو شوی هغه په څو خرڅوې، بنځې وويل اې امير المؤمنين ستا څخه معذرت غواړم، بالاخره په شپږ سوه (۶۰۰) درهمه يې هغه ظلم چې په بنځه شوی وو، واخيست، حضرت علي (رض) دغه سند وليکو، ابن مسعود (رض) هم موجود وو.

حضرت عمر (رض) به دخپل غلام سره نوبت کوو

ديونبار حاکم تسليم شو او ويې ويل د ښار کلي يواځې د مسلمانانو خليفه ته ورکوم، ډېرو ورڅخه غوښتنه وکړه، خو هغوي ته يې ورنکړه، حاکم وويل هغه څوک چې مونږ پېژنو نشي کولی چې د مسلمانانو خليفه وي، بالاخره عمر (رض) د ځانه سره تصميم ونيوه او د قُدس د ښار په لوري يې حرکت وکړ، حضرت عمر (رض) او دهغه غلام به په نوبت سره په اوښ سپرېدل او کله به يې اوښ تنها پرېښود، ترڅو چې دمه وکړي کله چې عمر (رض) دخپل غلام سره ښار ته نژدې شول، د غلام نوبت راوړسېدو، غلام يې په اوښ کېناست او عمر (رض) چې امير او پادشاه وو، د اوښ پرې يې په لاس کې نيولی وو، دهغوی د پادشاهۍ د ځای په لوري ولاړل، هغوي فکر وکړ چې، غلام چې په اوښ سپور دی، هغه امير المؤمنين دی، کله چې پادشاه دغه حالت او عدالت وليدو، حضرت عمر (رض) يې وليده، چې زړې او پېوندي جامې يې لکه

د عادي خلکو په شان اغوستې وې، ټول حيران شول او ويې وويل: په رښتيا چې ته هغه کس يې چې زموږ په کتاب کې ستا ذکر شوی او موږ هغه ويلي دي، حضرت عمر (رض) د ښار کلي واخيسته، الله (ج) ته يې سجده وکړه او شکر يې وايسته.

د حضرت عمر (رض) د اولادونو پېوندي جامې

يوه ورځ د عمر (رض) ځوی، د عمر (رض) څنگ ته راغی او ورته يې وويل: زموږ جامې پېوندي دي، خلک په موږ پسې خاندې، حضرت عمر (رض) د بيت المال مسؤل (د ماليې وزير) ته ولېکه، چې دوه درهمه زما دراتلونکي معاش څخه زما ځوی ته ورکړه، د دولت خزاندار عمر (رض) ته وليکل: آيا د سبا ورځې د ژوندون ضمانت کوې؟ حضرت عمر (رض) وژل، او توبه يې وايسته، زامنو يې په پېوندي جامو کې ژوند تېرو، افسوس د اوسنيو واک دارانو په حال.

د حضرت عمر (رض) جامې

حضرت عمر (رض) ته ډېرې جامې راغلې، هغه يې په نورو خلکو تقسيم کړې، دخپل ځان لپاره يې هم يوه جوړه راستنه کړه، هغه چېن يې چې په خطبه کې اغوستې وه، د دوه ټوټو څخه جوړه وه، خلکو ته يې وويل: غوږ شئ اې خلکو! سلمان وويل: نه غوږ نيسم او نه دې اطاعت کوم، حضرت عمر (رض) ورته وويل: ولې اې ابو عبدالله؟ هغه وويل: موږ ته دې يوه، يوه جوړه راکړه او خپل ځانته دې دوه جوړې واخيستې، حضرت عمر (رض) وويل: وار خطايي مه کوه، ځوی يې وويل: زما د پلار په تن کې جامې تنگې وې ما دخپلو جامو يوه برخه هغه ته ورکړه، سلمان وويل: اوس هم غوږ نيسم او هم دې اطاعت کوم.

د حضرت عمر (رض) خلافت

قيصر خپل استازی، حضرت عمر (رض) ته ولېږو، چې څرنگه پادشاهي او ماني لري، کله چې مدينې منورې ته داخل شو، حضرت عمر (رض) يې ديوې ونې دسيوري لاندې پېدا کړ، چې دبالبست او توشکې څخه پرته ويده شوی او سريې په تيرېو باندې ايښی وو، ساتونکی او بادې گارډ هم نلري، دقيصر استازی حيران شو، له ځانه سره يې وويل: ظلم دې ندی کړی نو ځکه بې غمه ويده يې، زمونږ پادشاه چې ظلم کړی دی، دخپل ساتونکو او بادې گارډانو سره له ويرې خوب نه کوي، نوزه هم مسلمانېږم.

د حضرت عمر (رض) تر ټولو غوره خاطره

عبداللہ (رض) دخپل پلار حضرت عمر (رض) څخه پوښتنه وکړه، درسول څخه دې تر ټولو غوره خاطره چې له ياده يې نه اوباسې، هغه کومه ده؟ هغه وويل: دا به هيڅکله له ياده ونېاسم، چې يوه ورځ درسول الله څنگ ته لاړم او ورته مې وويل: ای رسول الله اجازه راکړه چې د عمرې لپاره لاړ شم، رسول الله راته وويل: ما دخير په دعا گانو کې له ياده مه باسه دغه خبره په ټوله دنيا هم نه ورکوم (ابوداود).

خوښدو او ورونو دخپلو دوستانو لپاره دخير دعا وکړې او مونږ هم دخير په دعا، گانو کې له ياده مه باسئ.

حضرت عثمان (رض)

حضرت عثمان (رض) خپله ټوله سرمايه دالله (ج) په لاره کې په مصرف ورسوله او دولس ورځې کم دولس کاله يې خلافت وکړ. لومړنی صحابي دی چې دخپل خلافت په وخت کې يې داسلام بهرغ تر څلورڅلوېښتو لکه ميله مربع پورې يې ورساوو، وروسته دکنان بن بشير په لاس په شهادت ورسېده.

د حضرت عثمان (رض) ژوند

د حضرت عثمان (رض) په وخت کې طبرستان، کرمان، بلوچستان، افغانستان، گرجستان، آذربایجان، قبرس، د افریقا یوه برخه او نور... خاپونه فتحه شوه.

حضرت عثمان (رض) ته رسول الله ﷺ لخوا د ذوالنورین لقب ورکړل شوی دی (یعنې هغه څوک چې د دوه رڼاگانو خاوند وو، پدې مانا چې لومړی یې د رسول الله ﷺ دیوې لور سره واده وکړ، کله یې چې لومړی ښځه وفات شوه، نو رسول الله ﷺ دوهمه لور، عثمان (رض) ته ورکړه، رسول الله ﷺ وفرمایل: په الله (ج) قسم چې که سل لورګانې مې درلودې یوه په بلې پسې مې عثمان (رض) ته ورکولې. رسول الله ﷺ وفرمایل: په الله (ج) قسم چې عثمان (رض) به زما د اویا زړه امتیانو چې هغوی به جهنم ته به روان وي شفاعت کوي، ترڅو چې ټول د هغه په شفاعت سره جنت ته داخل شي. همدارنګه رسول الله ﷺ فرمایلي دي: زما په امت کې تر ټولو زیات حیا دار او عزتمند، عثمان (رض) دی.

د عثمان (رض) تجارت او رښتینولي

د حضرت ابوبکر صدیق (رض) د خلافت په وخت کې قحطي راغله، عثمان (رض) د غنمو او غذايي موادو کاروان د شام څخه مدینې منورې ته راوستلو، تجاران را جمع شول او عثمان (رض) ته یې وویل: دغه مواد په مونږ باندې خرڅ کړه، مونږ درته د هر کالي په بدل کې دلسو څخه تر دلسو درهمو پورې زیات درکوو، حضرت عثمان (رض) ورته وویل: نن د هغه چا سره سودا کوم چې څوک له دې څخه زیاتې پېسې را کوي، هغوی وویل: څوک زموږ څخه زیاتې درکولې نشي، مونږ لوی تجاران یو، عثمان (رض) ورته وویل: زه د الله (ج) سره سودا کوم، د اویا چنده څخه زیات را کوي هماغه وو چې ټول غنم او خواړه یې په غریبانو او فقیرانو باندې تقسیم کړه. افسوس د نن ورځې، تجارانو او مالدارانو په حال

حضرت علي (رض)

حضرت علي (رض) د هر لوی پهلوان وو، رسول الله ته يې د هر احترام درلود او زيات شيان يې د رسول الله څخه ياد کړي وه. علي (رض) څلور کاله، نهه مياشتې او يوه ورځ خلافت وکړ، چې د ابن ملجم لخوا په شهادت ورسېده. د حضرت علي (رض) د خلافت په وخت کې اسلامي حکومت تر پنځه وېشت لکه ميلو مربع پورې ورسېدو.

د حضرت علي (رض) نصيحتونه

حضرت علي (رض) وايي: تر ټولو لويه سرمايه عقل دی او تر ټولو لوی فقر لېونتوب دی. تر ټولو خطرناکه وحشت، ځان بنودنه ده. نېک اخلاق غوره ملگری دی. عقل غوره ملگری دی. عقل دلارې غوره ملگری دی. ادب غوره ميراث دی. هر ورور جدا کېدونکی دی، خو هغه ورور نه جدا کېږي چې طمع در څخه ونلري.

د سهار د لمانځه څخه وروسته لس ځلې سورت اخلاص (قل هو الله احد...) لولئ

حضرت علي (رض) وايي: هر څوک چې د سهار د لمانځه څخه وروسته لس ځله ا خلاص سورت ووايي، نو په هماغه ورځ به د گناه څخه لرې وي، که څه هم شيطان خپله ټوله وسه وکړي.

حضرت علي (رض) فرمايلي دي: الله (ج) دې مونږ ته نېک صالحه بڼه په نصيب کړي، نعمت په شکر پورې ترلی دی او شکر په زياتوالي پورې ترلی دی او دا دواړه په يو پېرې پورې ترلي دي، ترڅو چې د بنده څخه شکر لرې نشي، نو الله (ج) به دهغه څخه زياتوالی او برکت هيڅکله لرې نکړي.

حضرت علي (رض) فرمايلي دي: په نېکيو سره امر کوئ او له بدو څخه منع کوئ او د الله (ج) په امر کې بېرته کوئ، که نه نو په تاسو به داسې قوم برلاسی شي، چې تاسو ته به هغوی عذاب درکوي او هغوی ته به الله (ج) عذاب ورکوي.

حضرت علي (رض) فرمايلي دي: خير داندی چې مال او اولاد دي زيات شي، بلکې خير دادی چې علم دي زيات شي او حوصله دي زياته شي.
حضرت علي (رض) فرمايلي دي: دريا کار درې نښې دي: کله چې خائنه وي، نو دامت تنبل وي، کله چې څوک وويني نو تازه شي او کله چې دهغه صفت وشي نو دهغه عمل زياتيږي او کله چې دهغه سپکه وشي، نو په عمل کې يې کمبود راځي.

د حضرت علي (رض) زړورتوب او حوصله

يوه ورځ حضرت علي (رض) يوه نفر په جنگ کې راچپه کړی وو، هغه کافر د حضرت علي (رض) په مخ باندې لارې توکړې، علي (رض) دخپل مبارک مخ څخه لارې پاکې کړې او توره يې په غلاف کې کېښودله، کافر ورڅخه پوښتنه وکړه، ولې دي زه ونه وژلم؟ علي (رض) ورته وويل: غوښتل مې چې تا د الله (ج) درضا لپاره ووژنم، خو اوس که تا ووژنم نو ته به مې دخپلې غوصې او انتقام لپاره وژلی وي، رسول الله ﷺ مونږ ته په همدې ډول سره لارښوونه کړې ده، وروسته هغه کافر مسلمان شو.

حضرت علي (رض) لومړنی ماشوم وو، چې مسلمان شو، او د فاطمې (رض) سره يې نکاح وکړه. فاطمه (رض) د رسول الله درحلت څخه شپږ مياشتې مخکې وفات شوه.

حضرت علي (رض) فرمايلي دي: زما څخه پنځه شيان ياد کړئ او په هغوباندې ټينگار او تاکيد وکړئ

دهيڅ انسان څخه طمع مه ساته، بلکې خپله هيله او اميد دخپل رب څخه ساته. دهيچا څخه مه وهرېږه، پرته د الله (ج) د نافرمانۍ او گناه څخه. په هغه څه چې نه پوهېږې په پوښتنه کولو کې يې شرم مه کوه. عالمانو که د پوښتنې ځواب درنکړو، نو ووايه چې والله اعلم، پدې کې شرم مه کوه او صبر دايمان يوه برخه ده.

حضرت علي (رض) به د ویده کېدو څخه مخکې درې ځلې آية الكرسي لوستله حضرت علي (رض) وايي: فکر نه کوم، څوک چې په اسلام کې پېدا شوی وي او يا د عقل خاوند وي او د آية الكرسي دويلو څخه مخکې ویده شي کاش چې تاسو پوه شئ چې دا آية رسول الله د عرش دلاندې خزانو څخه ورکړل شوی دی او هيڅ بل کس ته نه ده ورکړل شوې او زه هيڅکله د درې ځله آية الكرسي د ويلو څخه مخکې ویده شوی نه يم او هغه په دوه رکعتو وترو کې د ویده کېدو په وخت کې وایم.

مړو به د حضرت علي (رض) سره خبرې کولې

حضرت علي (رض) د مدینې منورې یوې هديرې ته ولاړ او په مړو يې سلام واچوو، مړو د علي (رض) څخه پوښتنه وکړه، ای امیر المؤمنین! زموږ د مرګ څخه وروسته څه وشول؟ حضرت علي (رض) ورته وويل: ستاسو بسځو نورو په نکاح کړې، مالونه مو ووېشل شول، اولادونه مو یتیمان شول، هغه ځایونه مو چې جوړ کړي وه، په هغې کې نور خلک اوسېږي. حضرت علي (رض) ورڅخه پوښتنه وکړه، ستاسو څه حال دی؟ مړو ورته وويل: کفن مو وشکېده، وینستان مو ورژېده، پوستکي مو له بدن څخه جلا شو، سترګې مو اوبه شوې، هغه څه مو چې مخکې له ځان څخه لېږلي وه، هغه مو پېدا کړه او هغه څه مو چې پرېني وه، هغه مو له لاسو ورکړل.

حضرت علي (رض) وايي: زما څخه څلور شيان زده کړئ

کله چې د ابن ملجم لخوا څخه حضرت علي (رض) په توره ووېل شو، نو خپل ځوی امام حسن (رض) ته يې وويل: زما څخه څلور شيان یاد کړه، امام حسن (رض) ورته وويل: هغه کوم دي؟ حضرت علي (رض) ورته وويل: ترټولو غوره سرمایه عقل ده، ترټولو لوی فقر لېونتوب دی، ترټولو وحشتناکه جدايي ځان ښودنه ده، او ترټولو غوره صدقه نېک اخلاق دي.

امام حسن (رض) ورته وويل: هغه څلور نور كوم دي؟ علي (رض) ورته وويل: د دروغجن د ملگرتيا څخه لاس واخله، ځكه چې هغه لري، نژدې او نژدې، لري معرفي كوي.

د بخل سره د ملگرتيا څخه هم لاس واخله، ځكه چې ستاد محتاجي په وخت كې له تاڅخه لري كيږي.

د فاجر له ملگرتيا څخه ډډه وكړه، ځكه چې تا په لږ شي هم خرڅوي.

ننه (۹) شيان د ياده ويستلو سبب گرځي

د حضرت علي (رض) څخه روايت دی، چې رسول الله فرمايلي دي: نهه شيان د ياده ويستلو او حافظې د كمزوتيا سبب گرځي: د ترشې مينې خوړل، د دنيا (گشنيز) خوړل، د پنبېر خوړل، د مورېك پاتې شوني خوړل، د قبرونو شناختې لوستل، د دوه ښځو په منځ كې تلل، سپرې غورځول په ژوندي حالت كې، په نقره كې حجامت او په ولاړو اوبو كې بولي كول.

د فرضو، واجبو او سنتو ترمنځ څه توپير دی

فرض د الله (ج) امر دی، چې په نه كولو سره يې مسلمان گنهگار او فاسق شمېرل كيږي او په نه منلو يې كافر كيږي. واجب د فرضو حكم لري، چې په نه كولو سره يې مسلمان گنهگار او نه منلو سره يې كافر نه گڼل كيږي.

سنت د رسول الله عمل دی، چې په نه كولو سره يې ثواب او په نه كولو سره يې عذاب نشته.

فرض په څو ډوله دي؟ فرض په دوه ډوله دي: فرض عين او فرض كفائي. فرض عين حتمي امر دی، چې په نه كولو سره يې انسان گنهگار او فاسق گڼل كيږي.

فرض كفائي هغه دی، چې كه يويا څو نفره يې هم وكړي، نو نور د گناه څخه خلاصيږي لكه د جنازې لمونځ.

سنت په خوډوله دي؟ سنت په دوه ډوله دي: مؤکد سنت او غیر مؤکد سنت.
مؤکد سنت څه شی دی؟ مؤکد سنت هغه دي چې رسول الله همېشه سرته
رسولي وي

غیر مؤکد سنت څه شی دي؟ غیر مؤکد سنت هغه دي، چې رسول الله ځینې
وخت سرته رسولي وي روایت څه مانا؟ دیوې خبرې نقلولو ته روایت وایي
حلال څه ته وایي؟

حلال هغه دي چې په هغو کې محدودیت نه وي، او په کولو کې یې د الله (ج)
اجازه وي

حرام څه شی دي؟ حرام هغه دي چې د الله (ج) لخوا څخه حتمي منع شوي دي
مکروه څه شی دي؟ مکروه هغه دي، چې حکم یې د حرامو څخه لږ او ټیټ
دی، یعنې حتمي ندي

مفسد څه شی دی

هغه عمل چې یو بل مشروع شوي عمل یا عبادت خرابوي لکه: د بدن څخه وینې
وتل د اودس په وخت کې، خدا کول په لمانځه کې

فتواء څه ته وایي؟

دیوشي دروا والي او یا د ناروا والي حکم ویل دهغه چا لخوا چې دفتواء،
صلاحیت ولري، یعنې په قرآن او سنتو باندې باید پوره پوهه ولري

مباح څه ته وایي؟

هغه عمل ته وایي، چې په کولو او په نه کولو سره یې ثواب سره یې گناه نشته،
مثال: کپناستل، خوړل، څښل او داسې نور...

مستحب څه ته وایي؟

هغه څه چې رسول الله ځینې وخت کړي وی، لکه صدقه، نفلي روژه او داسې
نور...

اجماع څه ته وايي؟

په يوه مسئله باندې د رسول الله د اُمت د مجتهدينو لخوا اتفاق کولو ته اجماع وايي.

قياس څه ته وايي؟

يوه مسئله چې حکم يې د قرآن کریم، سنتو او د اُمت د اجماع څخه ثابت وي، دهغې په شان رښتيا او حکمت ته، قياس ويل کيږي.

مجتهد چاته وايي؟

هغه پوه عالم چې د قرآن او احاديثو په رڼا سره يو شرعي حکم راوباسي او په ټولو اسلامي علومو باندې بايد پوره پوهه ولري.

څو ډوله دينونه موجود دي؟

دين په دوه ډوله دي: الهي دين او غير الهي دين، چې الهي دينونه د اسلام مبارک دين، يهوديت دين او د عيسويت دين دي، چې د يهوديت او عيسويت دينونه منسوخ شوي دي.

ايمان څه شی دی؟

ايمان، يعنې ايمان روارل (يقين او باور لرل) په الله (ج)، په ملائکو، آسماني کتابونو، پيغمبرانو او د آخرت په ورځ يعنې د مرگ وروسته په بيا راژوندي کېدلو ايمان لرل.

اسلام څه شی دی؟

اسلام په لغت کې تسليمېدلو ته وايي، او ايمان لرل په دې چې د الله (ج) څخه پرته بل معبود نشته او رسول الله (ج) بنده او استازی دی. اسلام په پنځه ستونزو لار دی.

د کلمې طيبه ويل، لمونځ کول، روژه نيول، زکات ورکول او حج ته تلل.

پېغمبر جانه ويل كيږي؟

هغه څوك چې د الله (ج) لخوا ورته وحې كيږي ، هغه ته پېغمبر ويل كيږي لكه عيسى (ع) ، موسى (ع) ، حضرت محمد ﷺ او داسې نور.
مذهبنه

مذهبنه څلور دي، چې په لاندې ډول دي:
۱) حنفي مذهب چې لارښود يې امام اعظم ، ابو حنيفه نعمان دی، چې د پلار نوم يې ثابت دی او دنړۍ زياتره خلک د حنفي مذهب پيروان دي
۲) مالکي مذهب چې لارښود يې امام مالک بن انس دی
۳) شافعي مذهب چې لارښود يې امام محمد ابن ادریس شافعي دی
۴) حنبلي مذهب چې لارښود يې امام احمد ابن حنبل دی
ملانکې څوک دي؟

ملانکې (پرېښتې) دنور څخه پېدا شوي دي، چې هيڅ گناه نكوي او يواځې د الله (ج) عبادت او دهغه امرونه پرځای کوي.
ملانکې خوراک او څښاک نكوي، ښځې او نر هم نلري او د خوب ، سترتيا ، مريضۍ او ددې په شان نورو حالتونو څخه پاکې دي.
د ټولو ملانکو په منځ کې څلور ملانکې ډېرې مقربې او لوی ملانکې دي چې عبارت دي له: جبرائيل (ع) ، ميکائيل (ع) ، عزرائيل (ع) او اسرافيل (ع).
د هرې ملانکې دنده معلومه ده، مثلاً: د جبرائيل (ع) وظيفه پېغمبرانو ته د الله (ج) لخوا د وحې او کتاب راوړل دي. د ميکائيل (ع) وظيفه د باد ، باران او په ځمکه کې دنورو واقعو راوستل دي.
د عزرائيل (ع) دنده، دهغه انسانانو او ژوندیو موجودانو د روحونو اخيستل دي، چې په دنيا کې يې نور عمر پوره شوی وی. د اسرافيل (ع) دنده، د قيامت په ورځ د شپېلۍ پو کول دي، ترڅو چې انسانان دوباره ژوندي شي.

پاملرنه: هر انسان په خپل څنگ کې دوه ملانګې لري، يوه د انسانانو نهک کارونه ليکي او بله د انسانانو بد عملونه د حساب د ورځې لپاره ليکي. ملانګې په شپه او ورځ کې په نوبتي ډول له تاسو سره وي، ملانګې د سهار او مازديگر په وخت کې يو له بله سره راغونډيږي، وروسته ملانګې پوښتنې خپري، په داسې حال کې چې الله (ج) په هر څه خبر دی، د ملانګو څخه پوښتنه کوي، زما بنده ګان مو په کوم حالت کې پرېښودل؟ هغوي ورته وايي: هغوي مو په داسې حال کې پرېښودل چې لمونځ يې کوو، او کله چې دهغوي څنگ ته لاړو نو بيا يې هم لمونځ کوو.

د اُحد غر

يوه ورځ رسول الله، حضرت ابوبکر صدیق (رض)، حضرت عمر (رض) او حضرت عثمان (رض) د اُحد د غره د پاسه ولاړ وه، غرو خوځېده، رسول الله په خپله پښه سره غرو وواهه او ورته ويې وويل: آرام اوسه، اې اُحد! په تاباندې يونېځي، يو صدیق او دوه شهيدان ولاړ دي.

رسول الله فرمايلي دي: د څلور شيانو پوښتنه کيږي: د عمر پوښتنه کيږي چې هغه دې څنگه تېر کړی دی، د ځوانۍ پوښتنه کيږي چې هغه دې څنگه تېر کړی ده، د مال پوښتنه به کيږي چې هغه دې په کومه طريقه لاسته راوړی دی او په څه کې دې مصرف کړی دی او د عمل پوښتنه به ورڅخه کيږي چې څومره عمل دې کړی دی.

هيله لرم چې د دې کتاب ځينې صفحې څو ځله ولولئ، موضوعات او ضروري کيسې يې يادې کړئ، په مجلسونو کې دبېهودو خبرو پرځای، نورو مسلمانانو او هغه کسانو ته چې سواد نلري، په ساده ژبه سره يې ورته ورسوئ او عمل پرې وکړئ، رسول الله فرمايلي دي:

که غواړئ چې دهرې ورځې روژه مو د يو کال په اندازه او دهرې شپې عبادت مو دليله القدر د يوې شپې د عبادت په اندازه شي، نو د ذي الحجه لومړۍ لس روژې

(دلوی اختر خڅه لس ورځې مخکې) روژې ونیسی او عبادت پکې وکړئ (مسلم)

که غواړئ چې رزق موزیات شي، نو همېشه په اودس کې اوسه که غواړې چې الله (ج) درته د حج او عمرې ثواب درکړي نو د سهار لخوا خڅه داشراق لمونځ کوه.

که غواړې چې ټول گناهونه دې وبخښل شي، نو د تسبیح لمونځ کوه. که غواړې چې دلیلة القدر د شپې د عبادت ثواب درته درکول شي، نو د شپې تبارک الذي سورت لوله

که غواړې چې الله (ج) درته د دولسو کالو عبادت ثواب درکړي، نو د ماښام د لمانځه خڅه وروسته د اوو ابین لمونځ کوه.

که غواړې چې الله (ج) درته د درې سوه شپېته (۳۶۰) روژو ثواب درکړي، نو شپږ ورځې روژه د شوال د میاشتې ونیسه (مسلم)

دلچسپ حکیم صیب پندونه

ملگری په گټه او تاوان سره وازمایه، هوښیار او زیرک ملگری ولتوه، خواني دې غنیمت وگڼه، دخپل جیب په اندازه مصرف کوه، خامنوته دې علم او ادب ورزده کړه، دلویانو سره خبره مه اوږدوه، فضول او کبرجن کېږه مه، په کم خوراک، کم ویلو او کم خوب سره ځان عادت کړه.